

Traumatologia

HIZTEGIA

KULTURA ETA HIZKUNTZA
POLITIKA SAILA

DEPARTAMENTO DE CULTURA
Y POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia

Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria-Gasteiz, 2017

Lan honen bibliografia-erregistroa Eusko Jaurlaritzaren
Bibliotekak sarearen katalogoan aurki daiteke:

<http://www.bibliotekak.euskadi.eus/WebOpac>

Argitaraldia: I.a, 2017ko xxxx

Ale-kopurua: 1.500 ale

© argitaraldi honena: Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorra

Argitaratzailea: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco
Donostia-San Sebastián, I - 01010 Vitoria-Gasteiz

Internet: <http://www.euskara.euskadi.eus/euskalterm>

Azala: Concetta Probanza

Inprimaketa: XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ISBN: XXXXXXXXXXXXXXXX

Lege gordailua: XXXXXXXXX

HITZAURREA

Beste edozein hizkuntza bezalaxe, euskara ere berritzen eta modernizatzen doa egunetik egunera, bizirik dagoen seinale. Bide horretan ezinbestekoa da euskararen aberastasun lexikoa elikatzea, zaintzea eta sustatzea, bai hizkuntza bera normalizatzeko, bai erabiltzaileen premietara egokitzeko. Hain zuzen ere, helburu horiek bete nahian ikusi du argia eskuartean duzun hiztegi honek, orrialde hauetan jorratzen den eremuko erabiltzaile eta hiztunek lanabes erabilgarria izan dezaten beren egunerokoan.

Hiztegi honetan aurkituko duzun terminologia Euskararen Aholku Batzordearen Terminologia Batzordeak gomendatutakoa da. Batzordeari dagokio, besteak beste, terminologia-alorrean dauden lehentasunak finkatzea, lan-proposamenak egitea, terminologia-lanerako irizpideak ezartzea, ponderazio-markak finkatuta termino lehiakideen arteko lehentasunak jartzea eta terminoen erabilera onestea eta gomendatzea.

Terminologia Batzordeak onartutako gainerako hiztegiak bezala, hiztegi hau ere EUKALTERM Euskal Terminologia Banku Publikoan www.euskara.euskadi.eus/euskalterm dago integratuta.

Banku hau etengabe elikatzen eta zabaltzen ari gara Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzatik IVAPekin lankidetzan, Eusko

Jaurlaritzak bideratu eta sustatu nahi duen terminologiaren produkzioaren, kudeaketaren eta hedapenaren muina izan dadin. EUSKALTERM metodologia eta irizpide jakin batzuen arabera eguneratu eta elikatzen da, betiere Terminologia Batzordeak onartutako jarduketa-planei jarraituz.

Hiztegi hau erabiltzaileen oinarritzko premiak asetzeko baliagarri izatea nahi genuke, hemen jorratzen den terminologiaren erabilera normalizatzeko eta gure hizkuntzaren eguneratzearen bidean urrats garrantzitsua izan dadin. Hiztegi hau eta honekin batera argitaratzen ditugun guztiak eguneroko jardunean erabiltzera animatzen zaituztegu, euskaldunok gero eta hizkuntza aberatsagoa izan dezagun.

Vitoria-Gasteiz, 2017ko ekainaren 29a

MIREN DOBARAN URRUTIA
Hizkuntza Politikarako sailburuordea

HIZTEGIARI BURUZKO ARGIBIDEAK

Hiztegi hau UZEI Terminologia eta Lexikografia Zentroak egin du EUSKALTERM Terminologia Banku Publikoa (www.euskara.euskadi.eus/euskalterm) eguneratzeko eta elikatzeko entitate horrek Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzarekin (HPS) izenpetutako kontratuaren barruan. Kontratua HPSk eta IVAPEk finantzatu dute, bi erakunde horiek sinatutako hitzarmenaren bidez.

EUSKALTERM Terminologia Banku Publikoa da Terminologia Batzordeak¹ finkatutako terminologia-lana zabaltzeko ardatza. Aldi berean esan behar da Terminologia Batzordeak onartutako jarduketa-planen barruan ezarritako lehenetasunen arabera eguneratzen dela Terminologia Banku Publikoa. Euskararen Aholku Batzordeko Terminologia-batzorde atal bereziak euskarazko terminologia-lanerako finkatu zuen metodologiari jarraituta, hiztegi hau, lehenengoz, hizkuntzalariez eta eremuko adituez osatutako batzorde teknikoak aztertu eta landu zuen, Terminologia Batzordeari behin betiko proposamena luzatzeko. Normalizazio-prozesuaren azken urratsa Terminologia Batzordeak onartzea izan da. Beraz, hemen duzue eremu honetako terminologiaren erabiltzaileei **Terminologia Batzordeak gomendatzen dien terminologia.**

---

1 176/2007 DEKRETUA, urriaren 16koa, Euskararen Aholku Batzordeari buruzkoa.

Hiztegia erabilitako ponderazio-markak:

(4) Termino normalizatua/gomendatua

(3) Termino onartua (baina ez lehenetsia, beste bat gomendatzen delako)

Hiztegia erabilitako laburtzapenak:

eu euskara

es español

fr français

en English

Sin. sinonimoa

Ik. ikus

NORMALIZAZIOA

BATZORDE TEKNIKOA

Ana Lersundi (Donostiako Unibertsitate Ospitaleko traumatologoa)

Gontzal Lopez (Osakidetzako euskara teknikaria)

Sara Lizeaga (Donostiako Unibertsitate Ospitaleko traumatologoa)

Javier Agirre (UZEI)

Koordinatzailea: **Mertxe Olaizola**

(Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza)

TERMINOLOGIA BATZORDEA

Patxi Baztarrika Galparsoro, Hizkuntza Politikarako sailburuordea, batzorde-ataleko lehendakaria

Eneko Oregi Goñi, IVAPEko zuzendariordea, batzorde-ataleko lehendakariordea

Jorge Giménez Bech, EABko eta batzorde-ataleko idazkaria

Araceli Díaz de Lezana Fernández de Gamarra, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzako ordezkaria

Maite Imaz Leunda, IVAPEko ordezkaria

Andoni Sagarna Izagirre, Euskaltzaindiaren ordezkaria

Iker Etxebeste Zubizarreta, Unibertsitate Zerbitzuetarako Euskal Ikastetxeko (UZEI) ordezkaria

Xabier Alberdi Larizgoitia, Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Institutuko ordezkaria

Ibon Olaziregi Salaberria, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailaren Euskara Zerbitzuaren ordezkaria

Mertxe Olaizola Maiz, aditua

Joseba Erkizia Itoitz, aditua

Asier Larrinaga Larrazabal, aditua

Miel Loinaz Beristain, aditua

Alberto Atxabal Rada, aditua

Alfontso Mujika Etxeberria, aditua

UZEI-REN LANKIDE IZAN DIREN ADITUAK

Iñaki Aguinaga. Donostiako Unibertsitate Ospitaleko traumatologoa

Joxe Mari Urreaga. Donostiako Unibertsitate Ospitaleko traumatologoa

EREMU-ZUHAITZA

- 1 Anatomia**
- 2 Histologia. Anatomia Patologikoa**
- 3 Fisiologia**
- 4 Biokimika**
- 5 Patologia**
- 6 Diagnostikoa. Laborategia. Proba eta prozedura diagnostikoak**
- 7 Terapeutika. Botikak. Tratamendurako teknikak**
- 8 Tresnak eta aparatuak**
- 9 Administrazio sanitarioa**

AURKIBIDEA

Bokabularioa sailka

1. ANATOMIA	14
2. HISTOLOGIA. ANATOMIA PATOLOGIKOA	54
3. FISILOGIA	61
4. BOKIMIKA.	65
5. PATOLOGIA	66
6. DIAGNOSTIKOA. LABORATEGIA. PROBA ETA PROZEDURA DIAGNOSTIKOA	83
7. TERAPEUTIKA. BOTIKAK. TRATAMENDURAKO TEKNIKAK.	86
8. TRESNAK ETA APARATUAK	92
9. ADMINISTRAZIO SANITARIOA	94
Euskarazko aurkibidea	95
Gaztelaniazko aurkibidea	107
Frantsesezko aurkibidea	119
Ingelesezko aurkibidea	131
Erreferentzia bibliografikoak.	143

BOKABULARIOA SAILKA

I. ANATOMIA

ahur

Ik. esku-ahur

1

Akiles-en tendoi (4)

Sin. kalkaneo-tendoi (3); orpazurda (3)
Muskulu soleoa eta muskulu bikiak kalkaneoaren tuberositateari lotzen dizkion tendoi sendoa, orpoan dagoena. Gorputzeko tendoirik handiena da.

es tendón de Aquiles; tendón calcáneo

fr tendon d'Achille; tendon calcanéen

en Achilles tendon; calcaneal tendon; heel cord

2

akromion (4)

Sorbalda-hezurreko arantzaren muturreko apofisia, giltzadura akromioklabikularra osatzeko klabikularen kanpoko muturrarekin artikulatzen dena.

es acromion

fr acromion

en acromion

akromion-lepauztai giltzadura

Ik. giltzadura akromioklabikular

3

aldaka (4)

Sin. mokor (4); mehaka (3)
Behoko gorputz-adarraren goiko zatia, pelbisaren eta izterraren artean kokatua. Adiera hertsian, giltzadura edo hezurra bera.

es cadera

fr hanche

en hip

4

anfiartrosi (4)

Sin. giltzadura erdimugikor (3);

sinfisi (3)

Mugimendu txikiko giltzadura, fibrokartilago batek elkarturiko bi giltzadura-gainazal lauk osatua.

Ornoen gorputzen arteko giltzadurak, adibidez, anfiartrosiak dira.

es anfiartrosis; articulación semimóvil; sínfisis

fr amphiarthrose; articulation semi-mobile; symphyse

en amphiarthrosis; cartilaginous joint; symphysis

5

apofisi (4)

Sin. irtengune (3)

es apófisis; proceso

fr processus; apophyse

en process; apophysis

6

apofisi zorrotz (4)

Sin. arantza-apofisi (4)

Orno-gorputzaren atzealdera proiektatzen den hezurrezko xafla bakoitia, arku neuralean sagitalki kokatua. Bertan lotzen dira arantza-muskuluak.

es apófisis espinosa; proceso espinoso

fr processus épineux; apophyse épineuse

en spinous process

7

aponeurosi (4)

Sin. faszia (4)

Tendoien luzapena, zuntzeko mintz zuri, gogor eta distiratsu batez osatua, muskuluen estalki gisa (bilkin-aponeurosia) edota muskuluak mugitzen dituzten zatiekin lotzeko (lotune-aponeurosia) balio duena.

es aponeurosis; fascia

fr aponévrose; fascia

en aponeurosis; fascia

8

arantza azpiko muskulu (4)

Sin. muskulu infraespinoso (4)

Bizkarreko muskulua, eskapulako hobi infraespinosotik trokiterreara zabaltzen dena.

es músculo infraespinoso

fr muscle infraépineux

en infraspinatus muscle

9

arantza gaineko muskulu (4)

Sin. muskulu supraespinoso (4)

es músculo supraespinoso

fr muscle supraépineux

en supraspinatus muscle

10

arantza iliako (4)

Sin. ilion-arantza (4)

Hezur koxalaren aurreko ertzean dauden arantza edo irtenguneetako bakoitza, aurre-goikoa bata eta aurre-behekoa bestea.

es espina ilíaca

fr épine iliaque

en iliac spine

11

arantza ziatiko (4)

Sin. iskion-arantza (4)

es espina ciática; espina isquiática

fr épine ischiatique; épine sciatique

en ischial spine; sciatic spine

arantza-apofisi

Ik. apofisi zorrotz

ardatz-hezurdura

Ik. eskeleto axial

arku krural

Ik. iztai-lotailu

arku superziliar

Ik. bekain-arku

artikulazio

Ik. giltzadura

12

artrodia (4)

Sin. giltzadura lau (4)

Giltzadura-gainazal lauko hezurak elkartzen diren giltzadura sinobiala. Mugimendu-ardatzik ez dagoenez, hezur bat bestearen gainean lerratzen da.

es artrodia; articulación plana

fr arthrodie; articulation plane

en arthrodia; plane joint

13

astragalo (4)

Sin. talus (4)

Tartsoko hezurra, tibiarekin eta peronearekin artikulatuta orkatilako giltzadura osatzen duena. Zangoko hezurrekin lotura duen tartsoko hezur bakarra da, eta ez dauka muskululotunerik. Kalkaneoarekin eta eskafoide hezurrekin ere artikulatzen da.

es astrágalo

fr talus; astragale

en talus; astragalus

14

atlas (4)

Sin. C1 (4)

Bizkarrezurreko lehenengo ornoa, okzipitalarekin batera giltzadura atlookzipitala osatzen duena. Garai batean buruari eusten ziola pentsatzen zelako hartu zuen izena, Atlas pertsonaia mitologikoaren oroitzapenez.

es atlas; C1

fr atlas; C1

en atlas; C1

atzamar

Ik. hatz

atzamar-hezur

Ik. hatz-hezur

15

atzeko lotailu gurutzatu (4)

Belaunaren erdialdeko euskarrietako bat, tibiaren atzealdetik femurraren barneko kondiloaren kanpo eta aurrealderantz hedatzen den zuntz lodi eta sendo batez osatua. Haren funtziorik garrantzitsuenak belaunari egonkortasuna ematea da, batik bat atzerantzko gehiegizko mugimenduak ekidinez.

es ligamento cruzado posterior; LCP

fr ligament croisé postérieur; LCP

en posterior cruciate ligament; PCL

atzeko muskulu tibial

Ik. atzeko tibia-muskulu

16

atzeko tibia-muskulu (4)

Sin. atzeko muskulu tibial (4)

Zangoaren atzeko konpartimentuko muskulua, hango muskuluetatik sakonena, tibiaren eta peronearen atzealdetik eta hezur arteko mintzetik abiatuz oineraino iristen dena. Jatorrian muskulua bada ere, orkatilan lotailu bilakatzen da, eta, barneko maleoloaren atzetik pasa ondoren, oineko hezur nabikularrean eta lehen hezur kuneiformean txertatzen da. Oinaren flexio plantarra eta adukzioa ditu funtziorik garrantzitsuenak.

es músculo tibial posterior

fr muscle tibial postérieur

en tibialis posterior muscle

17

aurreko lotailu gurutzatu (4)

Belaunaren erdialdeko euskarrietako bat, tibiaren aurre eta erdialdetik femurraren kanpoko kondiloaren barne eta atzealderantz hedatzen den zuntz lodi eta sendo batez osatua. Haren funtziorik garrantzitsuenak belaunari egonkortasuna ematea da, batik bat aurrerantzko gehiegizko mugimenduak ekidinez.

es ligamento cruzado anterior; LCA

fr ligament croisé antérieur; LCA

en anterior cruciate ligament; ACL

aurreko muskulu tibial

Ik. aurreko tibia-muskulu

18

aurreko tibia-muskulu (4)

Sin. aurreko muskulu tibial (4)

Zangoaren aurreko konpartimentuko muskulua, tibiaren kanpoaldeko tuberositatetik eta hezur arteko mintzetik abiatuz oineraino iristen dena. Jatorrian muskulua bada ere, orkatilan lotailu bilakatzen da, eta haren bidez txertatzen da oineko lehen hezur kuneiformean eta lehen metatarsianoan. Oinaren flexio dorsala eta inbertsioa ahalbidetzen ditu.

es músculo tibial anterior

fr muscle tibial antérieur

en tibialis anterior muscle

19

axis (4)

Sin. C2

Bigarren lepaornoa, goian atlasarekin eta behean hirugarren lepaornoarekin artikulatzen dena. Axisaren alderdirik bereizgarriena odontoide apofisia da, enbriologikoki atlasaren gorputza besterik ez dena eta atlas ornoaren aurreko arkuko giltzadura-aurrepegiarekin artikulatzen dena. Buruko errotazio-mugimenduetarako ardatz gisa jokatzeko du, eta hortik datorkio izena, grezieraz axis hitzak ardatza esan nahi baitu.

es axis; C2

fr axis; C2

en axis; C2

axisaren hortz

Ik. odontoide apofisi

20

azetabulu (4)

Sin. barrunbe kotiloideo (4); kotilo (4)
Pelbiseko hezur koxalean –iskion, ilion eta pubis hezurren arteko loturan–dagoen kopa-formako giltzadura-barrunbea, izterrezurraren burua bere barnean jasotzen duena.

es acetábulo; cavidad cotiloidea; cótilo

fr acétabulum; cavité cotyloïde; cotyle

en acetabulum; cotyloid cavity; cotyle

aztal

Ik. zangosagar

21

baraila (4)

Sin. beheko masailezur (4)

Hezur bakoitia, zentrala eta simetrikoa; beheko masailezuraren eskeletoa berak bakarrik osatzen du. Gorputz kurbatu batez (zeinetan ahokatzeko baitira beheko hortz-haginak) eta loki-hezurarekin artikulatzen diren goranzko bi adarrez osatua dago. Baraila da garezurreko hezur mugikor bakarra, eta hari esker dira posible murtzikatzeko mugimenduak.

es mandíbula; maxilar inferior

fr mandibule; maxillaire inférieur

en mandible; lower jaw

barrunbe kotiloideo

Ik. azetabulu

barrunbe toraziko

Ik. torax

22

behatz (4)

es dedo del pie

fr orteil; doigt du pied

en toe

23

behatz-hezur (4)

Sin. falange (4)

Oineko behatzetako hezurretako bakoitza. Gizakiak hiru falange izaten ditu behatz bakoitzean (lehenengoa edo proximala, bigarrena edo erdikoa eta hirugarrena edo distala), behatz lodian izan ezik, bertan bi baizik ez baititu.

es falange

fr phalange

en phalanx

24

beheko gorputz-adar (4)

Giza anatomian, aldakak, izterrak, zangoak eta oinak eratzen duten gorputz-adarra.

es miembro inferior; extremidad inferior

fr membre inférieur

en lower limb; lower extremity

beheko masailezur

Ik. baraila

25

bekain-arku (4)

Sin. arku superziliar (4)

Kopeta-hezuraren begi gaineko prominentzia, bekainaren azpi-azpian kokatua.

es arco superciliar; arcada superciliar

fr arcade sourcilière

en superciliary arch

26

bekoki-hezur (4)

Sin. kopeta-hezur (4); hezur frontal (4)

Garezurraren goialdean eta aurrealdean, hezur parietalaren hurrenean, dagoen mintz-hezur bikoitza; gizakiaren kasuan, bi hezurrok elkartu egiten dira, kopeta eta betzuloen gainaldea eratzen duen hezur bakarra eratuz.

es frontal; hueso frontal

fr os frontal; frontal

en frontal bone

27

belaun (4)

Zangoaren erdialdean dagoen giltzadura, femur, tibia eta belaunezuraren artekoa. Zentzu zabalean, giltzadura hori bere barnean hartzen duen zango-zatia, eta bereziki eremu horren aurreko alde. Atzeko aldeari popliteo deritzo.

es rodilla

fr genou

en knee

belaunburu

Ik. errotula

28

belauneko giltzadura (4)

Izterrezurraren beheko muturra errotularekin eta tibiarekin lotzen duen giltzadura. Bi artikulaziok osatzen dute: batetik, izterrezurraren troklearen eta errotularen atzeko aldearen artean ezartzen den troklea-motakoak, eta, bestetik, izterrezur-kondiloen eta tibiaren meseten artean ezartzen den kondilo-itxurakoak. Azken giltzadura horrek bi menisko artikular dauzka.

es articulación de la rodilla

fr articulation du genou

en knee joint

belaunezur

Ik. errotula

belaunezur-tendoi

Ik. tendoi errotuliano

29

benetako saihets-hezur (4)

Sin. saihets-hezur jator (4); egiazko saihets-hezur (4)

Kasu bakoitzean dagokion saihets-kartilagoaren bidez bularrezurreraino iristen den saihets-hezurra. Zazpi pare dira gizakiaren kasuan.

es costilla verdadera

fr côte vraie

en true rib

berna

Ik. zango

besaburu

Ik. sorbalda

30

besahezur (4)

Sin. humero (4)

Besaburuaren eta ukondoaren arteko hezurra. Goiko muturrak forma biribildua dauka (besahezurraren burua esaten zaio) eta eskapulako barrunbe glenoideoarekin artikulatzen da.

Beheko muturra, aldiz, besaurreko bi hezurrekin artikulatzen da: kubituairekin eta erradioarekin.

es húmero

fr humérus

en humerus

31

besahezurraren buru (4)

es cabeza humeral

fr tête humérale

en humeral head

32

besahezurreko alboko epikondilo (4)

Sin. besahezurreko epikondilo lateral (4); epikondilo (4); epikondilo erradial (4)

Besahezurraren kanpoko kondiloaren gainetik kokatzen den hezur-irtengunea.

es epicóndilo lateral del húmero; epicóndilo; epicóndilo externo del húmero; epicóndilo radial

fr épicondyle latéral de l'humérus; épicondyle externe de l'humérus; épicondyle

en lateral epicondyle of humerus; external epicondyle of humerus

besahezurreko epikondilo lateral

Ik. besahezurreko alboko epikondilo

besahezurreko epikondilo medial

Ik. besahezurreko erdialdeko epikondilo

33

besahezurreko erdialdeko epikondilo (4)

Sin. besahezurreko epikondilo medial (4); epitroklea (4)

Besahezurraren barneko kondiloaren gainetik kokatzen den hezur-irtengunea.

es epicóndilo medial del húmero; epicóndilo interno del húmero; epitroclea

fr épicondyle médial de l'humérus; épicondyle interne de l'humérus; épitrochlée

en medial epicondyle of humerus; internal epicondyle of humerus; epitrochlea

besape

Ik. galtzarbe

34

besaurre (4)

Ukondoko giltzaduraren eta eskumuturraren artean kokatua dagoen goiko gorputz-adarraren zatia.

es antebrazo
fr avant-bras
en forearm

35

beso (4)

Goiko gorputz-adarretako bakoitza. Goitik behera, humeroak edo besahezurrak, kubitua eta erradioak, eta karpoko eta hatzetako hezurrek osatzen dute besoaren eskeletoa.

es brazo
fr bras
en arm

36

beso (4)

Sin. besondo (4)

Goiko gorputz-adarraren zatia, besaburuaren eta ukondoaren artekoa.

es brazo
fr bras
en arm

beso-plexu

Ik. plexu brakial

37

besoko biceps muskulu (4)

Sin. biceps muskulu brakial (4)

Besoaren aurreko eta azaleko konpartimentuan, sorbalda-hezurretik erradioaren tuberositate bizipitalera doan muskulua, bi buru edo iturburu dituena, luzea bata eta laburra bestea.

es músculo bíceps braquial
fr muscle biceps brachial
en biceps brachii muscle; brachial biceps

besoko sare

Ik. plexu brakial

38

besoko trizeps muskulu (4)

Sin. trizeps muskulu brakial (4)

Humeroaren atzealdean kokatua dagoen muskulua, hiru buru dituena. Besaurrearen hedapena edo estentsioa da haren eginkizuna.

es músculo tríceps braquial
fr muscle triceps brachial
en triceps brachii muscle

besondo

Ik. beso

39

betzulo (4)

Sin. orbita (4)

es órbita; cavidad orbitaria
fr cavité orbitaire; orbite
en orbital cavity; orbit

bizeps muskulu brakial

Ik. besoko biceps muskulu

bizeps muskulu femoral

Ik. izterreko biceps muskulu

40

bizkar (4)

Gorputz-enborraren atzeko aldea, lepotik pelbiseraino hedatzen dena.

es espalda
fr dos
en back

41

bizkar-orno (4)

Sin. orno dorsa (4); D (4); orno toraziko (4); T (4)

Lepaornoen azpian, bizkarraren erdialdean, kokatuta dauden hamabi ornoetako bakoitza. D nahiz T letra maiuskularekin eta jarraian dagokien ondoz ondoko zenbakiarekin izendatzen dira.

es vértebra dorsal; D; vértebra torácica; T

fr vertèbre thoracique; T; vertèbre dorsale; D

en thoracic vertebra; T

42

bizkarreko muskulu zabal (4)

es músculo dorsal ancho; músculo latísimo del dorso

fr muscle latissimus du dos; muscle grand dorsal

en latissimus dorsi muscle

43

bizkarrezur (4)

Sin. erraki (4)

Gizakien bizkarrezur-muina babesten duen goitik beherako ornoen segida, enborraren hezurrezko ardatza eratzen duena. Bizkarrezurra bost orno-multzotan banatzen da: lepaornoak (7), bizkar-ornoak (12), gerri-ornoak (5), errain-hezurra eta uzkorra, eta ornoarteko diskoei esker mugikortasun handia dauka. Bizkarrezurra ez da erabat zuzena, zenbait kurbadura ditu (lordosi zerbikal nahiz lunbarra eta zifosi torazikoa).

es columna vertebral; raquis; espina dorsal

fr colonne vertébrale; rachis; colonne rachidienne

en vertebral column; spinal column; spine; rachis

bizkarrezur-hodi

Ik. orno-hodi

44

bizkarrezur-muin (4)

Sin. orno-muin (4)

Orno-kanalaren barruan dagoen nerbio-sistemaren zatia, hiru mintz babeslez inguratua. Gizaki helduan garezur-oinaldean hasi eta bigarren orno lunbarreraino hedatzen da. Zona horretatik behera murrizten hasten da, gai nerbiosoa gutxi duen kordoi mehe eta zuntzeko moduko osatzeraino (filum terminale izenekoa, hain zuzen ere).

es médula espinal

fr moelle spinale

en spinal cord

bular-kaxa

Ik. kutxa toraziko

45

bular-muskulu nagusi (4)

Toraxaren aurrealdean kokatzen den muskulua, klabikula, bularrezur eta lehen sei saiheits-hezurretatik sorbaldaraino hedatzen dena. Besoaren hurbilketa eta barne-errotazioa eragiten ditu.

es músculo pectoral mayor

fr muscle grand pectoral

en pectoralis major muscle

46

bular-muskulu txiki (4)

Toraxaren aurrealdean kokatzen den muskulua, 3. eta 5. saiheits-hezurren erdialdetik eskapularen korakoide apofisiraino hedatzen dena. Sorbalda jaistea da haren funtzio nagusia.

es músculo pectoral menor

fr muscle petit pectoral

en pectoralis minor muscle

47

bularrezur (4)

Hezur laua, bularraldearen aurreko paretan kokatua, alde bakoitzean saihets-hezurrekin eta klabikularekin artikulatzen dena. Bertan kirtena (edo manubrioa), gorputza eta xifoide apofisia edo apendizea bereizten dira, goitik behera.

es esternón
fr sternum
en sternum

bularrezur-lepauztai giltzadura

Ik. giltzadura esternoklabikular

48

bularrezurraren gorputz (4)

es cuerpo del esternón
fr corps du sternum
en body of the sternum

bularrezurraren kirten

Ik. bularrezurraren manubrio

49

bularrezurraren manubrio (4)

Sin. bularrezurraren kirten (4)

es manubrio esternal
fr manubrium sternal
en manubrium of sternum

burezur

Ik. gazezur

C

Ik. lepaorno

C1

Ik. atlas

C2

Ik. axis

Chopart-en giltzadura

Ik. tartsoko erdiko giltzadura

D

Ik. bizkar-orno

50

deltoido muskulu (4)

Sorbaldako muskulu triangeluar handia, sorbaldaren goiko aldetik humeroaren diafisira doana eta besoa alboetarantz jasotzen duena.

es músculo deltoides
fr muscle deltoïde
en deltoid muscle

51

diartrosi (4)

Sin. giltzadura mugikor (4); giltzadura sinobial (4)

Kartilago hialinoz estalitako giltzadura-gainazalek, giltzadura-kapsulak eta indargarri edo errefortzu gisa jokatzeko duten lotailuek osatzen duten artikulazioa. Giltzadura osatzen duten hezurren artean dagoen tarreak mugimendu-aukera zabala ematen die hezurrei (errotazioa, flexioa, hedapena, abdukzioa, adukzioa, etab.).

es diartrosis; articulación móvil; articulación sinovial
fr diarthrose; articulation synoviale; articulation mobile
en diarthrosis; synovial joint

egiazko saihets-hezur

Ik. benetako saihets-hezur

elipse-itxurako giltzadura

Ik. kondilo-itxurako giltzadura

elkarrekiko ahokapen

Ik. zela-giltzadura

52

enartrosi (4)

Diartrosien taldeko artikulazioa, bi esfera- edo esferoide-segmentuz osatua. Hezur-segmentuetako bat konbexua izaten da (izterrezur-burua, esaterako) eta bestea, berriz, konkaboa (barrunbe kotiloidea). Horrelako giltzadurak norabide guztietan mugitzen dira.

- es** enartrosis; articulación esferoidea
- fr** énarthrose; articulation sphéroïde
- en** enarthrosis; ball-and-socket joint; spheroidal joint

epikondilo

Ik. besahezurreko alboko epikondilo

epikondilo erradial

Ik. besahezurreko alboko epikondilo

epitroklea

Ik. besahezurreko erdialdeko epikondilo

53

erdiko falange (4)

Sin. falangina (3); F2 (4)

Hatzetako eta behatzetako bigarren falangea. Eskuko erpuruan eta oineko behatz lodian, falta da.

- es** falange media; falangina; F2
- fr** phalange moyenne; phalange; P2
- en** middle phalanx; P2

54

erpuruaren muskulu aurkari (4)

Sin. erpuruaren muskulu oposatzaile (3)

Erpuruaren muskulu aduktorea, hatz lodia esku-ahurrera hurbiltzen duena.

- es** músculo oponente del pulgar
- fr** muscle opposant du pouce
- en** opponens pollicis muscle

erpuruaren muskulu oposatzaile

Ik. erpuruaren muskulu aurkari

55

erradio (4)

Sin. erradio hezur (4)

Besaurrearen kanpoko aldean, humeroaren eta karpoko hezurren artean kokatua dagoen hezurra, hezur arteko mintzaren bitartez barrutik kubituekin artikulatzen dena. Goiko aldetik humeroarekin artikulatzen da, eta, beheko aldetik, berriz, karpoko hezurrekin.

- es** radio
- fr** radius
- en** radius

erradio hezur

Ik. erradio

erradio-karpo giltzadura

Ik. eskumuturreko giltzadura

erradioaren eraztun-lotailu

Ik. erradioaren lotailu anular

56

erradioaren lotailu anular (4)

Sin. erradioaren eraztun-lotailu (4)

Erradioaren burua kubituaen barrunbe sigmoideo txikiaren barruan mantentzen duen zuntzezko banda.

- es** ligamento anular del radio
- fr** ligament annulaire du radius
- en** anular ligament of radius

57

errain-hezur (4)

Sin. sakro hezur (4)

Falka trunkatuaren forma duen hezur triangeluarra, bat egindako bost ornoz osatua. Aurreko aurpegia barrurantz sartua dago, eta goiko ertz irtena pelbisaren goiko estugunearen zati da. Bi hezur koxalekin artikulatzen da, baina giltzadura hori haurdunaldiaren azken aldian bakarrik mugi daiteke, aurretik atzerako balantza moduko mugimendu txiki batzuk eginez. Mugimendu horiek pelbiseko bi estuguneetatik (goiko nahiz beheko estuguneetatik) barrena irteten laguntzen diote fetuaren buruari.

es sacro; hueso sacro

fr sacrum; os sacrum

en sacrum; sacral bone

58

errain-hezurreko zulo (4)

Errain-hezuraren aurreko aldean dauden zortzi zuloetako bakoitza. Nerbio sakroen adar bentralak igarotzen dira bertatik.

es agujero sacro

fr trou sacré

en sacral foramina

59

errain-orno (4)

Sin. orno sakro (4); S (4)

Errain-hezurra osatzen duten bost ornoetako bakoitza. Elkarren artean fusionatuak daude, eta hezurrezko egitura mugiezina osatzen dute. S letra maiuskularekin eta jarraian dagokien ondoz ondoko zembakiarekin izendatzen dira.

es vértebra sacra; S

fr vertèbre sacrée; S

en sacral vertebra; S

erraki

Ik. bizkarrezur

60

erronboide muskulu (4)

Zenbait ornoren apofisi zorrotzak sorbalda-hezuraren erdiko ertzarekin lotzen dituzten trapezioaren azpiko bi muskuluetatik bakoitza.

es músculo romboides

fr muscle rhomboïde

en rhomboid muscle

61

errotula (4)

Sin. patela (4); belaunezur (4);

belaunburu (3)

Forma triangeluarreko hezur txiki, lodi, eta mugikorra. Izterreko koadrizeps muskuluaren tendoiaren barruan dago, eta tendoi errotulianoaren bidez lotzen da tibiaren aurreko tuberositatearekin, belauaren estentsio-mugimendua ahalbidetuz. Mugimendu horretan, izterrezurraren troklearekin giltzatzen da.

es rótula; patela

fr rotule; patella

en patella; knee cap

62

esfinter muskulu (4)

Irekigune bat, hala nola maskurikoa edo uzkiakoa, uzkurtzen edo ixten duen eraztun-formako muskulua.

es músculo esfínter

fr muscle sphincter

en sphincter muscle

63

eskafoide hezur (4)

Sin. karpoko eskafoide hezur (4)

Karpo edo eskumuturreko aurreneko ilarako hezurrik handiena. Bost hezurrekin artikulatzen da: erradioarekin, semilunarrekin, hezur handiarekin, trapezoidearekin eta trapezioarekin.

es escafoides; escafoides carpiano

fr os scaphoïde; scaphoïde carpien

en scaphoid bone; carpal scaphoid

64

eskapula (4)

Sin. omoplato (4); sorbalda-hezur (4)

Hezur laua, mehea, triangeluarra, sorbaldaren atzeko partea osatzen duena. Bigarren saiheits-hezurretik zazpigarrenera bitartean kokatuta dago. Haren barrunbe glenoideoan besahezurraren burua artikulatzen da.

es escápula; omóplato

fr scapula; omoplate

en scapula; blade bone; shoulder blade

65

eskapula azpiko muskulu (4)

Sin. muskulu subeskapular (4)

Eskapularen saiheits-aldean sortu eta humeroaren tuberkulu txikian (trokinean) txertatzen den muskulua. Haren eginkizuna besoa hurbildu eta barrurantz biraraztea da.

es músculo subescapular

fr muscle subscapulaire

en subscapularis muscle

66

eskapula-gerriko (4)

Sin. sorbalda-gerriko (4)

Enborraren eta goiko gorputz-adarraren arteko lotura eratzen duen zona anatomikoa, bularrezurrak, klabikulak eta eskapulak osatua. Lepoaren oinaldetik bularreko muskulu handiaren azpiko ertzeraino hedatzen da.

es cintura escapular

fr ceinture scapulaire

en scapular waist; shoulder girdle

67

eskeleto (4)

Sin. hezurdura (4)

Giza gorputzaren hezurrezko egitura, 206 hezurrek osatua, barruko organo eta ehun bigunak eutsi eta babesten dituen. Muskuluei beren ekintzak egiteko beharrezkoak dituzten palankak eskainiz, mugimenduak ahalbidetzen ditu.

es esqueleto

fr squelette

en skeleton

68

eskeleto apendikular (4)

Gorputz-adarretako eskeletoa, 126 hezur guztira.

es esqueleto apendicular

fr squelette appendiculaire

en appendicular skeleton

69

eskeleto axial (4)

Sin. ardatz-hezurdura (3)

Gorputzaren erdiko ardatzean kokatutako hezurak (garezurra, bizkarrezurra, saiheits-hezurak eta bularrezurra), 80 hezur guztira.

es esqueleto axial

fr squelette axial

en axial skeleton

70

esku (4)

Goiko gorputz-adarraren zati distalean, besaurrearen muturrean, dagoen gorputz-atala. Hiru zati ditu: karpoa, metakarpoa eta hatzak. Gizakietan, atzitze-funtzioetarako espezializatuta dago.

es mano

fr main

en hand

71

esku-ahur (4)

Sin. ahur (4); esku-zabal (4)
Giza eskuaren zati konkabo samarra, hatz-oinaldean eta eskumuturraren artean dagoena. Ukabila ixten denean, hatzak haren gainean tolesten dira.

es palma de la mano

fr paume

en palm

esku-zabal

Ik. esku-ahur

72

eskugain (4)

Eskuaren kanpoalde ganbila, esku-ahurraren kontrako aldean dagoena.

es dorso de la mano

fr dos de la main

en back of hand; dorsum of hand

73

eskumutur (4)

Besaurrearen eta eskuaren artean kokatua dagoen gorputz-atala. Bertan artikulatzen dira kubitua eta erradioa karp-hezurrekin.

es muñeca

fr poignet

en wrist

74

eskumuturreko giltzadura (4)

Sin. giltzadura erradiokarpiano (4);

erradio-karpo giltzadura (4)

Kondilo-itxurako giltzadura: erradio hezuraren beheko muturrak eta karpoko lehenengo lerroko hiru hezurrek (eskafoide, semilunar eta piramidalak) eratutako kondiloak osatzen dute. Mugimendu ugari ahalbidetzen ditu: flexioa, estentsioa eta desbideraketa erradial eta kubitala.

es articulación de la muñeca;
articulación radiocarpiana

fr articulation du poignet;
articulation radio-carpienne

en wrist joint; radiocarpal joint

eskumuturreko hezur

Ik. karp-hezur

75

estiloide apofisi (4)

es apófisis estiloides; proceso
estiloideo

fr processus styloïde; apophyse
styloïde

en styloid process

F1

Ik. falange proximal

F2

Ik. erdiko falange

F3

Ik. falange distal

falange

Ik. behatz-hezur

falange

Ik. hatz-hezur

76

falange distal (4)

Sin. urruneko falange (4); falangeta (3); F3 (4)
 Hatzetako eta behatzetako hirugarren falangea, guztietan txikiena.
es falange distal; falangeta; F3
fr phalange distale; phalangette; P3
en distal phalanx; terminal phalanx; phalangette; P3

77

falange proximal (4)

Sin. hurbileko falange (4); F1 (4)
 Hatzetako eta behatzetako lehenengo falangea.
es falange proximal; F1
fr phalange proximale; P1
en proximal phalange; P1

falangeta

Ik. falange distal

fangina

Ik. erdiko falange

78

falka-hezur (4)

Sin. hezur kuneiforme (4)
 Tartsoa osatzen duten piramide-formako hezurretako bakoitza. Hiru hezur labur dira (barrutik kanporantz zenbatzen dira), eta eskafoidearen aurrean kokatuta daude, tartsoaren bigarren hezur-ilaran.
es hueso cuneiforme; cuña; cuneiforme
fr os cunéiforme; cunéiforme
en cuneiform bone; cuneiform; wedge bone

faszia

Ik. aponeurosi

femur

Ik. izterrezur

fibula

Ik. perone hezur

fibula-muskulu

Ik. muskulu peroneo

79

galtzarbe (4)

Sin. besape (4)
 Beso eta sorbaldaren arteko loturaren azpian dagoen barrunbea. Pertsona helduan, normalean, ilez betea egon ohi da.
es axila
fr aisselle
en axilla

80

garezur (4)

Sin. burezur (4); kranio (3)
 Gizakiaren buru-eskeletoa edo buruko hezurren multzoa, adiera zabalean; adiera hertsian, aldiz, entzefaloa barruan hartzen duen hezurrezko kaxa.
es cráneo
fr crâne
en skull; cranium

81

garezur-ganga (4)

Garezurraren goiko zatia, kopeta-hezurraren zati bertikalak, hezur parietalek, tenporalen zati ezkatatsuak eta hezur okzipitalak osatzen dutena.
es bóveda craneal; calota; calvaria
fr calvaria; calotte crânienne; voûte du crâne
en calvaria; cranial vault; skull cap

82

garezurraren oinalde (4)

Sin. garezurraren oinarri (3)

Garezurreko kaxaren azpiko pareta, garezur-gangaren beste aldeko muturrean kokatua. Hiru zati bereizten dira bertan: aurrekoa edo hobi etmoidofrontala (haren gainean daude lobulu frontalak eta usaimen-lobuluak), erdikoa edo esfenotenporala (haren gainean daude lobulu tenporalak eta hipofisia) eta atzekoa edo hobi tenporookzipitala (han irekitzen dira zulo handia edo okzipitala eta beste irekigune batzuk, garezur-nerbioak pasatu daitezten).

es base del cráneo

fr base du crâne

en base of skull

garezurraren oinarri

Ik. garezurraren oinalde

83

garondo (4)

Sin. lepogain (3)

Lepoaren atzealdea, lepaornoen atzetik kokaturik dauden zati bigun eta haragitsuek eratua.

es nuca

fr nuque

en nape

84

garondo-hezur (4)

Sin. hezur okzipital (4)

Garezurraren atzealdea osatzen duen hezur bakoiti eta zapala; zulo okzipitala inguratzen du, eta kondiloz dago hornituta atlasarekin giltzatu ahal izateko.

es occipital; hueso occipital

fr os occipital; occipital

en occipital bone

85

gerri-orno (4)

Sin. orno lunbar (4); L (4)

Gerrialdeko bost ornoetako bakoitza. Bizkarraren beheko aldean daude kokatuak, bizkar-ornoen azpian eta errain-ornoen gainean. L letra maiuskularekin eta jarraian dagokien ondoz ondoko zenbakiarekin izendatzen dira.

es vértebra lumbar; L

fr vertèbre lombaire; L

en lumbar vertebra; L

gerri-plexu

Ik. plexu lunbar

gihar

Ik. muskulu

86

giltzadura (4)

Sin. artikulazio (4)

Bi hezur edo gehiagoren lotunea. Mugimenduari begira, giltzadurak honela banatzen dira: diartrosiak edo giltzadura mugikorak (mugimendu-ardatz bakarra dutenak, troklea edo trokoideak; bi mugimendu-ardatz dituztenak, kondileoak eta zela modukoak; nahiz hiru ardatz eduki ditzaketenak, enartrosiak), anfiartrosiak (erdimugikorak) eta sinartrosiak (edo giltzadura mugiezinak).

es articulación

fr articulation

en joint; articulation

87

giltzadura

akromioklabikular (4)

Sin. akromion-lepauztai giltzadura (4)
Klabikula eta akromiona (sorbalda-
hezurreko irtengunea) lotzen dituen
giltzadura.

es articulación acromioclavicular
fr articulation acromio-claviculaire
en acromioclavicular joint

giltzadura erdimugikor

Ik. anfiartrosi

giltzadura erradiokarpiano

Ik. eskumuturreko giltzadura

88

giltzadura esternoklabikular (4)

Sin. bularrezur-lepauztai giltzadura (4)

es articulación esternoclavicular
fr articulation sterno-claviculaire
en sternoclavicular joint

89

giltzadura femorotibial (4)

Sin. izterrezur-tibia giltzadura (4)

es articulación femorotibial
fr articulation fémoro-tibiale
en femorotibial joint

giltzadura glenohumeral

Ik. sorbaldako giltzadura

90

giltzadura

karpometakarpiano (4)

Sin. karmo-metakarmo giltzadura (4)
Karpoko bigarren ilarako hezurrak
metakarpianoen oinaldearekin lotzen
dituzten artikulazioetako bakoitza.
Lehenengoa (trapezio hezuraren eta
lehenengo metakarpianoaren arteko
giltzadura, alegia) elkarrekiko ahokapen
bat da; gainerakoak, berriz, artrodiak.

es articulación carpometacarpiana
fr articulation carpo-métacarpienne
en carpometacarpal joint

giltzadura kondileo

Ik. kondilo-itxurako giltzadura

giltzadura lau

Ik. artrodia

giltzadura mugiezin

Ik. sinartrosi

giltzadura mugikor

Ik. diartrosi

91

giltzadura sakroiliako (4)

Sin. sakro-ilion giltzadura (4)

Hezur iliakoa errain-hezurarekin
lotzen duen diartrosia.

es articulación sacroilíaca
fr articulation sacro-iliaque
en sacroiliac joint

giltzadura sinobial

Ik. diartrosi

92

giltzadura

tartsometatarsiano (4)

Sin. tartso-metatartso giltzadura (4);

Lisfranc-en giltzadura (4)

Artrodia-sail batek osatutako
giltzadura, hezur kuneiformeen eta
kuboide hezuraren aurreko aldeak
metatartso hezurren atzeko aldearekin
lotzen dituena.

es articulación tarsometatarsiana;
articulación de Lisfranc
fr articulation tarso-métatarsienne;
articulation de Lisfranc
en tarsometatarsal joint; Lisfranc
joint

93

giltzadura tenporomandibular (4)

Sin. loki-baraitetako giltzadura (4)

es articulación temporomandibular; ATM; articulación de la mandíbula

fr articulation temporo-mandibulaire; articulation temporo-maxillaire

en temporomandibular joint

giltzadura tibioperoneoastragalino

Ik. orkatilako giltzadura

94

giltzadura-apofisi (4)

Orno bakoitzean dauden apofisietako bakoitza; bi apofisi-pare dira: goikoak eta behekoak. Beheko ornoaren goiko giltzadura-apofisiak goiko ornoaren beheko giltzadura-apofisiek artikulatzen dira. Giltzadura-apofisien egitura diferentea da, bizkarrezur-eremuaren arabera.

es apófisis articular; proceso articular

fr processus articulaire; apophyse articulaire

en articular process

giltzadura-aurpegi

Ik. giltzadura-gainazal

95

giltzadura-gainazal (4)

Sin. giltzadura-aurpegi (4)

Kartilago hialinoz estalitako gainazala, beste hezur bateko gainazal baliokidearekin batera giltzadura bat osatzen duena.

es superficie articular; carilla articular

fr surface articulaire; facette articulaire; face articulaire

en articular surface; articular facet; articularis facies

96

giltzadura-kapsula (4)

Sin. kapsula artikular (3)

Giltzadura bat inguratzen duen mintz sinobialez tapizatutako zuntzezko zakua, artikulazioa osatzen duten hezurren giltzadura-kartilagoaren ertzetan lotzen dena. Ehun konektibo trinkoz dago eratua, kolagenozko zuntz eta zuntz elastiko ugariarekin.

es cápsula articular; cápsula sinovial

fr capsule articulaire; capsule synoviale

en joint capsule; articular capsule; synovial capsule

97

giltzadura-lerroarte (4)

Sin. lerroarte artikular (4)

es interlínea articular

fr interligne articulaire

en joint space; articular interline

ginglimo

Ik. troklea

98

goiko gorputz-adar (4)

Giza anatomian, sorbaldak, besondoak, besaurreak, eskumuturrak eta eskuak eratzen duten gorputz-adarra.

es miembro superior; extremidad superior

fr membre supérieur

en upper limb; upper extremity

99

goiko masailezur (4)

Sin. goiko maxilar (4)
Aurpegiko eskeletoa osatzen duen hezurra, beste aldeko bere kidekoarekin artikulatuz goiko masailaren hezurrezko zatia eratzen duena. Ahoaren gainean, betzuloaren azpian eta sudur-barrunbeen kanpoko aldean kokatuta dago.

es maxilar superior; maxila
fr maxillaire; maxillaire supérieur
en maxilla; upper jaw

goiko maxilar

Ik. goiko masailezur

hanka

Ik. zango

100

hatz (4)

Sin. atzamar (4)
es dedo de la mano
fr doigt de la main
en finger

101

hatz-hezur (4)

Sin. atzamar-hezur (4); falange (4)
Eskuko hatzetako hezurretako bakoitza. Gizakiak hiru falange izaten ditu hatz bakoitzean (lehenengoa edo proximala, bigarrena edo erdikoa eta hirugarrena edo distala), erpuruan izan ezik, bertan bi baizik ez baititu.

es falange
fr phalange
en phalanx

102

hatz-koskor (4)

Giza eskua itxita dagoenean hatzen oinaldean eta giltzaduretan eratzen diren konkorduretako bakoitza.

es nudillo
fr noeud
en knuckle

103

hezur (4)

Gizakiaren eskeletoa osatzen duten 206 zati gogorretako bakoitza. Hezurra eratzen duen ehuna batez ere kaltzio fosfatoz zurrundutako eta gogortutako ehun konektiboz dago osatua. Morfologiaren arabera, hezur luzeak, laburrak eta lauak bereizten dira. Hezurren kanpoko kortikala trinkoa da, barruan ehun arolez osatutako sare bat hartzen du, eta han kokatzen da hezur-muina.

es hueso
fr os
en bone; os

hezur frontal

Ik. bekoki-hezur

104

hezur handi (4)

Sin. karpoko hezur handi (4)
Karpoko hezurretan handiena, ilara distalean kokatua. Kanpoan, eskafoide eta trapezoidearekin artikulatzen da; barruan, kako-hezurrarekin; goian, hezur semilunarrarekin, eta, behean, bigarren, hirugarren eta laugarren metakarpianoekin.

es hueso grande; hueso grande del carpo
fr os capitatum; grand os
en capitata bone; capitata

105

hezur iliako (4)

Sin. hezur koxal (4); hezur pelbiko (4)
 Izterrezurra errain-hezurarekin lotzen duen hezur laua. Pelbiseko gerrikoa izenez ezagutzen den enborraren eta beheko gorputz-adarraren loturaren aurreko eta alboko zatiak eratzen ditu. Jatorrian ilion, iskion eta pubis izeneko hiru hezur independentez osatua badago ere, pertsona helduan kartilago trirradiatuak pieza bakarra osatuz elkartzten ditu hiru pieza horiek azetabulu-barrunbean.

es hueso ilíaco; hueso coxal; hueso innominado

fr os coxal; os iliaque

en coxal bone; pelvic bone; hip bone

hezur koxal

Ik. hezur iliako

hezur kuneiforme

Ik. falka-hezur

hezur lakrimal

Ik. malko-hezur

hezur malar

Ik. masailalbo-hezur

106

hezur nabikular (4)

Sin. tartsoko eskafoide hezur (4)
 Tartsoko hezur laburra, astragaloaren eta hezur kuneiformeen artean kokatua, tartsoko aurreneko ilara osatzen duten guztietan handiena. Atzean astragaloarekin artikulatzen da, alboan kuboidearekin, eta aurrean hiru hezur kuneiformeekin.

es navicular; escafoides tarsiano

fr os naviculaire; scaphoïde tarsien

en navicular bone

hezur okzipital

Ik. garondo-hezur

107

hezur parietal (4)

Sin. pareta-hezur (3)
 Garezur-gangako mintz-hezurra, garezuraren gainaldearen eta alboen atal handi bat eratzen duena. Aurrean, hezur frontalarekin artikulatzen da; atzean, okzipitalarekin, eta, beheko aldean, tenporalarekin.

es parietal; hueso parietal; hueso bregmático

fr os pariétal; pariétal

en parietal bone

hezur pelbiko

Ik. hezur iliako

108

hezur piramidal (4)

Sin. piramide-hezur (4)
 Karpoko aurreneko ilarako hirugarren hezurra, alderantzikatutako piramide baten forma duena. Lau hezurrekin artikulatzen da: kubituarekin, hezur pisiformearekin, semilunarrarekin eta kako-hezurarekin.

es hueso piramidal; hueso triquetro

fr os triquétrum; os pyramidal

en triquetrum bone; pyramidal bone

109

hezur pisiforme (4)

Karpoko aurreneko ilarako hezur txikia, ilar baten antzeko forma eta pisua dituen (hortik datorkio izena, pisum hitzak ilarra esan nahi baitu latinez). Hezur piramidarekin soilik artikulatzen da.

es hueso pisiforme

fr os pisiforme

en pisiform bone

110

hezur semilunar (4)

Sin. ilargi-hezur (3)

Karpoko aurreneko ilarako bigarren hezurra, behera begirako konkabitatea duen ilargi-erdi baten forma duena. Bost hezurrekin artikulatzen da: erradioarekin, eskafoidearekin, karpoko hezur handiarekin, piramidalarekin eta kako-hezurrarekin.

es hueso semilunar
fr lunatum; os semi-lunaire
en lunate bone; semilunar bone

111

hezur sesamoideo (4)

Sesamo-ale baten itxura duen hezur txikia (hortik izena), tendoi batean (flexorean) txertatuta dagoena. Lehenengo hatz eta behatzaren artikulazio metakarpal eta metatarsal falangikoetan binaka kokatzen dira, giltzaduraren oinaldearen albo banatan. Tendoiak giltzadura-gainazalean edukiko lukeen marruskadura arintzen edo saihesten du.

es hueso sesamoideo
fr os sésamoïde
en sesamoid bone

hezur tenporal

Ik. loki-hezur

hezur untziforme

Ik. kako-hezur

hezur zigomatiko

Ik. masailalbo-hezur

hezur- eta muskulu-sistema

Ik. sistema muskuloeskeletiko

112

hezur-sistema (4)

es sistema óseo
fr système osseux
en skeletal system

hezurdura

Ik. eskeleto

113

hobi iliako (4)

Sin. ilion-hobi (3)

Ilion hezurreko hegalaren erraien aldeko kurbaren sakonunea. Hedaturaz, maila horretan dagoen zona osoa eta bertan aurkitzen diren pelbiseko erraiak.

es fosa iliaca
fr fosse ilaque
en iliac fossa

hodi bertebral

Ik. orno-hodi

humero

Ik. besahezur

humeroaren tuberkulu nagusi

Ik. trokiter

humeroaren tuberkulu txiki

Ik. trokin

hurbileko falange

Ik. falange proximal

ilargi-hezur

Ik. hezur semilunar

114

ilion (4)

Sin. ilion hezur (4)

Iskionarekin eta pubisarekin batera hezur iliakoa osatzen duten hiru hezurretako bat. Iliona beste biak baino gorago kokatua dago, eta pala iliakoa eratzen du.

es ilion
fr ilion
en ilium

ilion hezur

Ik. ilion

ilion-arantza

Ik. arantza iliako

ilion-hobi

Ik. hobi iliako

ilion-psoas muskulu

Ik. muskulu psoasiliako

115

ipurmasaileko muskulu (4)

Sin. muskulu gluteo (4)

es músculo glúteo

fr muscle fessier

en gluteal muscle

irtengune

Ik. apofisi

116

iskion (4)

Sin. iskion hezur (4)

Ilion eta pubis hezurrekin batera hezur illiako osatzen duten hiru hezur fetaletako bat. Koxalaren atzeko eta beheko zatian dago kokatua.

Tuberositate iskiatikoa –esertzerakoan oinarri gisa erabiltzen den irtenguneetako bat– iskion hezuraren zatia da.

es isquion

fr ischion

en ischium

iskion hezur

Ik. iskion

iskion-arantza

Ik. arantza ziatiko

117

iztai (4)

es ingle

fr aine

en groin

iztai-arku

Ik. iztai-lotailu

118

iztai-lotailu (4)

Sin. iztai-arku (3); arku krural (3)

Aurre-goiko arantza iliakotik pubiseko arantza edo tuberkulura doan zuntzeko banda.

es ligamento inguinal; arco inguinal; ligamento crural

fr ligament inguinal; arc inguinal; arcade crurale

en inguinal ligament; inguinal arch; crural ligament

119

izter (4)

Beheko gorputz-adarraren segmentu proximala, aldakatik belaunera doana. Izterrezurrak eusten dio.

es muslo

fr cuisse

en thigh

120

izterreko biceps muskulu (4)

Sin. biceps muskulu femoral (4)

Izterreko atzeko konpartimentuan iskionetik eta lerro latzetik peronearen burura doan muskulua, bi buru edo iturburu dituena, luzea bata eta laburra bestea.

es músculo bíceps femoral; músculo bíceps crural

fr muscle biceps fémoral; muscle biceps crural

en biceps femoris muscle

121

izterreko koadrizeps muskulu (4)

Sin. koadrizeps muskulu femoral (4)
Izterreko muskulu hedatzaile handia, errotulan eta tibiaren aurreko tuberositatean tendoi komun batean elkartuta txertatzen diren lau buruk osatua: muskulu zuzenak, barruko eta kanpoko muskulu bastoak eta muskulu kruralak.

- es** músculo cuádriceps femoral; músculo cuádriceps crural
- fr** muscle quadriceps fémoral; muscle quadriceps crural
- en** quadriceps femoris muscle

122

izterreko muskulu zuzen (4)

- es** músculo recto femoral
- fr** muscle droit fémoral
- en** rectus femoris muscle

123

izterrezur (4)

Sin. femur (4)
Hezur luzea, izterraren eskeletoa osatzen duena. Goiko aldean, edo alde proximalean, hezur iliakoarekin artikulatzen da, izterrezur-buruaren eta kotiloaren arteko giltzaduraren bitartez, eta beheko aldean, edo alde distalean, tibiarekin eta errotularekin. Gorputz osoko hezurrik luzeena da.

- es** fémur
- fr** fémur
- en** femur; thigh bone

izterrezur-tibia giltzadura

Ik. giltzadura femorotibial

124

izterrezurraren buru (4)

- es** cabeza femoral
- fr** tête fémorale
- en** femoral head

125

izterrezurreko alboko epikondilo (4)

Sin. izterrezurreko epikondilo lateral (4)
Izterrezurraren kanpoko kondiloaren gainetik kokatzen den hezur-irtengunea.

- es** epicóndilo lateral del fémur; epicóndilo externo del fémur
- fr** épicondyle latéral du femur; épicondyle externe du femur
- en** lateral epicondyle of femur; external epicondyle of femur

izterrezurreko epikondilo lateral

Ik. izterrezurreko alboko epikondilo

izterrezurreko epikondilo medial

Ik. izterrezurreko erdialdeko epikondilo

126

izterrezurreko erdialdeko epikondilo (4)

Sin. izterrezurreko epikondilo medial (4)
Izterrezurraren barneko kondiloaren gainetik kokatzen den hezur-irtengunea.

- es** epicóndilo medial del fémur; epicóndilo interno del fémur
- fr** épicondyle médial du femur; épicondyle interne du femur
- en** medial epicondyle of femur; internal epicondyle of femur

jarrera anatomiko

Ik. posizio anatomiko

127

kako-hezur (4)

Sin. hezur untziforme (4)
Karpoko bigarren ilarako azkeneko hezurra. Bost hezurrekin artikulatzen da: piramidalarekin, hezur handiarekin, semilunarrarekin eta azkeneko bi metakarpianoekin.

es hueso ganchoso; hueso unciforme

fr hamatum; os crochu; os unciforme

en hamate bone; unciform bone

128

kalkaneo hezur (4)

Sin. orpo-hezur (4)
Tartsoko hezurra, goian astragaloarekin eta aurrean kuboide hezurrearekin artikulatzen dena. Haren beheko aldeko tuberositatea zoruaren gainean jartzen da. Orpoa izeneko oin-zatiari dagokio.

es hueso calcáneo

fr calcanéus; os du talon

en calcaneus; heel bone

kalkaneo-tendoi

Ik. Akiles-en tendoi

kapsula artikular

Ik. giltzadura-kapsula

129

karpó (4)

Eskuaren eskeleto proximala, besaurreko hezurren eta metakarpoparen artean kokatua. Bi ilaratan antolatutako zortzi hezur laburrez osatua dago: aurreneko ilaran eskafoidea, semilunarra, piramidala eta pisiformea daude, eskumuturreko artikulazioa, zentzu hertsian, eratuz; bigarren ilaran, berriz, artikulazio karpometakarpianoa eratzen duten trapezioa, trapezoidea, hezur handia eta kako-hezurra bereizten dira.

es carpo

fr carpe

en carpus

130

karpó-hezur (4)

Sin. eskumuturreko hezur (4)
Eskumuturreko edo karpoko zortzi hezurretako bakoitza.

es hueso del carpo; hueso de la muñeca

fr os du carpe; os du poignet

en carpal bone; bone of the wrist

karpó-metakarpó giltzadura

Ik. giltzadura karpometakarpiano

131

karpoko erdiko giltzadura (4)

Kondilo-itxurako giltzadura, karpoko lehenengo lerroko hezurak bigarren lerrokoekin lotzen dituena.

es articulación mediocarpiana

fr articulation médio-carpienne

en midcarpal joint

karpoko eskafoide hezur

Ik. eskafoide hezur

karpoko hezur handi

Ik. hezur handi

klabikula

Ik. lepauztai

koadrizeps muskulu femoral

Ik. izterreko koadrizeps muskulu

132

kokots (4)

es mentón

fr menton

en chin

133

kokzix (4)

Sin. uzkorno (4)

Bizkarrezurraren beheko muturra osatzen duen hezurrezko pieza, bolumenean aurrenekotik azkenekora murriztuz doazen eta elkar soldatuak dauden lau-sei orno-hasikinez osatua. Aurreneko orno kokzigeoa errain-hezurraren erpinarekin artikulatzen da. Uzkornoa errudimentarioa da gizakietan, eta beste animalia-espezie batzuen isatsaren aztarnatzat hartzen da.

es cóccix; hueso coccígeo

fr coccyx; os coccyx

en coccyx; tailbone

134

kondilo (4)

Hezur-irtengune biribildua, ardatz bat bestea baino luzeagoa duena (adibidez, izterrezurrekoa edo besahezurrekoa) eta beste hezur batekin artikulatzen dena.

es cóndilo

fr condyle

en condyle

135

kondilo-itxurako giltzadura (4)

Sin. giltzadura kondileo (4); elipse-

itxurako giltzadura (4)

Gainazal konbexu batek (kondilo batek) eta beste gainazal konkabo batek (barrunbe glenoideoak, adibidez) osatzen duten artikulazioa; belauneko, esate baterako. Mota honetako giltzadurek mugimendu posible guztiak egiten dituzte, errotaziokoa izan ezik.

es articulación condílea;

articulación elipsoidea

fr articulation condylienne;

articulation ellipsoïde

en condylar joint; ellipsoid joint

kopeta-hezur

Ik. bekoki-hezur

136

korakoide apofisi (4)

Sorbalda-hezurraren goiko ertzean kokatua dagoen tamaina handi samarreko apofisia, erdi-flexionatutako hatz baten forma duena (bele-mokoaren antza duelako hartzen du izen hori grezieraz). Bertan lotzen da bularreko muskulu txikia.

es apófisis coracoïdes; proceso coracoideo

fr processus coracoïde; apophyse coracoïde

en coracoid process

kotilo

Ik. azetabulu

kranio

Ik. garezur

137

kubitu (4)

Sin. ulna (3)

Erradio hezurarekin medialki kokatuta dagoen hezur luzea. Bien artean besaurreko eskeletoa osatzen dute.

Goiko aldean, humeroarekin eta erradioaren buruarekin artikulatzen da, ukondoko giltzadura osatuz; beheko aldean, erradio hezuraren barrunbe sigmoideoarekin artikulatzen da, urruneko giltzadura erradiokubitala osatuz.

es cúbito; ulna

fr ulna; cubitus

en ulna; cubitus

138

kuboide hezur (4)

Oineko hezurra, laburra, tartsoaren kanpoaldean kokatua. Kalkaneoarekin, nabikularrarekin eta azken bi metatartsianoekin giltzatzen da.

es hueso cuboides

fr os cuboïde

en cuboid bone

139

kutxa toraziko (4)

Sin. bular-kaxa (3)

Bular-ornoez, saihets-hezurrez eta bularrezurraz eratuta dagoen hezurrezko egitura. Muskuluek hezurren arteko guneak betetzen dituzte. Organo torazikoak torazikoei (bihotza, birrikak eta odol-hodi nagusiak) eusten eta babesa ematen die, eta arnasketarako biziki garrantzizkoa da.

es caja torácica; jaula torácica

fr cage thoracique

en thoracic cage; rib cage

L

Ik. gerri-orno

140

lepaorno (4)

Sin. orno zerbikal (4); C (4)

Lepoaldeko zazpi ornoetako bakoitza.

C letra maiuskularekin eta jarraian ondoz ondoko zenbakiarekin izendatzen dira.

es vértebra cervical; C

fr vertèbre cervicale; C

en cervical vertebra; C

141

lepauztai (4)

Sin. klabikula (4)

Sorbalda-gerrikoa osatzen duen hezurretako bat, kurbadura handirik gabeko S etzan baten forma duena. Mutur proximalean bularrezurrekin artikulatzen da, eta mutur distalean eskapula edo sorbalda-hezurarekin.

es clavícula

fr clavicle

en clavicle

142

lepo anatomiko (4)

Izterrezurraren nahiz besahezurraren buruari jarraitzen dion zona estuagoa, diafisiarekin lotzen dena.

es cuello anatómico

fr col anatomique

en anatomical neck

143

lepo kirurgiko (4)

Izterrezurrak edo besahezurrak trokanterren azpian duten estugunea.

es cuello quirúrgico

fr col chirurgical

en surgical neck

lepogain

Ik. garondo

lerroarte artikular

Ik. giltzadura-lerroarte

Lisfranc-en giltzadura

Ik. giltzadura tartsometatarsiano

loki-barailletako giltzadura

Ik. giltzadura tenporomandibular

144

loki-hezur (4)

Sin. hezur tenporal (4)

Garezurraren albo bietako hezur konposatua. Zati petrosoa garezur-oinaldearen osararen parte da, eta bertan daude kokatuak tinpano-kaxa eta barne-belarria; zati ezkatatsua, aldiz, garezur-gangaren osararen parte da. Loki-hezurra bost hezurrekin artikulatzen da: parietalarekin goian, okzipitalarekin atzean, esenoidearekin aurre eta barrualdean, malarrarekin aurre eta kanpoaldean, eta barailarekin behean, non artikulazio tenporomandibularra eratzen duten.

es temporal; hueso temporal

fr os temporal; temporal

en temporal bone

145

lordosi (4)

Bizkarrezurraren deformazio edo desbideratze fisiologikoa, lepoaldean nahiz gerrialdean atzeranzko ahurtasuna erakusten duena. Kurbadura hori gehiegizkoa denean, hiperlordosi edo lordosi patologikoa esaten zaio.

es lordosis

fr lordose

en lordosis

146

lotailu (4)

Ehun konektibozko zuntz trinko eta gogorrez osatutako banda, bi hezur edo kartilago mugikor lotzen dituena.

es ligamento

fr ligament

en ligament

147

lotailu albokide (4)

Giltzadura bati (bereziki belauz eta ukondoaz ari garenean, baina baita beste giltzadura askori ere) albo banatatik egonkortasuna ematen dioten lotailuetako bakoitza. Bi lotailu izaten dira: lotailu albokide laterala (kanpoaldetik) eta lotailu albokide mediala (barnealdetik).

es ligamento colateral

fr ligament collatéral

en collateral ligament

148

maleolo (4)

Zangoaren beheko muturrean dauden hezurrezko irtenguneetako bakoitza, kanpoko eta barnekoa. Lehena, kanpoko maleoloa, peronearen beheko muturrak osatzen du; bigarrena, barneko maleoloa, tibiaren irtengunea da.

es maléolo

fr malléole

en malleolus

149

malko-hezur (4)

Sin. hezur lakrimal (4); ungis (4)
Garezurreko mintzezko hezur lau txikia. Begi-orbitaren barnean dago, malko-guruinen ondoan.

es hueso lacrimal; unguis

fr os lacrymal; unguis

en lacrimal bone

mami-nukleo

Ik. nukleo mamitsu

150

masailalbo-hezur (4)

Sin. hezur malar (4);
hezur zigomatiko (4)

es hueso malar; hueso cigomático

fr os malaire; os zygomatique

en malar bone; zygomatic bone; cheekbone

mehaka

Ik. aldaka

151

menisko (4)

Fibrokartilagozko diskoa, ilargi-formakoa, giltzadura-gainazalen artean kokatuta egonik haien bat-etortze edo kongruentzia areagotzen duena.

Belaunekoak dira ezagunenak (mediala eta laterala), eta nahiko sarritan urratu eta hausten dira, barrukoak bereziki.

es menisco

fr ménisque

en meniscus

metakarpiano

Ik. metakarpo-hezur

152

metakarpo-hezur (4)

Sin. metakarpiano (4)

Karpoa lehen falangeekin lotzen duten bost hezurretako bakoitza.

es metacarpiano; hueso metacarpiano

fr métacarpien; os métacarpien

en metacarpal bone; metacarpal

metatarsiano

Ik. metatarsio-hezur

153

metatarsio-hezur (4)

Sin. metatarsiano (4)

Tartsoaren eta falangeen artean kokatuak dauden bost hezurretako bakoitza.

es metatarsiano; hueso metatarsiano

fr métatarsien; os métatarsien

en metatarsal bone; metatarsal

mokor

Ik. aldaka

154

muskulatura (4)

Gorputzeko muskulu ildaskatu edo eskeletikoen multzoa.

es musculatura

fr musculature

en musculature

155

muskulu (4)

Sin. gihar (3)

Uzkurtzeko gaitasuna duten zuntzez osatutako ehuna. Bi eratako muskuluak daude: batetik, eskeletikoak edo ildaskatuak, borondatearen arabera uzkurtzen direnak, eta, bestetik, lisoak, erraien paretak eta odol-hodiak estali eta nahi gabe uzkurtzen direnak.

es músculo

fr muscle

en muscle

156

muskulu abduktore (4)

Sin. muskulu urruntzaile (4)

Gorputzaren erdiko lerroetik edo gorputz-adar baten ardatzetik organo edo zati bat urruntzen duen muskulua.

es músculo abductor; músculo separador

fr muscle abducteur

en abductor muscle

157

muskulu aduktoare (4)

Sin. muskulu hurbiltzaile (4)

Gorputzaren erdiko lerrorantz edo gorputz-adar baten ardatzerantz organo edo zati bat hurbiltzen duen muskulua.

es músculo aductor; músculo aproximador

fr muscle adducteur

en adductor muscle

158

muskulu basto (4)

Izterreko koadrizepsaren osagai diren hiru muskuluetakoko bakoitza: albokoa edo laterala, erdialdekoa edo mediala eta tartekoa edo krurala.

es músculo vasto

fr muscle vaste

en vastus muscle

159

muskulu bikiak (4)

Sin. muskulu gastroknemio (4)
Zangoaren atzealdean kokatutako bi muskulu txikiek osatzen duten muskulua, soleoarekin batera zangoko trizepsa osatzen duena.

es músculos gemelos; músculo gastrocnemio

fr muscle gastrocnémien; muscles jumeaux

en gastrocnemius muscle; gemelli muscle

muskulu depresore

Ik. muskulu jaistaile

muskulu estentsore

Ik. muskulu hedatzaile

160

muskulu

esternokleidomastoideo (4)

Lepoko muskulu zeharria, klabikulatik eta bularrezur-kirtenetik mastoideo apofisira eta goiko lerro okzipitalera hedatzen dena. Lau buruk (esternookzipitalak, esternomastoideoak, kleidookzipitalak eta kleidomastoideoak) osatzen dute.

es músculo esternocleidomastoideo

fr muscle sterno-cléido-mastoïdien

en sternocleidomastoid muscle

muskulu flexore

Ik. muskulu tolestaile

muskulu gastroknemio

Ik. muskulu bikiak

muskulu gluteo

Ik. ipurmasaileko muskulu

161

muskulu hedatzaile (4)

Sin. muskulu estentsore (3)
Gorputz-atalen bat (gehienetan gorputz-adar bat izan ohi da) erdiko ardatzetik urrun zabaldu edo hedatzen duen muskulua. Bestela esanda: hezurren arteko angelua handitzen duen muskulua, besaurrea besoarekin lerrotatzen duena, esaterako.

es músculo extensor

fr muscle extenseur

en extensor muscle

muskulu hurbiltzaile

Ik. muskulu aduktore

muskulu infraespinoso

Ik. arantza azpiko muskulu

162

muskulu jaistaile (4)

Sin. muskulu depresore (3)
Gorputzeko egitura, organo edo atal bat beheratzen duen muskulua.

es músculo depresor

fr muscle abaisseur

en depressor muscle

163

muskulu jasotzaile (4)

Gorputzeko egitura, organo edo atal bat jasotzen duen muskulua.

es músculo elevador

fr muscle éleveur

en levator muscle

164

muskulu peroneo (4)

Sin. perone-muskulu (4);

fibula-muskulu (3)

Peronetik metatartso-hezurretara hedatzen diren hiru muskuluetako bakoitza: luzea, laburra eta hirugarrena (beti agertzen ez dena).

es músculo peroneo; músculo fibular

fr muscle fibulaire; muscle péronier

en fibular muscle; peroneus muscle

165

muskulu pronatzaile (4)

Pronazio-mugimendua egiten duen muskulua.

es músculo pronador

fr muscle pronateur

en pronator muscle

166

muskulu psoasiliako (4)

Sin. ilion-psoas muskulu (4)

es músculo psoasílfaco; músculo iliopsoas

fr muscle ilio-psoas; muscle psoas-iliaque

en iliopsoas muscle

167

muskulu soleo (4)

es músculo sóleo

fr muscle soléaire

en soleus muscle

muskulu subeskapular

Ik. eskapula azpiko muskulu

168

muskulu supinatzaile (4)

Supinazio-mugimendua egiten duen muskulua, besahezurraren alboko epikondiloan sortu eta erradioaren alboko aurpegian txertatzen dena.

es músculo supinador

fr muscle supinateur

en supinator muscle

muskulu supraespinoso

Ik. arantza gaineko muskulu

169

muskulu tenkatzaile (4)

Sin. muskulu tentsore (3)

es músculo tensor

fr muscle tenseur

en tensor muscle

muskulu tentsore

Ik. muskulu tenkatzaile

170

muskulu tolestaille (4)

Sin. muskulu flexore (3)

Uzkurdura bidez gorputz-adar edo zati bat tolesten duen muskulua. Bestela esanda, hezurren arteko angelua txikitzen duen muskulua; adibidez, besoa ukondoaren mailan tolesten duena edo erpurua esku-ahurrerantz eramaten duena.

es músculo flexor

fr muscle fléchisseur

en flexor muscle

muskulu urruntzaile

Ik. muskulu abduktore

171

muskulu zerradun (4)

Sin. zerra muskulu (4)

Jatorri konplexua eta zerra-forma duten gorputz-enborreko muskuluetako bakoitza. Gehienetan, ornoetatik edo saihets-hezurretatik sortzen dira.

es músculo serrato

fr muscle dentelé

en serratus muscle

172

muskulu-lotune (4)

Muskulu bat hezurrean lotu edo finkatzen den gunea. Zuzeneko lotunea izan daiteke, zuntz muskularrek berek egina, baita tendoi edo aponeurosi bat baliatuz gertatutakoa ere.

es inserción muscular

fr insertion musculaire

en muscle attachment

173

nerbio-sustrai (4)

es raíz nerviosa; raíz neural

fr racine nerveuse

en nerve root

174

nukleo mamitsu (4)

Sin. mami-nukleo (3)

Ornoarteko diskoaren erdialdeko zati biguna, eraztun zundunak inguratua. Herniatu egin daiteke, eta, nerbio-sustrai bat konprimatzen badu, ziatika eragin dezake.

es núcleo pulposo; núcleo discal

fr noyau pulpeux; noyau gélatineux

en nucleus pulposus; pulpy nucleus

175

odontoide apofisi (4)

Sin. axisaren hortz (3)

Axisaren orno-gorputzaren goiko aldean kokatua dagoen irtengune zilindrokonikoa, hortz baten antza duena. Han artikulatzen da atlas ornoa, eta pibote gisa funtzionatzen du harentzat.

es apófisis odontoides; diente del axis; proceso odontoideo

fr dent de l'axis; apophyse odontoïde

en dens axis; odontoid process

176

oin (4)

Beheko gorputz-adarraren zati distal artikulatua, gizakia zutik dagoenean lurra ukitzen duena; tartsoak, metatartsoak eta behatzek osatzen dute.

es pie

fr pied

en foot

oin-bizkar

Ik. oinbular

177

oin-zola (4)

Sin. oinazpi (4)

Oinaren azpialdea, ganga konkabo moduan orpotik behatzetaraino hedatua, zutikako egoeran zein ibiltzean zorua ukitzen duena.

es planta del pie

fr plante du pied

en foot sole

oinazpi

Ik. oin-zola

178

oinbular (4)

Sin. oingain (3); oin-bizkar (3)

Giza oinaren gainaldeko zatia, arku-formakoa, orkatilatik behatzetaraino doana.

es empeine; dorso del pie; arco del pie

fr cou-de-pied

en instep

oingain

Ik. oinbular

179

olekranon (4)

Kubituaren goiko muturreko apofisi bertikala, besahezurraren olekranon-barrunbean ahokutzen dena. Epikondiloarekin eta epitrokleararekin batera, ukondoko hiru koskorrak osatzen dituzte.

es olécranon

fr olécrane

en olecranon

omoplato

Ik. eskapula

orbita

Ik. betzulo

180

orkatila (4)

Oinaren eta zangoaren arteko atala, maleoloak barne hartzen dituena.

es tobillo

fr cheville

en ankle

181

orkatilako giltzadura (4)

Sin. giltzadura tibioperoneoastragalino (4); talus-zango giltzadura (4) Zangoko hezurak (tibia eta peronea) oineko hezurrekin (tartsoarekin) lotzen dituen artikulazioa. Troklea motako giltzadura da, 70° inguruko flexio-estentsioko mugimenduak besterik ahalbidetzen ez duena.

es articulación del tobillo; articulación tibioperoneoastragalina;

fr articulation de la cheville; articulation tibio-fibulo-tarsienne; articulation talocrurale

en ankle joint

182

orno (4)

Bizkarrezurra eratzen duten hezurrezko 33-34 segmentuetako bakoitza. Osagai hauek bereizten dira ornoetan: masa zilindriko trinko edo gorputza (aurrealdean), zulo bertebrala, apofisi izeneko luzakin edo irtenguneak (zorrotzak, zeharkakoak eta artikularrak, muskulu edo lotailuekin lotzeko baliatzen direnak), laminak (apofisi zorrotzetik giltzadura-apofisietara doazenak) eta pedikuluak (atzeko arkua orno-gorputzarekin lotzen dutenak). Orno guztien artean hodi edo tunel moduko bat osatzen dute barrualdean, eta bertan orno-muina dago kokatua.

es vértebra

fr vertèbre

en vertebra

orno dorsal

Ik. bizkar-orno

183

orno kokzigeo (4)

Kokzix izeneko hezurra osatzen duten lau edo bost ornoetako bakoitza. Elkarren artean fusionatuak daude, eta ez daukate inolako mugikortasunik.

es vértebra coccígea

fr vertèbre coccygienne

en coccygeal vertebra; caudal vertebra

orno lunbar

Ik. gerri-orno

orno sakro

Ik. errain-orno

orno toraziko

Ik. bizkar-orno

orno zerbikal

Ik. lepaorno

184

orno-gorputz (4)

Ornoaren aurreko segmentu trinko eta zilindrikoa.

es cuerpo vertebral
fr corps vertébral
en vertebral body

185

orno-hodi (4)

Sin. bizkarrezur-hodi (4); hodi bertebral (3)

Hezurrez eta aponeurosiz osatutako kanala, ornoen arkuaren aurrean eta orno-gorputzen atzean kokatua. Orno-muina, meningeak eta ornoen sustraiak hartzen ditu bere barruan, eta zulo okzipitalarekin jarraitzen du goiko aldean.

es conducto raquídeo; conducto espinal; canal vertebral
fr canal vertébral; canal rachidien
en vertebral canal; spinal canal; vertebral duct

orno-muin

Ik. bizkarrezur-muin

186

ornoaren pedikulu (4)

Orno-arkuaren alde bakoitzeko oinaldea, laminak orno-gorputzarekin lotzen dituen.

es pedículo vertebral
fr pédicule vertébral
en vertebral pedicle

187

ornoarteko disko (4)

Elkarren segidan dauden orno-gorputzen artean tartekatzen diren disko elastikoetako bakoitza.

Kanpoaldean zuntzezko eraztun batez eta barnealdean nukleo mamitsu batez eratuta daude.

es disco intervertebral
fr disque intervertébral
en intervertebral disk

188

ornoarteko giltzadura (4)

es articulación intervertebral
fr articulation intervertébrale
en intervertebral joint

orpazurda

Ik. Akiles-en tendoi

189

orpo (4)

Oinaren atzealde, orkatilaren azpikoa. Kalkaneoak osatzen du haren eskeletoa.

es talón
fr talon
en heel

orpo-hezur

Ik. kalkaneo hezur

pareta-hezur

Ik. hezur parietal

patela

Ik. errotula

patela-lotailu

Ik. tendoi errotuliano

190

pelbis (4)

Beheko gorputz-adarra enborrarekin lotzen duen hezurrezko gerrikoa. Atzealdean, errain-hezurak eta kokzixak osatzen dute, eta, alde banatan eta aurrealdean, bi hezur koxalek.

es pelvis
fr pelvis; bassin
en pelvis

191

perone hezur (4)

Sin. fibula (3)

Zangoaren kanpoaldean, tibiaren alboan eta zertxobait atzerago kokaturiko hezur luzea eta estua. Goian tibiarekin eta behean tibiarekin eta astragaloarekin artikulatzen da.

es peroné; fibula

fr fibula; péroné

en fibula; perone; calf-bone

perone-muskulu

Ik. muskulu peroneo

pibote-itxurako giltzadura

Ik. trokoida

piramide-hezur

Ik. hezur piramidal

192

plexu brakial (4)

Sin. beso-plexu (4); besoko sare (3)

Azkeneko lau nerbio zerbikalen eta lehenengo nerbio torazikoaren aurreko adarren artean sortzen diren anastomosi edo loturek osatutako sarea. Goiko gorputz-adarraren inerbazio osoaz arduratzen da.

es plexo braquial

fr plexus brachial

en brachial plexus

193

plexu lunbar (4)

Sin. gerri-plexu (4)

L1 ornotik L4 ornora bitarteko nerbio errakideoen aurreko adarren artean sortzen diren anastomosi edo loturek osatutako sarea. T12 ornoko nerbioak ere hartzen du parte plexuaren sorreran.

es plexo lumbar

fr plexus lombaire

en lumbar plexus

194

posizio anatomiko (4)

Sin. jarrera anatomiko (4)

Anatomia ikasteko, konbentzioz onartutako postura edo jarrera erreferentziakoa: gorputza, tente (zutik); burua, aurrerantz begira; besoak, beherantz luzatuak, gorputzaren albo banatan; esku-ahurrak, aurrerantz; hatz-puntak, aurrerantz begira; zangoak, luzatuta eta zertxobait bananduta; eta behatz-puntak, aurrerantz jarrita.

es posición anatómica

fr position anatomique

en anatomic position

195

pubis (4)

Sin. pubis hezur (4)

Ilion eta iskion hezurrekin batera hezur iliakoa osatzen duen hezurra. Jaio ondoren fetuan independenteak diren bi pubis hezurrek bat egiten dute, pubisaren aurreko alde osoa betetzen duen sinfisia eratuz.

es pubis

fr pubis

en pubis

pubis hezur

Ik. pubis

196

pubiseko sinfisi (4)

Gorputzaren erdiko planoan bi pubis hezurren baturak aurrealdean sortzen duen artikulazio kartilaginosa, ez oso mugikorra.

es sínfisis del pubis

fr symphyse pubienne

en pubic symphysis

S

Ik. errain-orno

197

saihets-hezur (4)

Gizakiaren gorputz-alboetako paretak zurruntzen dituzten hogeita lau hezur luze, zapal eta kurbatuetako bakoitza. Saihets-hezurrek osatzen dute kutxa torazikoa, bizkarrezurrekin eta bularrezurrekin batera birikak eta bihotza babestu, eta arnasketaren mekanismoan tresna pasibo gisa jokatzen duena. Aurreko aldean, bularrezurrean lotzen dira, eta, atzeko aldean, bizkarrezurrean.

es costilla

fr côte

en rib

198

saihets-hezur aizun (4)

Sin. saihets-hezur faltsu (4)
Bularrezurrera iristeko beste saihets batzuekin elkartzen den saihets-hezurra. Hiru pare dira.

es costilla falsa

fr fausse côte

en false rib

saihets-hezur faltsu

Ik. saihets-hezur aizun

saihets-hezur flotatzaile

Ik. saihets-hezur loka

saihets-hezur jator

Ik. benetako saihets-hezur

199

saihets-hezur loka (4)

Sin. saihets-hezur flotatzaile (3)
Sabelaldeko muturra askea duten saihets-hezurretako bakoitza. Ez dira bularrezurrean lotzen, ezta gainean duten saihets-hezurrean ere. Gizakiaren kasuan, azken biak dira, goitik hasita.

es costilla flotante

fr côte flottante

en floating rib

sakro hezur

Ik. errain-hezur

sakro-ilion giltzadura

Ik. giltzadura sakroiliako

200

sinartrosi (4)

Sin. giltzadura mugiezin (4)
Mugimendu nabaririk gabeko giltzadura-mota; zuntz konektibo oso laburrez edo kartilago hialinoz estu-estu lotutako hezurren gainazalek elkar ukitzen dute ia, josita baleude bezala, batetik bestera tarterik utzi gabe. Garezurreko josturak dira sinartrosien adibide.

es sinartrosis; articulación inmóvil

fr synarthrose; articulation immobile

en synarthrosis

201

sindesmosi (4)

Elkarrengandik urrun dauden bi hezur zuntzezko ehun baten bidez (lotailluz edo zuntzezko mintz bidez) lotzen dituen giltzadura-mota.

es sindesmosis

fr syndesmose

en syndesmosis

sinfisi

Ik. anfiartrosi

202

sinkondrosi (4)

Bi kartilagoren artean, esaterako okzipitalaren apofisi basilarraren eta esfenoidearen gorputzaren artean, biak oraindik kartilaginosoak direnean eratzen den mugimendurik gabeko artikulazioa. Osifikazioa gertatzen denean, bi giltzadura-gainazalak fusionatu egiten dira normalean, aipatu giltzaduran gertatzen den bezala.

es sincondrosis

fr synchondrose

en synchondrosis

203

sistema muskuloeskeletiko (4)

Sin. hezur- eta muskulu-sistema (3)

Giza anatomia osatzen duten hezur eta muskuluen sistema.

es sistema musculoesquelético

fr système musculosquelettique

en musculoskeletal system

204

sorbaldak (4)

Sin. besaburu (4)

Giza gorputzaren lepo-oinaldeko alde bakoitzean kanporantz proiektatzen diren zatietako bakoitza, besoaren eta gorputzaren arteko giltzadurez, hezurrez eta muskuluez eratua.

es hombro

fr épaule

en shoulder

sorbaldak-gerriko

Ik. eskapula-gerriko

sorbaldak-hezur

Ik. eskapula

205

sorbaldako giltzadura (4)

Sin. giltzadura glenohumeral (4)

Enartrosien motako giltzadura, besahezuraren burua sorbaldak-hezurreko barrunbe glenoideoarekin lotzen duena.

es articulación del hombro; articulación glenohumeral

fr articulation de l'épaule; articulation gléno-humérale

en shoulder joint; glenohumeral joint

T

Ik. bizkar-orno

talus

Ik. astragalo

talus-zango giltzadura

Ik. orkatilako giltzadura

206

tartso (4)

Oinaren atzealdeko hezurren multzoa, zangoko hezurren eta metatartso-hezurren artean dagoena. Bi ilaratan antolatutako zazpi hezurrek osatzen dute: astragaloak eta kalkaneoak atzeko ilaran, eta eskafoideak, kuboideak eta hiru hezur kuneiformeek aurreko ilaran.

es tarso

fr tarse

en tarsus

tartso-metatartso giltzadura

Ik. giltzadura tartsometatartsiano

tartsoaren zeharkako giltzadura

Ik. tartsoko erdiko giltzadura

207

tartsoko erdiko giltzadura (4)

Sin. Chopart-en giltzadura (4);

tartsoaren zeharkako giltzadura (4)

Atze-oina tarteko oinarekin lotzen duen giltzadura. Bertan bi artikulazio bereizten dira, bata bestearen segidan kokatuak: astragaloeskafoidoa eta kalkaneokuboideoa.

es articulación mediotarsiana; articulación de Chopart; articulación transversa del tarso

fr articulation médio-tarsienne; articulation de Chopart; articulation transverse du tarse

en midtarsal joint; Chopart's joint; transverse tarsal joint

tartsoko eskafoide hezur

Ik. hezur nabikular

208

tendoi (4)

Zuntzeko banda zuria, luzexka eta erresistentea, muskulu bat eta egitura mugikor bat (adibidez, hezur bat) elkarrekin lotzen dituena. Tendoi batzuk mintz sinobialean bilduta daude –eskuko muskulu tolestaileak, esaterako– beren ibilbidearen zati bat zorro baten barruan egiten baitute, edo ehun konektibo laxozko paratendoi batez inguratuta bestela –eskuko muskulu hedatzaileen kasuan, adibidez– azalaren azpian lerratu ahal izateko. Tendoiak gogorak eta malguak izan ohi dira.

es tendón

fr tendon

en tendon

209

tendoi errotuliano (4)

Sin. belaunezur-tendoi (4); patela-lotailu (4)
Belaunezuraren muturretik tibiako tuberositatera doan zuntzeko banda. Bi hezur-egitura elkartu edo lotzea da haren berezitasuna. Koadrizepsaren tendoiarekin batera hartzen du parte belaunaren mugimenduan, eta zangoaren estentsioa edo hedapena ahalbidetzen du.

es tendón rotuliano; ligamento patelar

fr ligament patellaire; tendon rotulien

en patellar ligament; patellar tendon

210

tendoi-lotune (4)

Mobilizatu beharreko hezuraren gainean tendoia lotu edo finkatzen den gunea.

es inserción tendinosa

fr insertion du tendon

en tendon insertion

211

tibia (4)

Zangoko hezur mediala, peronearekiko paralelo dagoena. Goiko epifisia izterrezurrarekin artikulatzen da, eta behekoa astragaloarekin eta peronearekin. Aurreko eta barruko alde azalpekoa du; horregatik, oso mingarriak dira zona horretan hartutako kolpeak.

es tibia

fr tibia

en tibia; shank bone; shin bone

212

torax (4)

Sin. barrunbe toraziko (4)
Lepoaren eta sabelaren arteko gorputz-zatia, gorputz-enborraren aurrealdeko edo goialdeko barrunbea. Haren barnean, zirkulazio- eta arnas aparatuen organo nagusiak daude. Saihets-hezurrek, bizkarrezur torazikoak eta bularrezurrak osatzen dute toraxaren eskeletoa.

es tórax; cavidad torácica

fr thorax; cavité thoracique

en thorax; thoracic cavity

213

trapezio hezur (4)

Karpoko bigarren ilarako hezurra, lau hezurrekin artikulatzen dena: eskafoidearekin, trapezoidearekin eta lehen nahiz bigarren metakarp-hezurrekin, hain zuzen ere.

es hueso trapecio

fr os trapèze

en trapezium bone

214

trapezoide hezur (4)

Karpoko bigarren ilarako hezurra, lau hezurrekin artikulatzen dena: goian, eskafoidearekin; behean, bigarren metakarpo-hezurrarekin; kanpoan, trapezioarekin, eta, barruan, lehen metakarpo-hezurrarekin.

es hueso trapezoide

fr os trapézoïde

en trapezoid bone

trizeps muskulu brakial

Ik. besoko trizeps muskulu

trizeps sural

Ik. zangoko trizeps muskulu

215

trokanter nagusi (4)

Izterrezurraren lepoa gorantz luzatzen duen prominentzia edo irtengunea, hainbat muskuluk txertatzeko baliatzen dutena.

es trocánter mayor

fr grand trochanter

en greater trochanter

216

trokanter txiki (4)

Izterrezurraren lepoaren eta diafisiaren artean kokatutako prominentzia edo irtengunea, muskulu psosiliakoak txertatzeko baliatzen duena.

es trocánter menor

fr petit trochanter

en lesser trochanter

217

trokin (4)

Sin. humeroaren tuberkulu txiki (4)
Besahezurraren buruko bi tuberositateetatik txikiena, aurrealdean kokatua, eskapula azpiko muskuluak txertatzeko baliatzen duena.

es troquíñ; tuberosidad menor del húmero; tubérculo menor del húmero

fr petit tubercule de l'humérus; petite tubérosité de l'humérus; trochin

en lesser tubercle of humerus; lesser tuberosity of humerus

218

trokiter (4)

Sin. humeroaren tuberkulu nagusi (4)
Besahezurraren buruko bi tuberositateetatik handiena, goi-kanpoaldean kokatua, arantza gaineko muskuluak eta muskulu biribil txikiak txertatzeko baliatzen dutena.

es troquíter; tuberosidad mayor del húmero; tubérculo mayor del húmero

fr grand tubercule de l'humérus; grosse tubérosité de l'humérus; trochiter

en greater tubercle of humerus; greater tuberosity of humerus

219

troklea (4)

Sin. ginglimo (4)

Mugimendu-ardatz bakarreko artikulazio-mota. Giltzadura-gainazaletako batek polea-forma daukanez gero, beste gainazala (gandor-formakoa) plano berean jira daiteke.

Mota honetako artikulazioa da humeroaren troklea, ukondoko artikulazioan.

es tróclea; articulación troclear; gínglimo

fr articulation trochléenne; trochlée; ginglyme

en hinge joint; trochlea; ginglymoid joint

220

trokoide (4)

Sin. pibote-itxurako giltzadura (4)

Giltzadura sinobiala, bi giltzadura-gainazalak pibote bat balira bezala kokatuak dituena. Hori dela eta, soilik luzeranzko ardatzean egin daitezke mugimenduak, hau da, errotazio medial eta laterala baino ez ditu onartzen.

es articulación trocoide; articulación en pivote

fr articulation trochoïde; articulation à pivot

en pivot joint

221

tuberositate (4)

Hezuraren prominentzia edo irtengunea, muskuluek eta lotailuek txertatzeko baliatzen dutena.

es tuberosidad

fr tubérosité

en tuberosity

222

ukabil (4)

Hatzak esku-zabalean bilduak dituen eskua.

es puño

fr poing

en fist

223

ukondo (4)

Giza besoaren eta besaurrearen arteko giltzadura; baita giltzadura horri dagokion eremu anatomikoa ere, atzealdekoa batik bat.

es codo

fr coude

en elbow

ulna

Ik. kubitua

ungis

Ik. malko-hezur

urruneko falange

Ik. falange distal

uzkorno

Ik. kokzix

xifoide

Ik. xifoide apofisi

xifoide apendiz

Ik. xifoide apofisi

224

xifoide apofisi (4)

Sin. xifoide apendiz (4); xifoide (4)
Bularrezurraren behealdeko muturra, pertsona gazteetan oraindik kartilaginosoa eta zaharretan erabat hezurtua egon ohi dena.
Bularrezurraren eta xifoide apendizaren arteko loturaren parean artikulatzen dira zazpigarren saihets-kartilagoak.

es apófisis xifoides; apéndice xifoides; proceso xifoideo; xifoides

fr processus xiphoïde; appendice xiphoïde; apophyse xiphoïde; xiphoïde

en xiphoid process; xiphoid appendix; xiphoid

225

zaldi-buztan (4)

Orno-muinaren bukaerako zatian sortzen diren eta lehenengo orno lunbarraren (L1 ornoaren) azpian kokatuta dauden nerbio-sustraien multzoa.

es cola de caballo; cauda equina

fr queue de cheval

en cauda equina

226

zango (4)

Sin. berna (4)
Beheko gorputz-adarraren zatia, belaunaren eta orkatilaren artekoa.

es pierna

fr jambe

en leg

227

zango (4)

Sin. hanka (4)

Beheko gorputz-adarretako bakoitza. Goitik behera, izterrezur edo femurrak, belaunezurak, tibiak eta peroneak, eta orkatilak eta oineko hezurrek osatzen dute zangoaren eskeletoa.

es pierna

fr jambe

en leg

228

zangoko trizeps muskulu (4)

Sin. trizeps sural (4)

Zangoaren atzeko konpartimentuko muskulua, Akiles-en tendoia bidez elkartuta kalkaneoan txertatzen diren hiru buruk (muskulu soleoak, eta barruko nahiz kanpoko muskulu bikiek) osatzen dutena. Oinaren flexio plantarra egiteaz gain, berak ematen du ibilera edo jauzirako lehen bultzada ere.

es músculo tríceps sural

fr muscle triceps sural

en triceps surae muscle

229

zangosagar (4)

Sin. aztal (4)

Belaunaren eta orkatilaren arteko zango-zatiaren atzealde mamitsua, muskulu bikiek osatzen dutena.

es pantorrilla

fr mollet

en calf

230

zeharkako apofisi (4)

Ornoen arku neuraletik zeharkako noranzkoan albo banatara irteten den tamaina handi samarreko apofisia. Bizkarrezur torazikoan artikulazio kostotransbertsoak osatzen dituzte orno bakoitzean, dagokien saihets-hezurrarekin.

es apófisis transversa; proceso transverso

fr processus transverse; apophyse transverse

en transverse process

231

zela-giltzadura (4)

Sin. elkarrekiko ahokapen (4)

Artikulazio-mota: lotzen diren hezurretako baten gainazalak zela forma dauka, eta beste hezurrenarenak, berriz, zela horretan eseriko litzatekeen zaldizkoarena, kontrako norabidean dagoen barrunbe ahur-ganbil batean sartua.

es articulación en silla de montar; articulación por encaje recíproco

fr articulation en selle; articulation par emboîtement réciproque

en saddle joint

zerra muskulu

Ik. muskulu zerradun

232

zifosi (4)

Bizkarrezurraren deformazio edo desbideratze fisiologikoa, toraxaldean nahiz sakroaldean atzeranzko ganbiltasuna erakusten duena. Zifosia gehiegizkoa denean, hiperzifosiaz hitz egiten da.

es cifosis

fr cyphose

en kyphosis

2. HISTOLOGIA. ANATOMIA PATOLOGIKOA

atal bigunak

Ik. zati bigunak

bala

Ik. faszikulu

borondatezko muskulu

Ik. muskulu eskeletiko

233

diafisi (4)

Hezur luzearen bi buruen (edo epifisien) arteko zati zuzen eta zilindrikoa. Ebakiduran, forma triangeluarra izaten du. Hezur-ehun trinkozko geruza bat da, eta hezur-muin koipetsuz betetako kanal neurala inguratzen du.

es diáfisis
fr diaphyse
en diaphysis; shaft

234

diploe (4)

Hezur arolezko geruza, garezur-ganga osatzen duten hezurren kanpoko eta barneko laminen artean kokaturik dagoena. Barruan, hezur-muin gorria dauka.

es díploe
fr diploé
en diploe

235

ehun konektibo (4)

Mesodermo enbrionariotik eratorritako ehuna, organoei eta gorputzeko beste egiturei eutsi eta elkarrekin lotzen dituena. Zelula arteko matrizea da haren osagai nagusia, eta, horrez gain, zelulak (makrofagoak, fibroblastoak eta mastozitoak) eta zuntzak (kolageno- eta elastina-zuntzak) ere izaten ditu. Dermisaren, tendoiaren, hezuraren, organo gehienetako paretaren eta abarren osagaia da.

es tejido conjuntivo; tejido conectivo
fr tissu conjonctif
en connective tissue

236

endomisio (4)

Muskulu ildaskatuaren zuntz muskular bakoitza inguratuz ezartzen den ehun konektibo fina, zuntz erretikularrez osatua batik bat.

es endomisio
fr endomysium
en endomysium

237

endostio (4)

Hezuraren muin-barrunbea tapizatzen duen ehun konektiboazko mintz fina. Bertan daude hezur-zelulen aitzindariak edo gurasoak.

es endostio
fr endosteum
en endosteum

238

epifisi (4)

Hezur luzeen mutur distaletako bakoitza, normalean diafisia baino zabalagoa izan ohi dena. Hazkundera-garaian, osifikazioko zentro sekundario batetik abiatuta gara daiteke, edo kartilagoz erabat osa daiteke, edo diafisitik hazkunde-kartilagoak berezi. Hezur-ehun arolaz osatua dago, eta haren trabekulen artean hezur-muin gorria azaltzen da.

es epífisis
fr épiphyse
en epiphysis

239

epimisio (4)

Muskulu ildaskatua inguratu eta estaltzen duen ehun konektiboko zorroa. Bertatik abiatzen dira zuntz muskularrak banantzen dituzten trenkadak. Muskuluaren lotuneko egiturekin (tendoi, periostio, eta abarrekin) duen loturagatik, epimisioak ezinbesteko egitekoa du uzkuorduren transmisioan.

es epimisio
fr épimysium
en epimysium

240

faszikulu (4)

Sin. bala (4)
Funtzio fisiologiko bera duen muskulu-, nerbio- edo tendoi-zuntzezko sorta.

es fascículo; haz
fr fascicule; faisceau
en fascicle; bundle

241

giltzadura-kartilago (4)

Sin. kartilago artikular (4)
Hezurren giltzadura-gainazalak estaltzen dituen kartilago hialino leun eta garbia. Giltzadurak jasan beharreko presioaren arabera, giltzadura-kartilagoaren lodiera ere aldatuz doa.

es cartílago articular
fr cartilage articulaire
en articular cartilage

Havers-en erreten

Ik. Havers-en kanal

242

Havers-en kanal (4)

Sin. Havers-en erreten (4)
Hezur luzeen zona trinkoak luzetara zeharkatzen dituzten espazio baskular zilindrikoetako bakoitza, osteonaren erdiko gunea osatzen duena. Havers-en kanaletan odol-hodiak, endostioko zelulak eta nerbioak aurki daitezke.

es canal de Havers; conducto de Havers
fr canal de Havers
en Haversian canal

Havers-en sistema

Ik. osteona

243

hazkunde-kartilago (4)

Sin. kartilago epifisario (4);
lotura-kartilago (4)
Hezurraren epifisiko zona bitala,
haurtzaroan hezurraren luzetarako
hazkunda ziurtatzen duena.
Erradiologikoki banda garden fin baten
moduan azaltzen da.

- es** cartílago de crecimiento;
cartílago de conjunción; cartilago
epifisario
fr cartilage de croissance; cartilage
de conjugaison; cartilage
diaphyso-épiphysaire
en growth plate; epiphyseal
cartilage; physis

244

hezur arol (4)

Sin. hezur trabekular (4)
Matrizea plakazko edo hodizko sare
batean (trabekulak) antolatua duen
hezur-mota, hezur luzeen epifisietan
aurkitzen dena. Trabekulen arteko
guneak muinez beteta aurkitzen dira.

- es** hueso esponjoso; hueso
trabecular
fr os spongieux; os trabéculaire
en cancellous bone; trabecular bone;
spongy bone

245

hezur endokondral (4)

- es** hueso endochondral
fr os enchondral; os endochondral
en endochondral bone

hezur erretikulatu

Ik. hezur primario

hezur kartilaginoso

Ik. kartilagozko hezur

246

hezur kortikal (4)

% 70-90ean mineralizatua dagoen
hezur trinkoa, hezur luzeetako diafisian
muin-barrunbea inguratzen duena.
es hueso cortical
fr os cortical
en cortical bone

247

hezur labur (4)

Sin. hezur motz (4)
Hiru dimentsioetan tamaina bertsua
duen hezurra, kortikal trinko batek
estaltzen duen hezur-ehun arolez
osatua. Karpoko edo tartsoko hezurrak,
adibidez.

- es** hueso corto
fr os court
en short bone

hezur laminar

Ik. hezur sekundario

248

hezur lau (4)

Sin. hezur zapal (4)
Hezur-ehun trinkozko bi geruzaz (edo
taulaz) osatutako hezurra, bi geruza
horien tartean hezur-ehun arolezko
beste geruza bat duena. Horrelakoak
dira garezur-ganga osatzen duten
hezurrak: parietala, esaterako.

- es** hueso plano
fr os plat
en flat bone

249

hezur luze (4)

Luzera zabalera baino handiagoa duen hezurra: izterrezurra edo humeroa, adibidez. Hezur luzeak bi epifisi izaten ditu (goiko eta beheko muturrak, hezur arolez osatuak) eta diafisi edo gorputz bat erdian (hezur trinkoz eratua, barruan muin-barrunbea duela).

es hueso largo

fr os long

en long bone

hezur menbranoso

Ik. mintzezko hezur

hezur motz

Ik. hezur labur

250

hezur primario (4)

Sin. hezur erretikulatu (4)

Garapen enbrionarioan edo hezur-haustura baten konponketan agertzen den lehen hezur-ehuna.

es hueso primario; hueso reticular

fr os primaire; os réticulaire

en primary bone

251

hezur sekundario (4)

Sin. hezur laminar (4)

Heldutasun-prozesuaren barruan jatorrizko hezur-ehuna (hezur primarioa) ordeztzen duen hezur-ehunaren bigarren geruza.

es hueso secundario; hueso laminar

fr os lamellaire

en secondary bone; lamellar bone

hezur trabekular

Ik. hezur arol

252

hezur trinko (4)

es hueso compacto

fr os compact

en compact bone

hezur zapal

Ik. hezur lau

253

hezur-muin (4)

Hezur luzeetako barrunbeak eta hezur-ehun arolaren espazioak betetzen dituen ehun konektiboa. Konposizioa aldatu egiten da hezur batetik bestera: diafisi-kanalean, gantz-edukikoa eta kolore horikoa da (hezur-muin koipetsua edo horia); hezur laburretan eta hezur luzeen epifisietan, ordea, gorria. Odol-zelulen (globulu gorrien eta leukozitoen) serie mieloida ekoizteaz arduratzen da.

es médula ósea

fr moelle osseuse

en bone marrow

254

kartilago (4)

Tinkotasun handiko ehun konektibo ez-baskularizatua. Kondrozito izeneko zelulaz eta substantzia interstizial garden, elastiko, trinko eta erresistente batez osatua dago. Hiru kartilago-mota bereizten dira substantzia interstizialeko zuntzen arabera: hialinoa, elastikoa edo malgua eta fibrokartilagoa. Gizakien gorputzean giltzadura-gainazaletan, saihets-hezurren zati esternalean, laringean, trakea edo zintzurrestean, sudurrean eta belarri-hegalean dago kokatua, batik bat.

es cartílago

fr cartilage

en cartilage; gristle

kartilago artikular

Ik. giltzadura-kartilago

kartilago epifisario

Ik. hazkunde-kartilago

kartilago kostal

Ik. saihets-kartilago

255

kartilagozko hezur (4)

Sin. hezur kartilaginoso (4)

es hueso cartilaginoso
fr os cartilagineux
en cartilaginous bone

256

kondrozito (4)

Kondroblastotik datorren kartilago-ehuneko zelula esferikoa, zitoplasma-luzakin gabekoa, matrize zabal batekin inguratzen duena. Talde isogeniko esaten zaien bizpahiru zelulako multzotan azaltzen dira ehun kartilaginosoan.

es condrocito
fr chondrocyte
en chondrocyte

lotura-kartilago

Ik. hazkunde-kartilago

257

metafisi (4)

Hezur luzeetan, diafisiaren eta epifisien artean kokatua dagoen tartea, hazkunde-garaian hazkunde-kartilagoak betetzen duena.

es metafisis
fr métaphyse
en metaphysis

258

mintzezko hezur (4)

Sin. hezur membranoso (4)

es hueso membranoso
fr os membraneux
en membranous bone; membrane bone

miozuntz

Ik. muskulu-zuntz

259

miozuntzexka (4)

Muskulu ildaskatuko muskulu-zelulen luzetarako zuntzexketako bakoitza. Erregulariki errepikatutako sarkomeroz osatuak daude, eta itxura ildaskatua ematen diote muskuluari.

es miofibrilla
fr myofibrille
en myofibril

260

muskulu eskeletiko (4)

Sin. muskulu ildaskatu (4);

borondatezko muskulu (4)

Zeharka ildaskatutako zuntzak dituen muskulua.

es músculo esquelético; músculo estriado; músculo voluntario
fr muscle squelettique; muscle strié; muscle volontaire
en skeletal muscle; striated muscle; voluntary muscle

muskulu ildaskatu

Ik. muskulu eskeletiko

261

muskulu-zuntz (4)

Sin. miozuntz (4)

Muskulu-ehuna eratzen duen zelula luzanga eta uzkurkorra. Muskulu eskeletikoaren zuntza nukleo aniztuna da, eta miozuntz ugari ditu; muskulu kardiakoaren zuntzak, aldiz, nukleo bat edo bi besterik ez du.

es fibra muscular; miofibra
fr fibre musculaire; myofibre
en muscle fiber; myofiber

262

osteoblasto (4)

Hezur-muineko eta periostioaren geruza osteogenoko zelula gaztea, kuboidea edo prismatikoa, nukleo handikoa, hezurren oinarritzko substantzia (osteina) eratzen duena.

es osteoblasto

fr ostéoblaste

en osteoblast

263

osteoklasto (4)

Hezur-ehuneko zelula erraldoia, nukleo ugari dituena. Hezurraren eta kartilagoaren matrizea digeritu eta suntsitu egiten du, entzimen eraginez, eta hondakinak fagozitatzen ditu jarraian. Suntsitze hori ezinbestekoa da hezurraren hazkundera posible izan dadin.

es osteoclasto

fr ostéoclaste

en osteoclast

264

osteona (4)

Sin. Havers-en sistema (4)

Hezur-ehunaren egiturazko unitatea, Havers-en kanalak eta kanal hori inguratzen duten laminek sortua.

es osteona; sistema de Havers

fr ostéone; système de Havers

en osteon; Havers' system;
Haversian system

265

osteozito (4)

Hezurreko zelula heldua, guztiz adarkatua, hezurraren barruko funtsezko substantzian egon ohi dena. Ez dauka jariatze-funtziorik.

Osteozitoek elkar anastomosatzen dute, horretarako kanaletan dauden luzapen finak baliatuz.

es osteocito

fr ostéocyte

en osteocyte

266

perimisió (4)

Epimisiotik prolongazio moduan abiatuz muskulua osatzen duten faszikuluetakako bakoitza inguratzen duen estalki konektiboa. Uzkuordura gertatzen denean, faszikulu bereko zuntz-muskularrek batera lan egin dezaten ahalbidetzen du, uzkuordurari indarra emanez. Odol-hodi eta nerbio-hariei pasatzen uzten die.

es perimisió

fr périmysium

en perimysium

267

periostio (4)

Hezurak giltzadura-gainazaletan izan ezik estaltzen dituen mintz mesenkimatosoa. Hazkunde garaian, zabaletara hazteko aukera ematen die hezurrei, eta, haustura bat gertatuz gero, hezur-kailua osatzen du. Inerbazio aberatsa duenez, sentikortasun ona du, minarekiko batez ere.

es periostio

fr périoste

en periosteum

268

saihets-kartilago (4)

Sin. kartilago kostal (3)

Saihets-hezurren aurreko muturra luzatu eta bularrezurrean artikulatzeko baliatzen den kartilagoetako bakoitza. Aurreneko zazpiak zuzenean lotzen dira bularrezurrean, hurrengo hirurak kartilago komun batean elkartzen dira, eta azkeneko biak libre geratzen dira.

es cartilago costal

fr cartilage costal

en costal cartilage

Volkman-en hodi

Ik. Volkman-en kanal

269

Volkman-en kanal (4)

Sin. Volkman-en hodi (4)

Hezur luzeetako kortikalean dauden zeharkako kanaletako bakoitza. Barruan, odol-hodiak eta nerbio amielinikoak hartzen dituzte. Havers-en kanalak elkarren artean lotzeaz gain, hezur-muineko barrunbearekin eta diafisiaren kanpoko aldearekin ere batzen dituzte.

es canal de Volkman; conducto de Volkman

fr canal de Volkman

en Volkman's canal

270

zati bigunak (4)

Sin. atal bigunak (4)

Gorputzeko ehun bigunak, eskeletoa ez gainerakoak (zuntzeko konektiboa, muskulu liso eta ildaskatuak, ehun adiposoa, nerbioak, odol-hodiak, eta abar).

es partes blandas; tejidos blandos

fr tissu mou

en soft tissues

3. FISILOGIA

271

abdukzio (4)

Sin. urrunketa (4)

Gorputz-adar batek edo haren zati batek egiten duen mugimendua; horren ondorioz, mugitzen den atala urrundu egiten da gorputzaren ardatzetik.

es abducción; separación

fr abduction

en abduction

272

adukzio (4)

Sin. hurbilketa (4)

Gorputz-adar batek edo haren zati batek egiten duen mugimendua; horren ondorioz, mugitzen den atala hurbildu egiten da gorputzaren ardatzera, alegia, gorputzaren erdiko lerroa.

es aducción; aproximación

fr adduction

en adduction

273

aktina (4)

Muskulu-zelulen protoplasmako harizpi-proteina; zelulari bere forma ematen dio, mintzeko proteinak finkatzen ditu, zelularen mugimenduetan parte hartu, eta miosinarekin batera zelula muskularren uzkuerdura eragiten du.

es actina

fr actine

en actin

artikulatu

Ik. giltzatu

274

erlaxazio muskular (4)

Sin. muskulu-erlaxazio (4)

es relajación muscular

fr relaxation musculaire

en muscle relaxation

275

flexio (4)

Zenbait giltzadurak ahalbidetzen duten mugimendua, bata bestearen segidan dauden bi hezurren arteko angelua estutzen duena.

es flexión

fr flexion

en flexion

276

flexionatu (4)

es flexionar

fr fléchir

en flex

277

gaitasun funtzional (4)

es capacidad funcional

fr capacité fonctionnelle

en functional capacity

278

garezur-edukiera (4)

es capacidad craneal; capacidad craneana

fr capacité crânienne

en cranial capacity

giltzadura-likido

Ik. likido sinobial

279

giltzaduraren mugikortasun-tarte (4)

- es** rango de movilidad articular;
arco de movilidad articular
fr amplitude des mouvements
en range of motion

280

giltzatu (4)

- Sin. artikulatu (4)
es articularse
fr s'articuler
en articulate against; articulate with

hanka-puntetan ibili

Ik. oin-puntetan ibili

281

hartzaile nozizeptibo (4)

- Sin. nozizeptore (4)
es receptor nociceptivo; nociceptor
fr récepteur nociceptif; récepteur de la douleur; nocicepteur
en pain receptor; nociceptor

282

hedapen (4)

- Zenbait giltzadurak ahalbidetzen duten mugimendua, bata bestearen segidan dauden bi hezurren arteko angelua zabaltzen duena.
es extensión
fr extension
en extension

283

hedatu (4)

- es** extender
fr étendre; allonger
en extend

284

hezur-erresortzio (4)

- Kaltzio ioia hezur-matrizetik odolera transferituz osteoklastoek hezur-ehuna suntsitzeko prozesua.
es resorción ósea
fr résorption osseuse
en resorption; bone resorption

hezurraren dentsitate

Ik. hezurraren dentsitate mineral

285

hezurraren dentsitate mineral (4)

- Sin. hezurraren dentsitate (4)
es densidad mineral ósea; densidad ósea
fr densité minérale osseuse; densité osseuse
en bone mineral density; bone density

hezurtu

Ik. osifikatu

hezurtze

Ik. osifikazio

hurbilketa

Ik. adukzio

286

kaltzifikazio (4)

- Osifikazioaren barruan gertatzen den prozesu fisiologikoa, ehun eta organoetan (kartilagoetan, adibidez) kaltzio fosfatoak eta karbonatoak finkatu eta metatzean datzana.
es calcificación
fr calcification
en calcification

287

kontrajarri (4)

- es** oponerse
fr s'opposer
en oppose

288

kontraktura (4)

Muskulu baten edo gehiagoren uzkurdura luze eta nahi gabekoa, muskulu-zuntzaren lesiorik gabekoa. Ondorio gisa, zurruntasuna, mugimendu pasiboekiko erresistentzia handia eta giltzaduraren mugikortasun-tartearen murrizketa dakartza.

es contractura

fr contracture

en contracture

kontrakzio muskular

Ik. muskulu-uzkurdura

289

likido sinobial (4)

Sin. giltzadura-likido (4)

Mintz sinobialaren estaldura-endotelioak jariatzen duen likido hori, garden, likatsu eta labaingarria, giltzadurak lubrifikatzen dituena.

es líquido sinovial; líquido articular

fr liquide synovial; liquide articulaire

en synovial fluid; joint fluid

290

lokomozio-aparatu (4)

Gizakiaren mugimenduak posible egiten dituen aparatua, eskeletoak, giltzadurek eta muskuluek osatua.

es aparato locomotor

fr appareil locomoteur

en locomotor system

291

miosina (4)

Miozuntzekak osatzen dituen proteina, aktinarekin batera muskulu-uzkurduran funtzio garrantzitsua duena.

es miosina

fr myosine

en myosin

muskulu-erlaxazio

Ik. erlaxazio muskular

292

muskulu-tonu (4)

Sin. tonu muskular (4)

Zenbait muskuluk egoera normalean duten uzkurdura partzial eta iraunkorra, gorputzaren zenbait jarrerak hartzeko modua eman eta ariketa batzuetarako prest egotea ahalbidetzen duena.

es tono muscular

fr tonus musculaire

en muscular tonus

293

muskulu-uzkurdura (4)

Sin. kontrakzio muskular (4)

Muskulu baten ertzak edo muturrak laburtzea, estimulu egoki batek, nerbio-bulkadak normalean, sortua.

es contracción muscular

fr contraction musculaire

en muscle contraction

nozizeptore

Ik. hartzaile nozizeptibo

294

oin-puntetan ibili (4)

Sin. hanka-puntetan ibili (4)

es andar de puntillas

fr marcher sur la pointe des pieds

en toe walking; tiptoe walking

295

orpoka ibili (4)

es andar sobre el talón

fr marcher sur les talons

en heel walking

296

osifikatu (4)

Sin. hezurtu (4)

es osificarse

fr s'ossifier

en ossify; become ossified

297

osifikazio (4)

Sin. hezurtze (4)

Hezur-ehuna sortzeko prozesu histologikoa. Ehun konektibotik abiatzen da beti, zuzenean hasikin fibroso batetik (mintzeko osifikazioa, osifikazio periostikoa), edota kartilagozko molde baten gainean eratzen da hezurra (osifikazio endokondrala).

es osificación

fr ossification

en ossification

298

osifikazio-gune (4)

es núcleo de osificación

fr noyau d'ossification

en ossification center

299

osteogenesi (4)

Hezurren eratze-prozesua, osteoblastoen eta osteoklastoen funtzioa aktibatzearen ondorioz gertatzen dena. Aurreneko osifikazio-guneak sei bat asteko fetuan agertzen dira. Osifikazioaren abiapuntua bi eratakoa izan daiteke: zuntzeko matrize batetik abiatzen bada, osteogenesi desmala esaten zaio (garezur-gangako hezurrak sortzen dira horrela); kartilagozko matrize batetik abiatzen bada, berriz, osteogenesi endokondrala izaten da (izterrezurraren moduko hezur luzeak eratzen dira horrela).

es osteogénesis

fr ostéogénèse

en osteogenesis

300

pronazio (4)

Besaurrearen eta eskuaren mugimendua, supinazioaren kontrakoa. Oinarritzko posizio anatomikotik abiatuz, eskuak barrurantz bira egiten du, eta esku-ahurra atzera eta barrura begira geratzen da.

es pronación

fr pronation

en pronation

301

sarkomero (4)

Muskulu ildaskatuaren unitate anatomiko eta funtzionala, aktinaz eta miosinaz osatua. Muskuluaren uzkurdura miosinazko zuntzekak aktinazko zuntzeka finen gainean lerratzean datza, nerbioen erregulaziopean eta kaltzio ioien partaidetzarekin.

es sarcómero

fr sarcomère

en sarcomere

302

supinazio (4)

Besaurrearen mugimendua, pronazioaren kontrakoa. Oinarritzko posizio anatomikotik abiatuz, esku-ahurra aurrerantz edo gorantz zuzentzen da.

es supinación

fr supination

en supination

tonu muskular

Ik. muskulu-tonu

urrunketa

Ik. abdukzio

4. BIOKIMIKA

303

adenosina trifosfato (4)

Sin. ATP (4)

Ehunen osagai normala den nukleotidoa. Base puriko bat (adenina), erribosa eta azido fosforikoaren hiru molekula elkartuz sortzen da. Eginkizun garrantzitsua betetzen du metabolismo molekularrean, Krebs-en zikloan bereziki.

es trifosfato de adenosina; adenosina trifosfato; ATP

fr adénosine triphosphate; ATP

en adenosine triphosphate; ATP

ATP

Ik. adenosina trifosfato

304

azido laktiko (4)

es ácido láctico

fr acide lactique

en lactic acid

305

D bitamina (4)

Hezurak eta hortz-haginak normal eratzeko eta kaltzioa hesteetan behar bezala xurgatzeko ezinbestekoa den bitamina lipodisolagarria. D bitaminaren eskasiak errakitismoa dakar haurtzaroan, eta osteomalazia helduaroan.

es vitamina D

fr vitamine D

en vitamin D

306

fosfatasa alkalino (4)

Osteoblastoek eta kartilago eta periostioko zelula proliferatzaileek jariatzen duten entzima. Umeetan, odol-plasman aurkitzen da, eta haren kantitatea balio normaletatik gora igotzeak (5-12 Bodansky unitatetik gora serumeko 100 ml-ko) osteoblastoen gehiegizko lana susmarazten du (Paget-en eritasuna, metastasiak, errakitismoa, eta abar), edo buxaduragatiko min horia.

es fosfatasa alcalina

fr phosphatase alcaline

en alkaline phosphatase

5. PATOLOGIA

AE

Ik. artritis erreumatoide

artikulazioen hantura

Ik. giltzadura-inflamazio

307

artritis (4)

Giltzaduren hantura, akutua nahiz kronikoa. Kartilagoen higaduragatik sor daiteke, edo gehiegizko azido urikoak eraginda, edo arrazoi ezezagunengatik ere bai (artritis erreumatoidearen kasuan gertatzen den bezala). Ondoez orokorra, mina, hantura eta, batzuetan, giltzadurako gorritasuna eta erresumina dira, mugimenduak egiteko zailtasunarekin batera, sintoma nagusiak. Artritisaren eboluzioa erabateko sendaketa izan daiteke, edo baita giltzaduraren ankilosia eta deformazioa ere.

es artritis

fr arthrite

en arthritis

308

artritis erreumatoide (4)

Sin. AE (4)

Hantura-gaixotasun multisistemiko kronikoa, gehienbat giltzadura periferikoetan azaltzen dena: sinobitis iraunkor, progresibo eta simetrikoa ikusten da gorputz-adarretako artikulazioetan, esku eta oinekoetan batez ere, eta mina eta deformazioak eragiten ditu. Talde etniko eta adin guztietako pertsoneri erasaten die, laugarren eta seigarren hamarkadan bereziki. Gaitzaren jatorria ez dago erabat argi oraindik, baina aho batez onartzen da sistema immunologikoak parte hartzen duela antigorputzak eratuz (faktore erreumatoidea).

es artritis reumatoide; AR

fr polyarthrite rhumatoïde; PR

en rheumatoid arthritis; RA

artritis infekzioso

Ik. artritis septiko

309

artritis septiko (4)

Sin. artritis infekzioso (4)

es artritis séptica; artritis infecciosa

fr arthrite septique; arthrite infectieuse

en septic arthritis; infectious arthritis

310

artrosi (4)

Giltzaduretako eritasun degeneratibo eta ez-inflamatorioa. Autore batzuen ustez, hasieran inflamazioak (artritisak, hain zuzen) eragindako lesioen ondorio izaten dira, nahiz eta lesio horiek klinikoki ustekabeen pasatu.

Normalean, berrogeita hamar urtetik gorako pertsonetan agertzen da, eta giltzadura bakarrari erasaten dio (belaun, aldaka, orno-giltzadura edo hatzetakoei), baina posible da pertsona gazteagoetan eta hainbat giltzaduratan ere agertzea. Ariketa fisikoaren osteko mina da sintomarik nabarmenena, eta, horrez gain, karraska-hotsak, deformazioak eta mugitzeko ezintasuna ere gerta daitezke.

es artrosis

fr arthrose

en osteoarthritis; OA; arthrosis

belaun balgo

Ik. genu valgum

belaun baro

Ik. genu varum

311

berezko haustura (4)

Sin. haustura patologiko (4)

Traumatismo minimo baten ondorioz gertatzen den hezuraren haustura. Aurrez zegoen osteopatia batek hezur hori lehendik ere ahuldu duelako izaten da.

es fractura espontánea; fractura patológica

fr fracture spontanée; fracture pathologique

en spontaneous fracture; pathologic fracture

312

bihurdura (4)

Sin. tortsio (4)

es torsión

fr torsion

en torsion

313

bihurritu (4)

Giltzadura baten lesio traumatikoa: bat-bateko tortsioaren ondorioz gertatzen da, edo lotailuen erresistentzia gaintzen duen edozein trauma handiren ondorioz. Lotailuaren zuntzak urratzetik hasi, eta haiek erabat hausterainokoa izan daiteke.

Giltzadura-gainazalek ez dute normalean beren arteko kontaktua galtzen, eta ez dago, beraz, lokadurarik. Mina eta, batzuetan, ekimosia ere agertzen dira, eta giltzadura handitu egiten da.

es esguince

fr entorse

en sprain

bizkarreko min

Ik. dorsalgia

314

burtsitis (4)

Giltzaduretako poltsa sinobialaren hantura. Jatorriz traumatikoa, erreumatikoa edo infekziosoa izan daiteke.

es bursitis

fr bursite

en bursitis

315

conminuta haustura (4)

Sin. zati anitzeko haustura (4)

Hezurra edo hezuraren zati bat, ezpal edo printz moduko zati txiki-txikitan puskatuz gertatzen den haustura-mota.

Indar handi baten eraginez (auto-istripu bat, esate baterako) gertatzen da.

es fractura conminuta
fr fracture comminutive
en comminuted fracture

316

coxa valga (4)

Izterrezur-lepoaren distrofia:

izterrezurraren lepo eta gorputzaren ardatzen arteko angelua 135° baino handiagoa da.

es coxa valga
fr coxa valga
en coxa valga

317

coxa vara (4)

Izterrezur-lepoaren distrofia:

izterrezurraren lepo eta gorputzaren ardatzen arteko angelua 120°-koa edo txikiagoa da. Deformitate hau sortzetikoa izan daiteke, esentziala edota sintomatikoa (errakitikoa edo traumatikoa).

es coxa vara
fr coxa vara
en coxa vara

diskoko hernia

Ik. hernia diskal

318

distrofia erreflexu sinpatiko (4)

Sin. I. motako min erregional konplexuaren sindrome (4); Sudeck-en sindrome (4)

Asaldu neurologiko kronikoa, gehienetan traumatismo txiki batek sortua. Sindrome honen ezaugarri nagusiak mina, hantura eta azaleko alterazio basomotorrak izaten dira; halakoek ez dute dermatoma zehatz baten eremua errespetatzen. Askoz ohikoagoa da goiko gorputz-adarretan.

es distrofia refleja simpática; síndrome de dolor regional complejo de tipo I; síndrome de Sudeck
fr algodystrophie sympathique réflexe; syndrome douloureux régional complexe de type I; syndrome de Sudeck
en reflex sympathetic dystrophy; complex regional pain syndrome type I; Sudeck's syndrome

319

dorsalgia (4)

Sin. bizkarreko min (4)

es dorsalgia
fr dorsalgie
en backache; dorsalgia

320

entesitis (4)

Sin. entesopatia (4)

Giltzaduraz kanpoko erreumatismoa, tendoien, lotailuen eta aponeurosien hezurreko lotuneetan kokatzen dena. Horregatik, lotuneen gaitza ere esaten zaio. Sarritan jatorri traumatikoa izaten du, epikondilitisaren kasuan, esaterako.

es entesitis; entesopatía
fr enthésite; enthésopathie
en enthesitis; enthesopathy

entesopatia

Ik. entesitis

epikondilitis

Ik. epikondilitis lateral

321

epikondilitis lateral (4)

Sin. epikondilitis (4); tenisleriaren ukondo (4)

Alboko epikondiloaren hantura mingarria, besaurreko eta eskumuturreko muskulu hedatzaileen gehiegizko esfortzuaren ondoriozkoa. Muskulu horien lotunea alboko epikondiloan dago; horregatik, han sortzen da hantura.

es epicondylitis lateral; epicondylitis; codo de tenista

fr épicondylite latérale; épicondylite; coude du tennisman

en lateral epicondylitis; epicondylitis; tennis elbow

322

epikondilitis medial (4)

Sin. epitrokleitis (4); golf-jokalariaren ukondo (4)

Erdialdeko epikondiloaren hantura mingarria, besaurreko eta eskumuturreko muskulu flexoreen gehiegizko esfortzuaren ondoriozkoa. Muskulu horien lotunea erdialdeko epikondiloan dago; horregatik, han sortzen da hantura.

es epicondylitis medial; epitrocleitís; codo de golfista

fr épicondylite médiale; épitrochléite; coude du golfeur

en medial epicondylitis; golfer's elbow

epitrokleitis

Ik. epikondilitis medial

323

erradikulopatia (4)

es radiculopatía

fr radiculopathie

en radiculopathy

324

errakitismo (4)

Hazkunde-garaiko eritasuna. Arrazoirik usuen D abitaminosia da, eguzki-gabeziagatik edo elikadura desegokiagatik. Ondorioz, kaltzioaren eta fosforoaren metabolismoaren trastornoak agertzen dira: osifikazio-guneko kartilagoaren kaltzifikazioa geratu egiten da, eta hezurrak, bigunak eta malguak direnez, deformatu egiten dira, muskuluen eraginagatik; horrela, kozkorrak agertzen dira (epifisiak handituak, arrosario errakitikoa, eskoliosia, coxa vara, etab.). Garezurraren deformazioak ikus daitezke (kraniotabesa), eta fontanelak berandu ixten dira. Ahultasun orokorrarekin batera, sukarra, izerdialdiak, gibelesko eta bareko endekapenak, min muskularrak, trastorno nerbioak, eta abar gerta daitezke.

es raquitismo

fr rachitisme

en rickets

erreuma

Ik. gaixotasun erreumatiko

erreumatismo

Ik. gaixotasun erreumatiko

325

eskoliosi (4)

Bizkarrezurraren malformazioa, alde baterako desbideratzea dakarrena. Jarrera txarren ondorioz ager daiteke (posturala), edo baita gaixotasunen baten ondorioz ere (eskoliosi organikoa edo sekundarioa), baina kasurik gehienetan ez da jakiten zein den egiazko arrazoia.

es escoliosis
fr scoliose
en scoliosis

espondilitis ankilopoietiko

Ik. espondilitis ankilosatzaile

326

espondilitis ankilosatzaile (4)

Sin. espondilitis ankilopoietiko (4)
Ardatz-eskeletoaren, giltzadura handi eta nagusien eta giltzaduraz kanpoko zenbait egituraren asalduraren erreumatiko sistemikoa. Hiru aldiz usuagoa da gizonetako emakumeetan baino, eta 20-40 urte bitartean agertu ohi da. Sintoma nagusia bizkarreko mina da, eta ondoren datoz giltzaduretako minak eta ankilosi progresiboa. Mina gogorragoa da gauzez, eta goizeko zurruntasunarekin batera azaltzen da.

es espondilitis anquilosante;
espondilitis anquilopoyética
fr spondylarthritis ankylosante;
spondylite ankylopoïétique
en ankylosing spondylitis;
spondylitis ankylopoietica

327

espondilolisi (4)

es espondilólisis
fr spondylolyse
en spondylolysis

328

espondilolistesi (4)

Bizkarrezurreko orno bat azpikoaren gainetik aurrerantz mugitzea, bizkarrezur-arkuko akats batengatik edo artikulazioaren endekapenezko gaitz batek artikulazio-gainazala higitzen duelako. Gehienetan, azken bi orno lunbarretan gertatu ohi da.

es espondilolistesis
fr spondylolisthésis
en spondylolisthesis

329

estres-haustura (4)

Sin. nekegatikoa haustura (4);
gainkargatikoa haustura (4)
Baldintza mekaniko berezi baina ez anormalen eraginpean hezur osasuntsu batek jasan dezakeen haustura. Hasieran, fisura mehe baten moduan agertzen da, hezurri indar etengabe edo errepikakor bat aplikatzeagatik, adibidez.

es fractura de estrés; fractura por sobrecarga
fr fracture de stress; fracture de fatigue
en stress fracture; fatigue fracture

330

gainkarga (4)

Muskulu edo lotailu baten gainean luzatze-indarra ezartzea.

es sobrecarga
fr surcharge
en overload

331

gainkarga-lesio (4)

Muskuluen gainkarga baten ondorioz sor daitekeen lesio-mota. Horrelakoak dira, esate baterako, tendinitis batzuk, faszitisak eta gainkargatikoa hausturak.

es lesión por sobrecarga
fr lésion de surcharge
en overuse injury

gainkargagatiko haustura

Ik. estres-haustura

332

gaixotasun erreumatiko (4)

Sin. erreumatismo (4); erreuma (4)

Gorputzeko ehun konektiboaren, bereziki artikulazioen eta haiekin lotutako egituren (muskulu, giltzadura-poltsa, tendoi eta zuntz-ehunaren) inflamazioarekin eta degenerazio edo alterazio metabolikoarekin agertzen den gaixotasuna. Mina eta zurruntasuna dira sintoma kliniko nagusiak.

es enfermedad reumática;
reumatismo; reuma

fr maladie rhumatismale;
rhumatisme

en rheumatic disorder; rheumatism

333

gaixotasun erreumatiko kroniko (4)

es enfermedad reumática crónica

fr maladie rhumatismale chronique

en chronic rheumatic disease

334

garezur-haustura (4)

es fractura de cráneo

fr fracture du crâne

en fracture of skull

335

gatazka (4)

Sin. kolisio (4)

Asaldu osteoartikularra: elkarren ondoko bi giltzadura-gainazalen artean blokeatua dagoen egitura anatomikoaren konpresioa du ezaugarri nagusia. Gatazkek nerbioen sustraiak, tendoiak, nerbioak, lotailuak eta baita oineko, eskuko edo bizkarrezurreko hezurak ere har ditzake (tartso-hezurak, metatartso-hezurak edo ornoarteko diskoak, esaterako), hezur horien hausturak edo disko-herniak sortzeraino.

es conflicto

fr coincement

en impingement

336

gaztaroko artritis

erreumatoide (4)

Sin. gazte-artritis erreumatoide (4)

es artritis reumatoide juvenil

fr polyarthrite rhumatoïde juvénile

en juvenile rheumatoid arthritis

gazte-artritis erreumatoide

Ik. gaztaroko artritis erreumatoide

337

genu valgum (4)

Sin. belaun balgo (4)

es genu valgum; genu valgo; rodilla valga

fr genu valgum; genou cagneux

en genu valgum; knock knee

338

genu varum (4)

Sin. belaun baro (4)

es genu varum; genu varo; rodilla vara

fr genu varum; jambe arquée

en genu varum; bowed leg

339

giltzadura-inflamazio (4)

Sin. artikulazioen hantura (4)
Giltzaduretako egoera patologiko konplexua, ez oso ongi eta zehazki definitua, gorputzean zenbait faktore narritagarri edo infekziosok sortutako eraginaren aurkako erreakzio gisa agertzen dena. Lau dira sintoma nagusiak: gorritasuna, tumorea, beroa eta mina. Horiei funtzioaren trastornoa gehitzen zaie.

es inflamación de las articulaciones

fr inflammation articulaire

en joint inflammation

340

giltzadurako isuri (4)

Sin. isuri articular (4)
Mintz sinobialaren narritaduragatik sortzen den gehiegizko likido-pilaketa, giltzadura-barrunbea betetzen duena. Isuria handia denean, artikulazioaren distentsio nabarmena azaltzen da.

es derrame articular

fr épanchement articulaire

en articular effusion; joint effusion

341

giltzaduraren ezegonkortasun (4)

Giltzadura baten edo protesi articular baten egonkortasunik eza, giltzadura barruko gaixotasunen batek eta giltzaduraz kanpoko egituren (kapsula artikularraren, lotailu eta muskuluen) osotasunik ezak eragina. Gehiegizko mugikortasuna agertu ohi da. Aldi berean, ordea, gutxitu egiten da ohiko mugimenduen anplitudea

es inestabilidad articular

fr instabilité articulaire

en joint instability

342

giltzaduraren higadura (4)

es desgaste articular; usura

fr effritement; dégradation articulaire

en articular degradation

golf-jokalariaren ukondo

Ik. epikondilitis medial

343

haustura (4)

Hezur baten etena, osoa nahiz partziala. Traumatismo, bat-bateko mugimendu edo gaixotasunen eraginez gerta daiteke, hezur-zatien desplazamenduarekin edo desplazamendurik gabe.

es fractura

fr fracture

en fracture

344

haustura anizkoitz (4)

Hezurra hainbat zatitan puskatzen den haustura. Beraz, bi haustura-lerro edo gehiago daude haustura-mota honetan, edo zenbait haustura independente, bestela.

es fractura múltiple

fr fracture multiple

en multiple fracture

345

haustura baten kontsolidatze akastun (4)

es consolidación viciosa de una fractura; callo vicioso

fr consolidation vicieuse d'une fracture

en mal-union of a fracture

346

haustura desplazatu (4)

es fractura desplazada

fr fracture déplacée

en displaced fracture

347

haustura ez-desplazatu (4)

Haustura-mota: hezur-zatiek beren posizio anatomikoari eusten diote, periostioko estalkia hautsi edo eten gabe.

es fractura no desplazada
fr fracture sans déplacement
en subperiosteal fracture

348

haustura ireki (4)

Ehun bigunen eta tegumentuen zauri baten bitartez fokua kanpoaldearekin komunikatua dagoen haustura.

es fractura abierta
fr fracture ouverte
en open fracture

349

haustura itxi (4)

Haustura-fokua kanpoaldearekin komunikatua ez dagoen haustura. Haustura-mota honetan ez dago inolako zauririk azalean.

es fractura cerrada
fr fracture fermée
en closed fracture

haustura patologiko

Ik. berezko haustura

350

haustura-lokadura (4)

Lokatutako artikulazio batetik gertu dagoen hezur-haustura.

es fractura-luxación
fr fracture avec luxation
en fracture-dislocation

hausturaren kontsolidatzio falta

Ik. pseudoartrosi

hemorragia

Ik. odoljarrio

351

hernia diskal (4)

Sin. diskoko hernia (4)

Ornoarteko diskoak kanal neuralean eratzen duen ezohiko irtengunea, nukleo mamitsua atzerantz bultzatu eta kanporatzean gertatua. Hernia diskalak L4-L5 diskoan agertzen dira gehienbat, eta gutxiagotan L5-S1 diskoaren gain. Sarritan, nerbio ziatikoaren sustraien konpresioa eragiten du herniak, eta lunboziatika edo ziatika esaten zaion min etengabe eta iraunkorra dakar horrek; herniatutako nukleoaren ablazioarekin soilik konpontzen da.

es hernia discal; hernia de disco
fr hernie du disque intervertébral; hernie discale
en herniated intervertebral disk; herniated disc

352

herren (4)

es cojo
fr boiteux
en lame; cripple

hezur-abzesu

Ik. hezurreko abzesu

353

hezur-hauskortasun (4)

Osteogenesiaren asaldur hereditarioa, sortzetikoa edo berantiarragoa, berehala konpontzen diren hezur-haustura ugariren bidez azaltzen dena. Kaltzioaren metabolismoaren trastorno batek eragina izan ohi da.

es fragilidad ósea
fr fragilité osseuse
en bone brittleness; bone fragility

hezur-tumore

Ik. hezurreko tumore

354

hezurreko abzesu (4)

Sin. hezur-abzesu (4)

es absceso óseo
fr abcès osseux
en bone abscess

355

hezurreko tumore (4)

Sin. hezur-tumore (4)

es tumor óseo
fr tumeur des os
en bone tumor

356

hidrozefalia (4)

es hidrocefalia
fr hydrocéphalie
en hydrocephalus

357

higatu (4)

es desgastarse
fr s'user
en wear

I. motako min erregional konplexuaren sindrome

Ik. distrofia erreflexu sinpatiko

II. motako min erregional konplexuaren sindrome

Ik. kausalgia

isuri articular

Ik. giltzadurako isuri

jaiotzetiko aldakako lokadura

Ik. sortzetiko aldakako lokadura

358

kausalgia (4)

Sin. II. motako min erregional konplexuaren sindrome (4)

Erre-sentsazio akutu moduko min zorrotza, larruazaleko hiperestesia eta fenomeno basomotor eta trastorno trofikoak ezaugarri dituen sindromea, nerbio periferiko baten –bereziki nerbio medianoaren edo kanpoko nerbio ziatiko popliteoaren– traumatismo edo kontusioaren ostean ikusi ohi dena.

es kausalgia; síndrome de dolor regional complejo de tipo II
fr causalgie; syndrome douloureux régional complexe de type II
en causalgia; complex regional pain syndrome type II

kolisio

Ik. gatazka

359

kontusio (4)

Sin. makadura (4)

Presioaren eraginez edo objektu kamuts batekin egindako kolpeen ondorioz sortzen den lesioa. Azaleko tegumentuak urratu gabe gerta daiteke (kontusio soila), edo ehunak urratuta (kasu horretan, zauri kontusoa esaten zaio).

es contusión
fr contusion
en contusion

360

kostalgia (4)

Sin. saihetseko min (4)

Saihets-hezurretan sentitzen den mina, saihetsarteko muskuluen inflamazioak eragina.

es costalgia; dolor costal
fr costalgie; douleur costale
en costalgia; rib pain

361

koxalgia (4)

Aldakako giltzadurako mina, gehienetan artrosiak eragina.

es coxalgia

fr coxalgie

en coxalgia

kristalezko hezurren

gaixotasun

Ik. osteogenesi inperfektu

362

laxotasun (4)

Zuntz muskular, konektibo edo elastikoen tentsio eta erresistentzia-mailako ezaugarria.

es laxitud

fr laxité

en laxity; laxness

lepoko min

Ik. zerbikalgia

363

lesio neurologiko (4)

es lesión neurológica

fr lésion neurologique

en neurological injury

364

lokadura (4)

Sin. luxazio (4)

Giltzadura bateko hezur-muturren dislokazio edo lekualdaketa iragankor edo iraunkorra, egoera normalean daukaten harreman anatomikoa gutxi-asko galtzerainokoa. Erdialdetik urrunduena dagoen hezuraren izena hartzen du (hala nola besahezurraren lokadura), edota baita lokatutako giltzadurarena ere (sorbaldako lokadura edo lokadura glenohumerala, esate baterako).

es luxación; dislocación

fr luxation; déboitement; dislocation

en dislocation; luxation

365

lokatu (4)

Hezur-mutur bat bere lekutik atera.

es luxar; dislocar

fr se disloquer

en dislocate

366

lotailuen lesio (4)

es lesión ligamentosa

fr lésion du ligament

en ligament injury

lunbago

Ik. lunbalgia

367

lunbalgia (4)

Sin. lunbago (4)

Gerrialdeko min akutu edo kronikoa, normalean L4-L5 edo L5-S1 mailan kokatua. Jatorri ugari izan ditzake min honek, hala nola muskulu, lotailu, nerbio edo ornoarteko diskoen patologiak. Bizkarrezurraren mugimenduak nabarmen mugatu edo murrizten dira.

es lumbalgia; dolor lumbar; lumbago

fr lombalgie; lumbago

en lumbar pain; lumbago; low back pain

luxazio

Ik. lokadura

makadura

Ik. kontusio

368

mialgia (4)

Sin. muskuluetakoko min (4)

es mialgia; dolor muscular

fr myalgie; douleur musculaire

en myalgia; muscle pain

369

mieloma anizkoitz (4)

Hezur-muineko zelulen ugalketak eragindako neoplasia. Hezur-ehuna deuseztatzen duten plasmazito anormalen agerpena eta proteina plasmatikoen egitura-aldaketa dira gaixotasunaren ezaugarri nagusiak. Klinikoki hezurretako mina da hasierako sintomarik usuena, bularralde edo bizkarrezurrekoa bereziki, eta kasuen % 60-70ean lesio osteolitikoak agertzen dira erradiologian.

es mieloma múltiple

fr myélome multiple

en multiple myeloma

370

min (4)

Sentsazio anormal eta desatsegina, gorputzeko nerbio-bukaera sentikorren gehiegizko kitzikadurak eragina. Behin sentsazio hori hauteman ondoren, integratu egiten du garun-azal edo kortex zerebraleko mailarik altuenak. Mina oso baliagarria gertatzen da zenbait alterazio eta gaixotasun diagnostikatzeko.

es dolor

fr douleur

en pain

371

min akutu (4)

Sin. min zorrotz (4)

es dolor agudo

fr douleur aiguë

en acute pain

372

min erregional konplexuaren sindrome (4)

Hiperaktibitate sinpatikoarekin erlazionaturiko sindrome mingarria, goiko gorputz-adarretan behekoetan baino maiztasun handiagoz gertatzen dena. Bi mota bereizten dira: I. mota, traumatismoen ondorioz sortua (distrofia erreflexu sinpatikoa), eta II. mota, nerbio-lesio zentral edo periferiko baten ondorioz sortua (kausalgia).

es síndrome de dolor regional complejo

fr syndrome douloureux régional complexe

en complex regional pain syndrome

373

min kroniko (4)

es dolor crónico

fr douleur chronique

en chronic pain

min zorrotz

Ik. min akutu

374

miositis (4)

Muskulu-ehunaren hantura edo inflamazioa, muskulu eskeletikoena bereziki. Talde nagusi gisa, miositis erreumatikoak eta nekearen edo gehiegizko ahalegin fisikoaren miositisak aipa daitezke.

es miositis

fr myosite

en myositis

375

miositis osifikatzaile (4)

Inflamazio kroniko batek eragindako muskulu-ehun ildaskatuaren berregituraketa, fibroblastoen ugalketarekin eta hezur-metaplasiekin lotua. Etiologia, sintoma eta tratamenduaren aldetik desberdinak diren bi forma kliniko (lokalizatua bata eta orokortua bestea) izan ditzakeen arren, trauma baten ostean nabarmentzen da sarritan, eta gaixotasunak neoplasia baten itxura har dezake.

es miositis osificante
fr myosite ossifiante
en myositis ossificans

376

muskulu-distentsio (4)

Sin. zaintiratu (4)
Muskuluetako mina, gehiegizko entrenamenduak edota gehiegizko esfortzu fisikoak eragina. Muskuluzuntzak luzatu egiten dira, baina hausteraino ere irits daitezke.

es distensión muscular; tirón muscular
fr foulure musculaire
en muscle strain

377

muskuluen atonia (4)

es atonía muscular
fr atonie musculaire
en muscular atony

378

muskuluen hipertonia (4)

es hipertónia muscular
fr hypertonie musculaire
en muscular hypertonia

muskuluetako min

Ik. mialgia

nekegatiko haustura

Ik. estres-haustura

neuralgia ziatiko

Ik. ziatika

379

odoljarrio (4)

Sin. hemorragia (4)
Odol-hodi bat hausten denean, odol-kantitate gutxi-asko nabarmena kanpora indarrez jariatzea.

es hemorragia
fr hémorragie
en hemorrhage

OI

Ik. osteogenesi inperfektu

oin ahur

Ik. oin sakon

oin kabo

Ik. oin sakon

oin lau

Ik. oin zapal

380

oin sakon (4)

Sin. oin kabo (4); oin ahur (4)
Oin-zolaren kurbadura gehiegizkoa denean azaltzen den oinaren deformitatea. Deformazio hau desoreka muskular bati lotua dago, normalean. Behatzek makurtu eta uzkuertzeko joera dute, eta metatartsianoen buruen gainean egindako presioak kailuak eta mina dakartza.

es pie cavo
fr pied creux; pes cavus
en high arch foot; pes cavus

381

oin zapal (4)

Sin. oin lau (4)

Oin-zolaren ohiko kurbadura desagertzen denean azaltzen den oinaren deformitatea. Horrela, oin-zola ia bere luze-zabal osoan bermatzen da zoruan. Sortzetikoa izan daiteke, edo hartua, eta beste deformazio batzuekin batera ager daiteke.

es pie plano

fr pied plat; pes planus

en flat foot; pes planus

ondorio

Ik. sekuela

osteitis deformatzaile

Ik. Paget-en hezur-gaixotasun

382

osteogenesi inperfektu (4)

Sin. OI (4); kristalezko hezurren gaixotasun (4)

Hezur-sistemaren garapenaren sortzetiko akatsa, sintoma hauekin agertzen dena: hezurren hauskortasuna (edozein traumarekin hausturak agertzen dira), hezur-deformazioak (garezurrekoak bereziki), giltzaduren lotailu-hiperlaxotasuna (lokadurak), eta faneretako trastornoak (hortz meheak, hauskorrak; ilea erortzea; azazkal hauskorrak). Hezur-lesioak arindu egiten dira pubertarotik aurrera eta pronostikoa ez da hain txarra, biziari dagokionez.

es osteogénesis imperfecta; OI; enfermedad de los huesos frágiles

fr ostéogénèse imparfaite; OI; maladie des os de verre

en osteogenesis imperfecta; OI; brittle bone disease

383

osteomalazia (4)

Helduaroan hezurrak biguntzea, desmineralizazioaren ondorioz. D bitaminaren gabeziak eragina izaten da gehienetan, edo baita gorputzak bitamina hori deskonposatu eta erabiltzeko gaitasuna galtzeagatik ere. Odoleko kaltzio- eta fosforo-kontzentrazioak gutxitu egiten dira.

es osteomalacia

fr ostéomalacie

en osteomalacia

384

osteomielitis (4)

Hezuraren eta hezur-muinaren aldebereko gaixotasun larria, gehienetan bakterio piogenikoen edo mikobakterioek sortua. Staphylococcus aureus bakterioek sortutakoa da orokorrean, baina batzuetan zenbait onddok ere sor dezakete. Gaitz hau kronikoa edo akutua izan daiteke.

es osteomielitis

fr ostéomyélite

en osteomyelitis

385

osteopatia (4)

Hezurretako edo hezur-ehunetako gaitza.

es osteopatía

fr ostéopathie

en osteopathy

386

osteoporosi (4)

Hezur-metabolismoaren alterazioa: hezurreko matrizearen sorkuntza txikiagoa izatea eta hezuraren barruko arkitektura desitxuratzea dira gaitzaren ezaugarri nagusiak. Horrela, traumatismorik txikienaren aurrean, edo baita inolako traumarik gabe ere, hezur-hausturak jasateko arriskua askoz ere handiagoa izaten da. Erasan hori emakumeetan gertatzen da batik bat, amenorreiko edo posmenopausikoetan, estrogenoen maila jaistearen ondorioz eta bestelako gabezia hormonalengatik. Hala ere, hezur porotikoaren konposizio kimikoa normala izaten da, osteomalazian ez bezala.

es osteoporosis

fr ostéoporose

en osteoporosis

387

Paget-en hezur-gaixotasun (4)

Sin. osteitis deformatzaile (4)
Jatorri ezezaguneko hezurretako gaixotasun ez-metabolikoa. Hezuraren erreabsortzio eta birsorkuntzaren desoreka gertatzen da, eta, horregatik, mosaiko itxurakoa izaten da sortutako hezur berria. Gaixotasunaren faseetan, osteoporosi sakona nahiz gehiegizko birsorkuntza gerta daitezke, eta, ondorioz, hezuraren deformitate garrantzitsuak eragin daitezke: zabaltze patologikoak, inkurbazioak, eta abar. Makroskopikoki, lesio litikoak eta deformitate hipertrofitikoak ikus daitezke, eta, analitikan, oso adierazgarria da fosfatasa alkalinoaren igoera.

es enfermedad de Paget de los huesos; osteitis deformante

fr maladie osseuse de Paget; ostéite déformante hypertrophique

en Paget's disease of bone; osteitis deformans

388

paralisi (4)

Muskulu-talde baten uzkurtze-gaitasunaren erabateko galera, iraunkor ala iragankorra. Normalean, nerbio-lesio zentral edo periferiko baten ondorioa izaten da.

es parálisis

fr paralysie

en paralysis; palsy

389

paziente politraumatizatu (4)

es paciente politraumatizado

fr patient polytraumatisé

en polytraumatized patient

390

politraumatismo (4)

Gorputz-atal bati baino gehiagori (buruari, bularraldeari, sabelaldeari eta gorputz-adarreari) erasaten dien traumatismoa, askotan pazientearen bizia arriskuan jar dezakeena.

es politraumatismo

fr polytraumatisme

en polytraumatism

391

pseudoartrosi (4)

Sin. hausturaren kontsolidatzio falta (4)

es pseudoartrosis; falta de consolidación de fractura

fr pseudarthrose; fracture non consolidée

en pseudarthrosis; nonunion of fracture

saihetseko min

Ik. kostalgia

392

sakralizazio (4)

L5 ornoaren zeharkako apofisiak gehiegi garatzea eta ornoak errain-hezuraren aurreneko segmentuarekin bat egitea.

es sacralización

fr sacralisation

en sacralization

393

sarkoma sinobial (4)

Sin. sinobialoma gaizto (4)

Zati bigunetako tumore gaiztoa, normalean gorputz-adarretako artikulazio handietatik gertu kokatua egoten dena.

es sarcoma sinovial; sinovioma maligno

fr sarcome synovial; synovialome malin

en synovial sarcoma; malignant synovioma

394

sekuela (4)

Sin. ondorio (4)

es secuela

fr séquelle; conséquence

en after-effect

395

sindrome konpartimental (4)

Konpartimentu anatomiko baten barruan presioa gehitzeak dakarren sindromea. Konpresioak odol-zirkulazioari eta konpartimentu horren barruan dauden ehunen osotasunari erasaten dio, eta kalteak eragiten ditu nerbioetan eta muskuluetan.

es síndrome compartimental

fr syndrome compartimental

en compartment syndrome

sinobialoma gaizto

Ik. sarkoma sinobial

396

sinobitis (4)

Giltzadura nahiz tendoi bateko mintz sinobialaren inflamazio akutu nahiz kronikoa. Mingarria izan ohi da, mugimenduak egitean batez ere, eta likido sinobialaren pilaketak hantura fluktuatzailea sortzen du artikulazioan.

es sinovitis

fr synovite

en synovitis

397

sortzetiko aldakako

lokadura (4)

Sin. jaiotzetiko aldakako lokadura (4)

es luxación congénita de cadera; subluxación de cadera

fr luxation congénitale de la hanche

en congenital dislocation of the hip; hip dysplasia

398

subluxazio (4)

Lokadura partzial edo ez-osoa. Aurretik lokadura bat izan ondoren lotailuak ahulagoak daudelako gertatu ohi da, edo jasandako traumatismoa hezurak bere lekutik erabat desplazatzeko nahikoa izan ez delako. Sortzetikoa ere izan daiteke, aldakaren kasuan, adibidez.

es subluxación

fr subluxation

en subluxation

Sudeck-en sindrome

Ik. distrofia erreflexu sinpatiko

399

tendinitis (4)

Tendoiaren inflamazioa, akutua zein kronikoa. Jatorriz traumatikoa nahiz erreumatikoa izan daiteke.

es tendinitis

fr tendinite

en tendinitis

400

tendinopatia (4)

Tendoietako gaitza.

es tendinopatía

fr tendinopathie

en tendinopathy

tenislariaren ukondo

Ik. epikondilitis lateral

401

tenosinobitis (4)

Tendoiaren eta kanpoko estalkiaren inflamazio edo hantura.

es tenosinovitis

fr ténosynovite

en tenosynovitis

402

tortikolis (4)

Lepoaren tortsio mingarria, muskulu esternokleidomastoideoetako baten uzkurdurak eragina (trapezioaren eta esplenioaren uzkurdurari lotua nahiz ez). Horrek buruaren albo-makurdura sortzen du. Era askotakoa izan daiteke: sortzetikoa, sekundarioa, neurogenoa, mentala, etab.

es tortícolis

fr torticolis

en torticollis; wryneck

tortsio

Ik. bihurtura

trauma

Ik. traumatismo

403

traumatismo (4)

Sin. trauma (4)

Kanpoko indar batek eragindako barruko nahiz kanpoko lesioa, eragile edo agente mekaniko, fisiko nahiz kimikoez sortua. Traumatismo mekaniko nagusiak hezur, muskulu eta tendoietako lesioak dira; traumatismo fisikoen artean, berriz, beroak eragindako erredurak, hotzak eragindako izozketak, eztanden ondoriozko lesioak, elektrokuzioak, etab. daude; traumatismo kimikoak, azkenik, substantzia erregarriek sortutako erredurak dira.

es traumatismo; trauma

fr traumatisme; trauma

en traumatism; trauma

zaintiratu

Ik. muskulu-distentsio

zati anitzeko haustura

Ik. conminuta haustura

404

zerbikalgia (4)

Sin. lepoko min (4)

es cervicalgia

fr cervicalgie

en cervicalgia

405

ziatika (4)

Sin. neuralgia ziatiko (4)

Nerbio ziatikoaren eta haren adarren ibilbidean zehar kokatutako min gogorarekin azaltzen den sindromea, defizit sentsitibo nahiz motorra ere izan ditzakeena. Gerrialdean hasi eta oinetara hel daiteke nerbioaren ibilbideari jarraituz. Anatomikoki, nerbio ziatikoaren lesio narritagarriek eragindakoa izan daiteke (neuritis ziatikoa), edo konpresioa eragiten duten faktoreek (herniak, infekzioak, tumoreak, eta abar) sortua.

es ciática; neuralgia ciática

fr sciatique; névralgie sciatique

en sciatica; sciatic neuralgia

406

zuntz-haustura (4)

es rotura de fibras

fr déchirure de fibres; déchirure musculaire; claquage

en strain; pulled muscle

407

zurtoin berde gisako haustura (4)

Haustura ez-osoaren mota: hezuraren kortikala bere zirkunferentziaren zati batean soilik hausten da, baina gainerako zatiak eutsi egiten dio, periostio-estalkiaren erabateko etenik gabe. Haurtzaroan ohikoa da haustura hau.

es fractura en tallo verde

fr fracture en bois vert

en greenstick fracture

6. DIAGNOSTIKOA. LABORATEGIA. PROBA ETA PROZEDURA DIAGNOSTIKOA

408

alboko erradiografia (4)

Sin. alboko plaka (4)

es radiografia lateral; placa lateral**fr** radiographie latérale**en** lateral radiograph**alboko plaka**

Ik. alboko erradiografia

409

artroskopia (4)

Giltzadura baten barrualdea ikusi eta aztertzeko modua ematen duen teknika endoskopikoa, aztertu nahi den giltzadura disoluzio fisiologiko batekin zabalduz egiten dena. Zauri txiki batzuen bidez, artikulazioaren egoera ikusteaz gain, maniobra terapeutikoak egitea ere ahalbidetzen du.

es artroscopia**fr** arthroscopie**en** arthroscopy

410

artroskopia (4)

Giltzadura baten barrunbea begiz ikusteko baliatzen den endoskopioa. Trokar batek, haren kanulak eta sistema optiko batek osatzen dute tresna.

es artroscopio**fr** arthroscope**en** arthroscope

411

atze-aurreko erradiografia (4)

Sin. atze-aurreko plaka (4)

es radiografía antero-posterior; placa AP**fr** radiographie antéro-postérieure**en** AP radiograph; antero-posterior radiograph**atze-aurreko plaka**

Ik. atze-aurreko erradiografia

412

Barlow-ren maniobra (4)

Aldakari adukzioa emanez, izterrezur-burua atzerantz bultzatu eta azetabulutik ateratzeko maniobra, hala gertatuz gero aldaka ezegonkorra dela adierazten duena (lokatzeko arriskua duela, alegia). Oso prozedura baliagarria da haur jaioberrietan aldakako sortzetiko lokaduraren diagnostiko goiztiarra egiteko.

es maniobra de Barlow**fr** manoeuvre de Barlow**en** Barlow's maneuver

413

erradiografia (4)

Sin. plaka (4)

X izpiek gorputz bat zeharkatu ondoren inpresionaturiko filma. Zilar bromurozko pikorrek ematen diote sentikortasuna filmari, erradiazio ionizatzaileen eraginez erreduzitzen direnez.

es radiografía; placa**fr** radiographie**en** radiograph

414

erradiografia arrunt (4)

Sin. erradiografia simple (4)

es radiografía simple**fr** radiographie simple**en** simple radiograph**erradiografia simple**

Ik. erradiografia arrunt

415

erradiografia zeihar (4)

Sin. plaka zeihar (4)

es radiografía oblicua; placa oblicua

fr radiographie oblique

en oblique radiograph

416

Gram tindaketa (4)

Germenak bereizteko erabiltzen den tindaketa bakteriologikoa. Koloragarria hartzen duten mikrobioak gram-positiboak dira, eta hartzen ez dutenak, berriz, gram-negatiboak.

es tinción de Gram

fr coloration de Gram

en Gram stain

417

hezur-dentsitometria (4)

Hezurren mineralizazioa kuantifikatzeko metodoa, aztertu beharreko hezurrezko egitura zeharkatzean erradiazioak jasaten duen atenuazioa neurtzean datzana.

Garrantzi berezia du osteoporosiaren diagnostikoan eta jarraipenean.

es densitometría ósea

fr ostéodensitométrie;
densitométrie osseuse

en bone densitometry

418

hezur-gammagrafia (4)

Irudi bidezko azterketa, hezur-metabolismoa (hezuraren berriztapen-prozesua, azken finean) gehitua edo murriztua duten gunek erakusten dituena.

es gammagrafía ósea

fr scintigraphie osseuse

en bone scan

419

laginak hartze (4)

es toma de muestras

fr prélèvement d'échantillons

en sampling

420

Ortolani-ren maniobra (4)

Aldakari abduktzioa emanez, izterrezur-burua aurrerantz bultzatu eta azetabuluan sartzeko maniobra, hala gertatuz gero aldaka kanpoan dagoela adierazten duena. Oso prozedura baliagarria da haur jaioberrietan aldakako sortzetiko lokaduraren diagnostiko goiztiarra egiteko.

es maniobra de Ortolani

fr manoeuvre d'Ortolani

en Ortolani's maneuver

PCE

Ik. proteina C-erreaktibo

421

pelbimetria (4)

es pelvimetría

fr pelvimétrie

en pelvimetry

422

pelbimetro (4)

es pelvímetro

fr pelvimètre

en pelvimeter

plaka

Ik. erradiografia

plaka zeihar

Ik. erradiografia zeihar

plano axial

Ik. zeharkako plano

423

plano frontal (4)

Sin. plano koronal (4)

Ardatz bertikalak eta zeharkako ardatzak zehazten duten planoak, gorputza bi zati simetrikotan (aurrekoa eta atzekoa) banatzen duena.

es plano frontal; plano coronal

fr plan frontal; plan coronal

en frontal plane; coronal plane

plano horizontal

Ik. zeharkako plano

plano koronal

Ik. plano frontal

424

plano sagital (4)

Ardatz bertikalak eta aurretik atzerako ardatzak zehazten duten planoak, gorputza bi zati simetrikotan (ezkerrekoa eta eskuinekoa) banatzen duena.

es plano sagital

fr plan sagittal

en sagittal plane

425

proteina C-erreaktibo (4)

Sin. PCE (4)

Odol-serumean inflamazio, infekzio, nekrosi edo tumore-kasuetan maila altuagoan agertu ohi den proteina. Analisi batean proteina honen maila altu egoteak diagnostikoa egiten lagun dezake.

es proteína C-reactiva; PCR

fr protéine C-réactive; CRP

en C-reactive protein; CRP

Roentgen izpiak

Ik. X izpiak

426

X izpiak (4)

Sin. Roentgen izpiak (4)

10 eta 0,01 nanometro bitarteko uhin-luzera duten erradiazio

elektromagnetikoak, atomoak energia handiko partikulekin (elektroiekin, eskuarki) bonbardatzean igortzen direnak. Espektrio elektromagnetikoan, izpi ultramoreen eta gamma izpien artekoak dira. Materia zeharkatzeko, ionizatzeko eta substantzia jakin batzuekiko interakzioan argia sortzeko gaitasunagatik, medikuntzan oso erabiliak dira gorputzaren barruko egituren azterketan.

es rayos X; rayos Roentgen

fr rayons X; rayons Roentgen

en X-rays; Roentgen rays

427

zeharkako plano (4)

Sin. plano horizontal (4);

plano axial (4)

Aurretik atzerako ardatzak eta zeharkako ardatzak zehazten duten planoak. Gorputz-adarren ardatzarekiko perpendikularra izaten da.

es plano transversal; plano horizontal; plano axial

fr plan transversal; plan horizontal; plan axial

en transverse plane; horizontal plane; axial plane

7. TERAPEUTIKA. BOTIKAK. TRATAMENDURAKO TEKNIKAK

428

ahoz beherako etzanera (4)

Sin. ahuspezko etzanera (4)
Bularraldea eta sabela horizontalki
pausatuta ahuspez etzanda eratzen den
jarrera.

es decúbito prono; decúbito ventral
fr procubitus; décubitus ventral
en prone decubitus; ventral
decubitus

429

ahoz gorako etzanera (4)

Bizkarra eta ipurmasailak horizontalki
pausatuta aratinik etzanda eratzen den
jarrera.

es decúbito supino; decúbito dorsal
fr décubitus dorsal
en supine position; dorsal decubitus

ahuspezko etzanera

Ik. ahoz beherako etzanera

AIEE

Ik. antiinflamatorio ez-esteroide

albo-etzanera

Ik. alboko etzanera

430

alboko etzanera (4)

Sin. albo-etzanera (4)
Saihets baten gainean (eskuineko nahiz
ezkerreko alboaren gainean) etzanda
eratzen den jarrera.

es decúbito lateral
fr latérocubitus; décubitus latéral
en sidelying position; lateral
decubitus

431

analgesia (4)

Minarekiko sentikortasuna ezabatzea.

es analgesia
fr analgésie
en analgesia

432

analgesiko (4)

Edozein etiologiatako mina arintzen
edo ezabatzen duen farmakoa,
bestelako sentsazioak aldarazten ez
dituena.

es analgésico
fr analgésique
en analgesic

analgesiko narkotiko

Ik. analgesiko opioide

433

analgesiko opioide (4)

Sin. analgesiko narkotiko (4)

Nerbio-sistema zentrolean hartzaile
opioideei eragiten dien analgesikoa.
Morfina da talde zabal hori osatzen
duten konposatu kimikoen artean
ezagunena. Analgesiko opioide edo
narkotiko sintetiko guztiek dituzte,
mina kentzeko eraginaz gain, ezaugarri
baretzaile, euforizante eta
antsiolitikoak, eta, albo-ondorio
moduan, tolerantzia, mendekotasuna
eta are toxikomania ere ekar ditzakete.

es analgésico opioide; analgésico
narcótico
fr analgésique narcotique
en narcotic analgesic

434

anestesia epidural (4)

Sin. blokeo epidural (4)

es anestesia epidural; bloqueo epidural

fr anesthésie épidurale

en epidural anesthesia; epidural block

435

anestesia erregional (4)

es anestesia regional

fr anesthésie régionale

en regional anesthesia

436

anestesiko lokal (4)

Gorputzeko zona jakin eta mugatu batean, berehalako eta erabateko sorgortasun edo sentikortasunik eza eragiten duen substantzia.

es anestésico local

fr anesthésique local

en local anesthetic

437

antiinflamatorio ez-esteroide (4)

Sin. AIEE (4); hantura-kontrako ez-esteroide (4); HKEE (4)

Hainbat egoeratan agertzen diren hantura, mina eta zurruntasuna prostaglandinen sintesia inhibituz arintzen dituen medikamentua.

Nerbio-sistema zentralean ez, baizik eta maila periferikoan jarduten du botika-talde zabal honek; aspirina edo azido azetil salizilikoa da adibiderik ezagunena.

es antiinflamatorio no esteroide; AINE

fr anti-inflammatoire non stéroïdien; AINS

en non-steroidal anti-inflammatory drug; NSAID

438

artrodesi (4)

Giltzadura baten ankilosia lortzeko (bestela esanda, artikulazio horren mugikortasuna kentzeko) egiten den ebakuntza kirurgikoa.

es artrodesis

fr arthrodèse

en arthrodesis

439

azaleko trakzio (4)

Zerrenda itsaskor edo elastiko baten bidez zuzenean azalaren gainean eta zeharka hezurren gain aplikatzen den trakzioa. Behin-behineko tratamendu gisa ere erabil daiteke, haustura konplexu edo lokadura baten erredukzio progresiboa egiteko, erreduzitutako hezurren bati eusteko nahiz hautsitako gorputz-adar bat immobilizatzeko.

es tracción cutánea

fr traction cutanée

en skin traction

bendatze

Ik. bendaz lotze

440

bendaz lotze (4)

Sin. bendatze (3)

Lesio muskuloesketiko jakinen tratamenduan zerrenda elastiko edo ez-elastikoak erabiltzen dituen teknika.

es vendaje

fr bandage

en bandage

blokeo epidural

Ik. anestesia epidural

ebakuntza egin

Ik. operatu

441

ebakuntza kirurgiko (4)

Sin. kirurgia-operazio (4)

Kirurgia bidezko ekintza, tresnak erabiliz eta teknika edo metodo definituei jarraituz egiten dena.

Hondatutako zati, atal edo organo bat erazteko edo osatzeko baliatzen da.

es operación quirúrgica;
intervención quirúrgica

fr opération chirurgicale;
intervention chirurgicale

en surgical operation; operation

442

ebakuntzaondo (4)

Sin. operaziooste (4)

Ebakuntza kirurgiko baten ondorengo garaia.

es postoperatorio

fr période postopératoire

en postoperative period

443

erradioterapia (4)

Gaixotasun batzuetan erradiazio ionizatzaileak erabiliz egiten den tratamendu terapeutikoa. Tumore onberetan (adibidez, angiometan) eta gaizto edo minbizietan (adibidez, epiteliometan, linfometan) erabiltzen da bereziki.

es radioterapia

fr radiothérapie

en radiotherapy

444

erredukzio (4)

Haustura edo lokadura batean desplazatutako hezur-zatiak beren posizio anatomiko normalera ekartzea.

Erredukzioa irekia izan daiteke, haustura gertatu den lekuan bertan ebaki bat egiten bada, edo itxia, ebakirik gabe egiten bada.

es reducción

fr réduction

en reduction

445

errehabilitazio (4)

Traumatismo edo eritasunengatik galdutako gaitasuna metodo edo tratamendu berezien bitartez berreskuratzea. Jatorrian jarduera profesionalari edo lanbideari begira definitu baldin bazen ere, gaur egun beste helburu batzuekin egindakoari ere esaten zaio.

es rehabilitación

fr réhabilitation

en rehabilitation

446

errehabilitazio-ariketa (4)

es ejercicio de rehabilitación

fr exercice de rééducation

en rehabilitation exercise

447

fisioterapeuta (4)

es fisioterapeuta

fr physiothérapeute

en physiotherapist

448

fisioterapia (4)

Agente fisikoak, naturalak zein artifizialak (ura, airea, elektrizitatea, argi-erradioak, X izpiak, gorputz erradiaktiboak, hotza, beroa, etab.) helburu terapeutikoekin erabiltzea. Fisioterapiaren barruan sartzen dira, era berean, klima, altitude, atsedean eta mugimenduaren erabilera eta ibilera-eta gimnastika-ariketak.

es fisioterapia
fr physiothérapie
en physiotherapy

449

giltzaduraren garbiketa kirurgiko (4)

es limpieza quirúrgica articular
fr nettoyage chirurgical de l'articulation
en cleaning joint surgery; surgical cleaning joint

hantura-kontrako ez-esteroide

Ik. antiinflamatorio ez-esteroide

450

haustura bat egonkortu (4)

es estabilizar una fractura
fr stabiliser une fracture
en stabilize a fracture

451

haustura bat erreduzitu (4)

Hautsitako edo lokatutako hezur-zatiak bata bestearen jarraian jarri, hausturaren kontsolidazioa posizio egokian egin dadin.

es reducir una fractura
fr réduire une fracture
en reduce a fracture

452

hazkunde-faktore (4)

Zelulen ugalketa eta hazkundera estimulatzen dituen substantzia. Hainbat fenomeno biologikotan eragiten du, mekanismo endokrino edo parakrinoen bitartez jokatuz.

es factor de crecimiento
fr facteur de croissance
en growth factor

453

hezur-kontsolidazio (4)

es consolidación ósea
fr consolidation osseuse
en bone consolidation

454

hezurretako trakzio (4)

Hautsitako hezurren tratamendurako eta anomalia ortopedikoak zuzentzeko erabiltzen den trakzio-mota. Erasandako egiturari hezur-ehunean sartutako eta trakzioko kordeï lotutako iltze metaliko edo alanbre baten bidez aplikatzen da.

es tracción esquelética
fr traction trans-osseuse
en skeletal traction

HKEE

Ik. antiinflamatorio ez-esteroide

igeltsadura

Ik. igeltsu

455

igeltsu (4)

Sin. igeltsadura (4)
Hautsi edo lokatutako hezurra bere posizio egokian geldirik edukitzeko igeltsuz eta bendaz eginiko geruza babesle eta euskarria.

es yeso; escayola
fr plâtre; appareil plâtre
en plaster cast; cast

456

igeltsua jarri (4)

Sin. igeltsuztatu (4)

Gorputz-atal bat immobilizatzeko, igeltsua ezarri. Uretan busti ondoren, igeltsua erabat gogortzen da, gorputz-adarra edo gorputz-enborra behar bezala lerrokatua edukitzeko.

es enyesar; escayolar

fr plâtre; mettre en plâtre

en make a cast; plaster

igeltsuztatu

Ik. igeltsua jarri

457

immobilizatu (4)

Mugimendua eragotzi, ferula baten edo igeltsu baten bidez, esaterako.

es inmovilizar

fr immobiliser

en immobilize

458

immobilizazio (4)

Gorputz-adarren edo beste edozein gorputz-atal mugikorren mugimendua eragozte, bereziki hezur hautsiena edo giltzadurena. Ferula edo igeltsu baten bidez egin daiteke, adibidez.

es inmovilización

fr immobilisation

en immobilization

459

infiltrazio (4)

Handitua dagoen artikulazio batean edo zona mingarri batean substantzia bat injektatzea. Normalean, likido anestesiko edo hantura-kontrakoren bat izaten da.

es infiltración

fr infiltration

en infiltration

460

jostura (4)

Sin. sutura (4)

es sutura

fr suture

en suture

461

kirurgia (4)

Terapeutika medikoaren atala, eskuz eta tresneriaren laguntzaz ebakuntzak egiteaz arduratzen dena. Deformitateak zuzentzea, zauriak sendatzea edo gaixotasun jakin batzuk diagnostikatu nahiz tratatzea du helburu.

es cirugía

fr chirurgie

en surgery

kirurgia-operazio

Ik. ebakuntza kirurgiko

kirurgia-tratamendu

Ik. tratamendu kirurgiko

462

minaren kontrol (4)

es control del dolor

fr contrôle de la douleur

en pain control

463

minaren tratamendu (4)

es tratamiento del dolor

fr traitement de la douleur

en pain management; treatment of pain

464

operatu (4)

Sin. ebakuntza egin (4)

es operar; intervenir

fr opérer

en operate on

operaziooste

Ik. ebakuntzaondo

465

ortopedia (4)

Hezur eta muskuluen deformazio eta desbideratzeak zuzentzeaz arduratzen den medikuntzaren atala.

es ortopedia
fr orthopédie
en orthopedics

ortopedia-tratamendu

Ik. tratamendu ortopediko

466

pazientearen mobilizazio goiztiar (4)

es movilización precoz del paciente
fr mobilisation précoce du patient
en early mobilization of the patient

467

profilaxi (4)

Pertsona edo gizatalde bati diagnostikatutako gaixotasuna larriagotzea eta zabaltzea eragozteko terapeutika mediko mota, baita pertsona osasuntsuak gaitz horretatik babesteko hartutako neurrien multzoa ere.

es profilaxis
fr prophylaxie
en prophylaxis

468

protesi-ordezpen (4)

es recambio de prótesis
fr remplacement de prothèse
en revision of prosthesis

sutura

Ik. jostura

469

trakzio (4)

es tracción
fr traction
en traction

470

tratamendu kirurgiko (4)

Sin. kirurgia-tratamendu (4)
es tratamiento quirúrgico
fr traitement chirurgical
en surgical treatment

471

tratamendu ortopediko (4)

Sin. ortopedia-tratamendu (4)
es tratamiento ortopédico
fr traitement orthopédique
en orthopedic treatment

472

trepanazio (4)

es trepanación
fr trépanation
en trephination

473

X izpien aparatua (4)

Irudiaren bidezko diagnostikoan erabiltzen den aparatua, X izpien bidez gorputzaren barne-egitura ikusteko aukera eskaintzen duena.

es aparato de rayos X
fr appareil de radiographie
en radiographic system; X-ray system

474

zauri kirurgiko (4)

Larruazalaren eta/edo mukosen eta azalpeko ehunen etena, kirurgialariak gorputzeko edozein eremutara iristeko asmoz asepsia-baldintza egokietan egina.

es herida quirúrgica
fr plaie chirurgicale; plaie opératoire
en surgical wound

475

zifoplastia (4)

es cifoplastia
fr spondyloplastie expansive; cyphoplastie
en kyphoplasty

8. TRESNAK ETA APARATUAK

476

benda (4)

Sin. lotura (4)

Gazazko edo ehunezko zerrenda, gorputz-atalen bati eusteko edo larruazaleko zauri bat nahiz bertan ezarritako apositu bat estaltzeko erabili ohi dena.

es venda

fr pansement; bandage

en bandage; dressing

477

benda elastiko (4)

es venda elástica

fr bandage élastique

en elastic bandage; ACE bandage

478

benda itsaskor (4)

es venda adhesiva

fr pansement adhésif

en adhesive bandage; adhesive plaster

479

bendaje (4)

Gorputz-atal baten inguruan estu-estu jartzen den babesgailua, organo bati eusteko edo hura immobilizatzeko, konpresa baten gainean presioa egiteko edo benda bat bere lekuan mantentzeko erabiltzen dena.

Askotarikoak izan daitezke, material, forma edo indikazioaren arabera.

es vendaje

fr bandage

en bandage

480

bendaje funtzional (4)

Sin. taping (4)

es vendaje funcional; taping

fr traitement fonctionnel; taping

en functional bandage; taping; kinesio taping

481

beso-euskarri (4)

Oihalezko pieza, goiko gorputz-adarrean lesionatuta dagoen atal bati eusteko eta hura immobilizatuta mantentzeko erabiltzen dena.

es cabestrillo

fr écharpe

en arm sling

ebakuntza-gela

Ik. operazio-gela

EMN

Ik. erresonantzia magnetiko nuklear

482

erresonantzia magnetiko nuklear (4)

Sin. EMN (4)

Irudi anatomikoak berrosatzeko metodoa, zenbait atomoren nukleoeek dituzten ezaugarri magnetikoak baliatuz informazio kimiko eta biokimiko baliagarria eskaintzen duena. Era horretan, erraz interpreta daitezkeen irudi medikoak lortzen dira. Azterketa morfologiko hutsaz gain, EMNak ehun osasuntsuak eta gaixorik dauden ehunak bereizteko modua ematen du.

es resonancia magnética nuclear; RMN

fr résonance magnétique nucléaire; RMN

en nuclear magnetic resonance; NMR

483

ferula (4)

Gorputz-atal mugikor edo desplazatuak (bereziki, hautsitako edo lokatutako hezurak) immobilizatzeko eta beren posizio naturalean eusteko erabiltzen den aparatua, zurruna edo malgua. Igeltsuz, zurez, metalez, kartoiz, plastikoz edo bestelako materialen batez egina izan ohi da.

es férula
fr attelle
en splint

484

hezur-zementu (4)

Funtsean hautsez eta likidoz osatutako material sintetikoa. Hautsa likidoarekin nahasten denean gertatzen den erreakzioaren ondorioz (42-46 °C-ra), likido fluidoa zena pixkanaka gogortuz doan ore moduko nahasketa bilakatzen da. Kirurgia ortopedikoan erabiltzen da, protesiak finkatzeko, bertebroplastiak eta zifoplastiak egiteko, eta baita hezur-barrunbeak edo haustura patologikoak betetzeko ere.

es cemento óseo
fr ciment osseux
en bone cement

485

izpi infragorriak (4)

0,75 eta 1.000 µm bitarteko uhin-luzera duten erradiazio elektromagnetikoak, giza begiak ikusten ez dituenak. Argiaren espektroan, argi gorriaren eta mikrouhinen artekoak dira.

es rayos infrarrojos
fr rayons infrarouges
en infra-red rays

lotura

Ik. benda

486

makulu (4)

es muleta
fr béquille
en crutch

487

operazio-gela (4)

Sin. ebakuntza-gela (4)

Ospitale edo klinika batean, ebakuntza kirurgikoak egiteko behar bezala egokiturik dagoen leku edo areto berezia.

es quirófano; sala de operaciones
fr salle d'opération
en operating room; operating theatre

488

ortesi (4)

Gailu ortopedikoa, aldi baterakoa nahiz iraunkorra, gorputz-atal jakin baten funtzionaltasuna handituz erabiltzaileei independentzia handiagoa eta bizikalitate hobea eskaintzen diena. Deformazioak zuzendu edo lerrokatzeko ere erabiltzen da. Ortesiak dinamikoak nahiz estatikoak izan daitezke, besteak beste: ferula zurrunak, gerrialdeko paxak, giltzadura-babesle elastikoak, eta abar.

es ortesis
fr orthèse
en orthosis; orthesis

489

protesi (4)

Pertsona batean gorputz-atal bat, organo bat edo organo-zati bat ordeztzeko ezartzen den pieza edo tresna artifiziala.

es prótesis
fr prothèse
en prosthesis

taping

Ik. bendaje funtzional

9. ADMINISTRAZIO SANITARIOA

490

erreumatologia-zerbitzu (4)

- es** servicio de reumatología
- fr** service de rhumatologie
- en** rheumatology service

491

kirurgia ortopediko (4)

Diziplina zientifikoa, kirurgiaren adarra, lokomozio-aparatuaren forma eta funtzioak kontserbatzeaz eta beren onera ekartzeaz arduratzen dena.

- es** cirugía ortopédica
- fr** chirurgie orthopédique
- en** orthopedic surgery

492

larrialdietako zerbitzu (4)

- es** servicio de urgencias
- fr** service d'urgence
- en** emergency medical services

493

minaren unitate (4)

- es** unidad del dolor
- fr** unité de douleur
- en** pain unit

494

ospitaleko batez besteko egonaldi (4)

Ospitalean izaten diren egonaldien batez besteko egun-kopurua. Kalkulu hori egiteko, ospitaleratura egindako egun-kopurua epealdi batean izandako ospitaleratze-kopuruarekin zatitzen da.

- es** estancia media hospitalaria
- fr** durée moyenne de séjour à l'hôpital; DMS
- en** average length of stay; ALOS

495

traumatologia (4)

Medikuntzaren adarra, lokomozio-aparatuaren eta hari lotutako egituren traumatismoen prebentzio, azterketa kliniko, diagnostiko, tratamendu eta ikerkuntza arduratzen den diziplina zientifikoa.

- es** traumatología
- fr** traumatologie
- en** traumatology

496

traumatologia-zerbitzu (4)

- es** servicio de traumatología
- fr** service de traumatologie-orthopédie
- en** traumatology service

497

traumatologo (4)

Traumatologian espezializatua dagoen medikua.

- es** traumatólogo
- fr** traumatologue
- en** traumatologist

498

zainketa intentsiboen unitate (4)

Sin. ZIU (4)

Etengabeko arreta eta zainketa behar duten gaixo larriak tratatzeko ospitale-zerbitzua. Bertan artatzen dituzten pazienteak bizi-arriskuan daudenez, bizi-zeinuak eta bestelako parametroak (likidoen kontrola, esaterako) etengabe monitorizatzen dira.

- es** unidad de cuidados intensivos; UCI; unidad de vigilancia intensiva; UVI
- fr** unité de soins intensifs; USI
- en** intensive care unit; ICU

ZIU

Ik. zainketa intentsiboen unitate

EUSKARAZKO AURKIBIDEA

A

- abdukzio, 271
- adenosina trifosfato, 303
- adukzio, 272
- AE, 308
- ahoz beherako etzanera, 428
- ahoz gorako etzanera, 429
- ahur, 71
- ahuspezko etzanera, 428
- AIEE, 437
- Akiles-en tendoi, 1
- akromion, 2
- akromion-lepauztai giltzadura, 87
- aktina, 273
- albo-etzanera, 430
- alboko erradiografia, 408
- alboko etzanera, 430
- alboko plaka, 408
- aldaka, 3
- analgesia, 431
- analgesiko, 432
- analgesiko narkotiko, 433
- analgesiko opioide, 433
- anestesia epidural, 434
- anestesia erregional, 435
- anestesiko lokal, 436
- anfiartrosi, 4
- antiinflamatorio ez-esteroide, 437
- apofisi, 5
- apofisi zorrotz, 6
- aponeurosi, 7
- arantza azpiko muskulu, 8
- arantza gaineko muskulu, 9
- arantza iliako, 10
- arantza ziatiko, 11
- arantza-apofisi, 6
- ardatz-hezurdura, 69
- arku krural, 118
- arku superziliar, 25
- artikulatu, 280
- artikulazio, 86
- artikulazioen hantura, 339
- arthritis, 307
- arthritis erreumatoide, 308
- arthritis infekzioso, 309
- arthritis septiko, 309
- artrodesi, 438
- artrodia, 12
- artrosi, 310
- artroskopia, 409
- artroskopia, 410
- astragalo, 13
- atal bigunak, 270
- atlas, 14
- ATP, 303
- atzamar, 100
- atzamar-hezur, 101
- atze-aurreko erradiografia, 411
- atze-aurreko plaka, 411
- atzeko lotailu gurutzatu, 15
- atzeko muskulu tibial, 16
- atzeko tibia-muskulu, 16
- aurreko lotailu gurutzatu, 17
- aurreko muskulu tibial, 18
- aurreko tibia-muskulu, 18
- axis, 19
- axisaren hortz, 175
- azaleko trakzio, 439
- azetabulu, 20
- azido laktiko, 304
- aztal, 229

B

- bala, 240
- baraila, 21
- Barlow-ren maniobra, 412
- barrunbe kotiloideo, 20
- barrunbe toraziko, 212
- behatz, 22
- behatz-hezur, 23
- beheko gorputz-adar, 24
- beheko masailezur, 21
- bekain-arku, 25

bekoki-hezur, 26
 belaun, 27
 belaun balgo, 337
 belaun baro, 338
 belaunburu, 61
 belauneko giltzadura, 28
 belaunezur, 61
 belaunezur-tendoi, 209
 benda, 476
 benda elastiko, 477
 benda itsaskor, 478
 bendaje, 479
 bendaje funtzional, 480
 bendatze, 440
 bendaz lotze, 440
 benetako saiheits-hezur, 29
 berezko haustura, 311
 berna, 226
 besaburu, 204
 besahezur, 30
 besahezurraren buru, 31
 besahezurreko alboko epikondilo, 32
 besahezurreko epikondilo lateral, 32
 besahezurreko epikondilo medial, 33
 besahezurreko erdialdeko epikondilo, 33
 besape, 79
 besaurre, 34
 beso, 35, 36
 beso-euskarri, 481
 beso-plexu, 192
 besoko bizeps muskulu, 37
 besoko sare, 192
 besoko trizeps muskulu, 38
 besondo, 36
 betzulo, 39
 bihurtura, 312
 bihurritu, 313
 bizeps muskulu brakial, 37
 bizeps muskulu femoral, 120
 bizkar, 40
 bizkar-orno, 41
 bizkarreko min, 319
 bizkarreko muskulu zabal, 42
 bizkarrezur, 43

bizkarrezur-hodi, 185
 bizkarrezur-muin, 44
 blokeo epidural, 434
 borondatezko muskulu, 260
 bular-kaxa, 139
 bular-muskulu nagusi, 45
 bular-muskulu txiki, 46
 bularrezur, 47
 bularrezur-lepauztai giltzadura, 88
 bularrezurraren gorpuz, 48
 bularrezurraren kirten, 49
 bularrezurraren manubrio, 49
 burezur, 80
 burtsitis, 314

C

C, 140
 C1, 14
 C2, 19
 Chopart-en giltzadura, 207
 conminuta haustura, 315
 coxa valga, 316
 coxa vara, 317

D

D, 41
 D bitamina, 305
 deltoide muskulu, 50
 diafisi, 233
 diartrosi, 51
 diploe, 234
 diskoko hernia, 351
 distrofia erreflexu sinpatiko, 318
 dortsalgia, 319

E

ebakuntza egin, 464
 ebakuntza kirurgiko, 441
 ebakuntza-gela, 487
 ebakuntzaondo, 442
 egiazko saihesta-hezur, 29
 ehun konektibo, 235
 elipse-itxurako giltzadura, 135
 elkarrekiko ahokapen, 231
 EMN, 482
 enartrosi, 52
 endomisi, 236
 endostio, 237
 entesitis, 320
 entesopatia, 320
 epifisi, 238
 epikondilitis, 321
 epikondilitis lateral, 321
 epikondilitis medial, 322
 epikondilo, 32
 epikondilo erradial, 32
 epimisi, 239
 epitroklea, 33
 epitrokleitisi, 322
 erdiko falange, 53
 erlaxazio muskular, 274
 erpuruaren muskulu aurkari, 54
 erpuruaren muskulu oposatzaile, 54
 erradikulopatia, 323
 erradio, 55
 erradio hezur, 55
 erradio-karpo giltzadura, 74
 erradioaren eraztun-lotailu, 56
 erradioaren lotailu anular, 56
 erradiografia, 413
 erradiografia arrunt, 414
 erradiografia simple, 414
 erradiografia zehar, 415
 erradioterapia, 443
 errain-hezur, 57
 errain-hezurreko zulo, 58
 errain-orno, 59
 erraki, 43

errakitismo, 324
 erredukzio, 444
 errehabilitazio, 445
 errehabilitazio-ariketa, 446
 erresonantzia magnetiko nuklear, 482
 erreuma, 332
 erreumatismo, 332
 erreumatologia-zerbitzu, 490
 erronboide muskulu, 60
 errotula, 61
 esfinter muskulu, 62
 eskafoide hezur, 63
 eskapula, 64
 eskapula azpiko muskulu, 65
 eskapula-gerriko, 66
 eskeleto, 67
 eskeleto apendikular, 68
 eskeleto axial, 69
 eskoliosi, 325
 esku, 70
 esku-ahur, 71
 esku-zabal, 71
 eskugain, 72
 eskumutur, 73
 eskumuturreko giltzadura, 74
 eskumuturreko hezur, 130
 espondilitis ankilopoietikoa, 326
 espondilitis ankilosatzaila, 326
 espondilolisi, 327
 espondilolistesi, 328
 estiloide apofisi, 75
 estres-haustura, 329

F

F1, 77
 F2, 53
 F3, 76
 falange, 23, 101
 falange distal, 76
 falange proximal, 77

falangeta, 76
 falangina, 53
 falka-hezur, 78
 faszia, 7
 faszikulu, 240
 femur, 123
 ferula, 483
 fibula, 191
 fibula-muskulu, 164
 fisioterapeuta, 447
 fisioterapia, 448
 flexio, 275
 flexionatu, 276
 fosfata alkalino, 306

G

gainkarga, 330
 gainkarga-lesio, 331
 gainkargagatiko haustura, 329
 gaitasun funtzional, 277
 gaixotasun erreumatiko, 332
 gaixotasun erreumatiko kroniko, 333
 galtzarbe, 79
 garezur, 80
 garezur-edukiera, 278
 garezur-ganga, 81
 garezur-haustura, 334
 garezurraren oinalde, 82
 garezurraren oinarri, 82
 garondo, 83
 garondo-hezur, 84
 gatazka, 335
 gaztaroko artritis erreumatoide, 336
 gazte-artritis erreumatoide, 336
 genu valgum, 337
 genu varum, 338
 gerri-orno, 85
 gerri-plexu, 193
 gihar, 155
 giltzadura, 86

giltzadura akromioklabikular, 87
 giltzadura erdimugikor, 4
 giltzadura erradiokarpiano, 74
 giltzadura esternoklabikular, 88
 giltzadura femorotibial, 89
 giltzadura glenohumeral, 205
 giltzadura karpometakarpiano, 90
 giltzadura kondileo, 135
 giltzadura lau, 12
 giltzadura mugjezin, 200
 giltzadura mugikor, 51
 giltzadura sakroiliako, 91
 giltzadura sinobial, 51
 giltzadura tartsometatarsiano, 92
 giltzadura tenporomandibular, 93
 giltzadura tibioperoneoastagalino, 181
 giltzadura-apofisi, 94
 giltzadura-aurpegi, 95
 giltzadura-gainazal, 95
 giltzadura-inflamazio, 339
 giltzadura-kapsula, 96
 giltzadura-kartilago, 241
 giltzadura-lerroarte, 97
 giltzadura-likido, 289
 giltzadurako isuri, 340
 giltzaduraren ezegonkortasun, 341
 giltzaduraren garbiketa kirurgiko, 449
 giltzaduraren higadura, 342
 giltzaduraren mugikortasun-tarte, 279
 giltzatu, 280
 ginglimo, 219
 goiko gorputz-adar, 98
 goiko masailezur, 99
 goiko maxilar, 99
 golf-jokalariaren ukondo, 322
 Gram tindaketa, 416

H

hanka, 227
 hanka-puntetan ibili, 294

- hantura-contrako ez-esteroide, 437
hartzaille nozizeptibo, 281
hatz, 100
hatz-hezur, 101
hatz-koskor, 102
haustura, 343
haustura anizkoitz, 344
haustura bat egonkortu, 450
haustura bat erreduzitu, 451
haustura baten kontsolidatze akastun, 345
haustura desplazatu, 346
haustura ez-desplazatu, 347
haustura ireki, 348
haustura itxi, 349
haustura patologiko, 311
haustura-lokadura, 350
hausturaren kontsolidazio falta, 391
Havers-en erreten, 242
Havers-en kanal, 242
Havers-en sistema, 264
hazkunde-faktore, 452
hazkunde-kartilago, 243
hedapen, 282
hedatu, 283
hemorragia, 379
hernia diskal, 351
herren, 352
hezur, 103
hezur arol, 244
hezur endokondral, 245
hezur erretikulatu, 250
hezur frontal, 26
hezur handi, 104
hezur iliako, 105
hezur kartilaginoso, 255
hezur kortikal, 246
hezur koxal, 105
hezur kuneiforme, 78
hezur labur, 247
hezur lakrimal, 149
hezur laminar, 251
hezur lau, 248
hezur luze, 249
hezur malar, 150
hezur menbranoso, 258
hezur motz, 247
hezur nabikular, 106
hezur okzipital, 84
hezur parietal, 107
hezur pelbiko, 105
hezur piramidal, 108
hezur pisiforme, 109
hezur primario, 250
hezur sekundario, 251
hezur semilunar, 110
hezur sesamoideo, 111
hezur tenporal, 144
hezur trabekular, 244
hezur trinko, 252
hezur untziforme, 127
hezur zapal, 248
hezur zigomatiko, 150
hezur- eta muskulu-sistema, 203
hezur-abzesu, 354
hezur-dentsitometria, 417
hezur-erresortzio, 284
hezur-gammagrafia, 418
hezur-hauskortasun, 353
hezur-kontsolidazio, 453
hezur-muin, 253
hezur-sistema, 112
hezur-tumore, 355
hezur-zementu, 484
hezurdura, 67
hezurrraren dentsitate, 285
hezurrraren dentsitate mineral, 285
hezurreko abzesu, 354
hezurreko tumore, 355
hezurretako trakzio, 454
hezurtu, 296
hezurtze, 297
hidrozefalia, 356
higatu, 357
HKEE, 437
hobi iliako, 113
hodi bertebra, 185
humero, 30
humeroaren tuberkulu nagusi, 218
humeroaren tuberkulu txiki, 217

hurbileko falange, 77
hurbilketa, 272

I

I. motako min erregional konplexuaren
sindrome, 318
igeltsadura, 455
igeltsu, 455
igeltsua jarri, 456
igeltsuztatu, 456
II. motako min erregional
konplexuaren sindrome, 358
ilargi-hezur, 110
ilion, 114
ilion hezur, 114
ilion-arantza, 10
ilion-hobi, 113
ilion-psoas muskulu, 166
immobilizatu, 457
immobilizazio, 458
infiltrazio, 459
ipurmasaileko muskulu, 115
irtengune, 5
iskion, 116
iskion hezur, 116
iskion-arantza, 11
isuri articular, 340
izpi infragorriak, 485
iztai, 117
iztai-arku, 118
iztai-lotailu, 118
izter, 119
izterreko biceps muskulu, 120
izterreko koadrizeps muskulu, 121
izterreko muskulu zuzen, 122
izterrezur, 123
izterrezur-tibia giltzadura, 89
izterrezurraren buru, 124
izterrezurreko alboko epikondilo, 125
izterrezurreko epikondilo lateral, 125

izterrezurreko epikondilo medial, 126
izterrezurreko erdialdeko
epikondilo, 126

J

jaiotzetiko aldakako lokadura, 397
jarrera anatomiko, 194
jostura, 460

K

kako-hezur, 127
kalkaneo hezur, 128
kalkaneo-tendoi, 1
kaltzifikazio, 286
kapsula articular, 96
karpo, 129
karpo-hezur, 130
karpo-metakarpo giltzadura, 90
karpoko erdiko giltzadura, 131
karpoko eskafoide hezur, 63
karpoko hezur handi, 104
kartilago, 254
kartilago articular, 241
kartilago epifisario, 243
kartilago kostal, 268
kartilagozko hezur, 255
kausalgia, 358
kirurgia, 461
kirurgia ortopediko, 491
kirurgia-operazio, 441
kirurgia-tratamendu, 470
klabikula, 141
koadrizeps muskulu femoral, 121
kokots, 132
kokzix, 133
kolisio, 335

kondilo, 134
kondilo-itxurako giltzadura, 135
kondrozito, 256
kontrajarri, 287
kontraktura, 288
kontrakzio muskular, 293
kontusio, 359
kopeta-hezur, 26
korakoide apofisi, 136
kostalgia, 360
kotilo, 20
koxalgia, 361
kranio, 80
kristalezko hezurren gaixotasun, 382
kubitu, 137
kuboide hezur, 138
kutxa toraziko, 139

L

L, 85
laginak hartze, 419
larrialdietako zerbitzu, 492
laxotasun, 362
lepaorno, 140
lepautai, 141
lepo anatomiko, 142
lepo kirurgiko, 143
lepogain, 83
lepoko min, 404
lerroarte artikular, 97
lesio neurologiko, 363
likido sinobial, 289
Lisfranc-en giltzadura, 92
lokadura, 364
lokatu, 365
loki-barailetako giltzadura, 93
loki-hezur, 144
lokomozio-aparatu, 290
lordosi, 145
lotailu, 146

lotailu albokide, 147
lotailuen lesio, 366
lotura, 476
lotura-kartilago, 243
lunbago, 367
lunbalgia, 367
luxazio, 364

M

makadura, 359
makulu, 486
maleolo, 148
malko-hezur, 149
mami-nukleo, 174
masailalbo-hezur, 150
mehaka, 3
menisko, 151
metafisi, 257
metakarpiano, 152
metakarpio-hezur, 152
metatarsiano, 153
metatarsio-hezur, 153
mialgia, 368
mieloma anizkoitz, 369
min, 370
min akutu, 371
min erregional konplexuaren
    sindrome, 372
min kroniko, 373
min zorrotz, 371
minaren kontrol, 462
minaren tratamendu, 463
minaren unitate, 493
mintzezko hezur, 258
miosina, 291
miositis, 374
miositis osifikatzaile, 375
miozuntz, 261
miozuntzexka, 259
mokor, 3

muskulatura, 154
 muskulu, 155
 muskulu abduktore, 156
 muskulu aduktore, 157
 muskulu basto, 158
 muskulu bikiak, 159
 muskulu depresore, 162
 muskulu eskeletiko, 260
 muskulu estentsore, 161
 muskulu esternokleidomastoideo, 160
 muskulu flexore, 170
 muskulu gastroknemio, 159
 muskulu gluteo, 115
 muskulu hedatzaile, 161
 muskulu hurbiltzaile, 157
 muskulu ildaskatu, 260
 muskulu infraespinoso, 8
 muskulu jaistaile, 162
 muskulu jasotzaile, 163
 muskulu peroneo, 164
 muskulu pronatzaile, 165
 muskulu psoasiliako, 166
 muskulu soleo, 167
 muskulu subeskapular, 65
 muskulu supinatzaile, 168
 muskulu supraespinoso, 9
 muskulu tenkatzaile, 169
 muskulu tentsore, 169
 muskulu tolestaile, 170
 muskulu urruntzaile, 156
 muskulu zerradun, 171
 muskulu-distentsio, 376
 muskulu-erlazazio, 274
 muskulu-lotune, 172
 muskulu-tonu, 292
 muskulu-uzkurdura, 293
 muskulu-zuntz, 261
 muskuluen atonia, 377
 muskuluen hipertonia, 378
 muskuluetako min, 368

N

nekegatiko haustura, 329
 nerbio-sustrai, 173
 neuralgia ziatiko, 405
 nozizeptore, 281
 nukleo mamitsu, 174

O

odoljarrio, 379
 odontoide apofisi, 175
 OI, 382
 oin, 176
 oin ahur, 380
 oin kabo, 380
 oin lau, 381
 oin sakon, 380
 oin zapal, 381
 oin-bizkar, 178
 oin-puntetan ibili, 294
 oin-zola, 177
 oinazpi, 177
 oinbular, 178
 oingain, 178
 olekranon, 179
 omoplato, 64
 ondorio, 394
 operatu, 464
 operazio-gela, 487
 operaziooste, 442
 orbita, 39
 orkatila, 180
 orkatilako giltzadura, 181
 orno, 182
 orno dorsa, 41
 orno kokzigeo, 183
 orno lunbar, 85
 orno sakro, 59
 orno toraziko, 41

orno zerbikal, 140
orno-gorputz, 184
orno-hodi, 185
orno-muin, 44
ornoaren pedikulu, 186
ornoarteko disko, 187
ornoarteko giltzadura, 188
orpazurda, 1
orpo, 189
orpo-hezur, 128
orpoka ibili, 295
ortesi, 488
Ortolani-ren maniobra, 420
ortopedia, 465
ortopedia-tratamendu, 471
osifikatu, 296
osifikazio, 297
osifikazio-gune, 298
ospitaleko batez besteko egonaldi, 494
osteitis deformatzaile, 387
osteoblasto, 262
osteogenesi, 299
osteogenesi inperfektu, 382
osteoklasto, 263
osteomalazia, 383
osteomielitis, 384
osteona, 264
osteopatia, 385
osteoporosi, 386
osteozito, 265

P

Paget-en hezur-gaixotasun, 387
paralisi, 388
paresa-hezur, 107
patela, 61
patela-lotailu, 209
paziente politraumatizatu, 389
pazientearen mobilizazio goiztiar, 466
PCE, 425

pelbimetria, 421
pelbimetro, 422
pelbis, 190
perimisió, 266
periostio, 267
perone hezur, 191
perone-muskulu, 164
pibote-itxurako giltzadura, 220
piramide-hezur, 108
plaka, 413
plaka zeihar, 415
plano axial, 427
plano frontal, 423
plano horizontal, 427
plano koronal, 423
plano sagital, 424
plexu brakial, 192
plexu lunbar, 193
politraumatismo, 390
posizio anatomiko, 194
profilaxi, 467
pronazio, 300
proteina C-erreaktibo, 425
protesi, 489
protesi-ordezpen, 468
pseudoartrosi, 391
pubis, 195
pubis hezur, 195
pubiseko sinfisi, 196

R

Roentgen izpiak, 426

S

S, 59
saihetseko min, 360

saihets-hezur, 197
 saihets-hezur aizun, 198
 saihets-hezur faltsu, 198
 saihets-hezur flotatzaile, 199
 saihets-hezur jator, 29
 saihets-hezur loka, 199
 saihets-kartilago, 268
 sakralizazio, 392
 sakro hezur, 57
 sakro-ilion giltzadura, 91
 sarkoma sinobial, 393
 sarkomero, 301
 sekuela, 394
 sinartrosi, 200
 sindesmosi, 201
 sindrome konpartimental, 395
 sinfisi, 4
 sinkondrosi, 202
 sinobialoma gaizto, 393
 sinobitis, 396
 sistema muskuloeskeletiko, 203
 sorbalda, 204
 sorbalda-gerriko, 66
 sorbalda-hezur, 64
 sorbaldako giltzadura, 205
 sortzetiko aldakako lokadura, 397
 subluxazio, 398
 Sudeck-en sindrome, 318
 supinazio, 302
 sutura, 460

T

T, 41
 talus, 13
 talus-zango giltzadura, 181
 taping, 480
 tartso, 206
 tartso-metatartso giltzadura, 92
 tartsoaren zeharkako giltzadura, 207
 tartsoke erdiko giltzadura, 207

tartsoko eskafoide hezur, 106
 tendinitis, 399
 tendinopatia, 400
 tendoi, 208
 tendoi errotuliano, 209
 tendoi-lotune, 210
 tenislariaren ukondo, 321
 tenosinobitis, 401
 tibia, 211
 tonu muskular, 292
 torax, 212
 tortikolis, 402
 tortsio, 312
 trakzio, 469
 trapezio hezur, 213
 trapezoide hezur, 214
 tratamendu kirurgiko, 470
 tratamendu ortopediko, 471
 trauma, 403
 traumatismo, 403
 traumatologia, 495
 traumatologia-zerbitzu, 496
 traumatologo, 497
 trepanazio, 472
 trizeps muskulu brakial, 38
 trizeps sural, 228
 trokanter nagusi, 215
 trokanter txiki, 216
 trokin, 217
 trokiter, 218
 troklea, 219
 trokoide, 220
 tuberositate, 221

U

ukabil, 222
 ukondo, 223
 ulna, 137
 ungis, 149
 urruneko falange, 76

urrunketa, 271
uzkorno, 133

V

Volkman-en hodi, 269
Volkman-en kanal, 269

X

X izpiak, 426
X izpien aparatu, 473
xifoide, 224
xifoide apendiz, 224
xifoide apofisi, 224

Z

zainketa intentsiboen unitate, 498
zaintiratu, 376
zaldi-buztan, 225
zango, 226, 227
zangoko trizeps muskulu, 228
zangosagar, 229
zati anitzeko haustura, 315
zati bigunak, 270
zauri kirurgiko, 474
zeharkako apofisi, 230
zeharkako plano, 427
zela-giltzadura, 231
zerbikalgia, 404
zerra muskulu, 171
ziatika, 405
zifoplastia, 475
zifosi, 232
ZIU, 498
zuntz-haustura, 406
zurtoin berde gisako haustura, 407

GAZTELANIAZKO AURKIBIDEA

A

- abducción, 271
- absceso óseo, 354
- acetábulo, 20
- ácido láctico, 304
- acromion, 2
- actina, 273
- adenosina trifosfato, 303
- aducción, 272
- agujero sacro, 58
- AINE, 437
- analgesia, 431
- analgésico, 432
- analgésico narcótico, 433
- analgésico opioide, 433
- andar de puntillas, 294
- andar sobre el talón, 295
- anestesia epidural, 434
- anestesia regional, 435
- anestésico local, 436
- anfiartrosis, 4
- antebrazo, 34
- antiinflamatorio no esteroide, 437
- aparato de rayos X, 473
- aparato locomotor, 290
- apéndice xifoides, 224
- apófisis, 5
- apófisis articular, 94
- apófisis coracoides, 136
- apófisis espinosa, 6
- apófisis estiloides, 75
- apófisis odontoides, 175
- apófisis transversa, 230
- apófisis xifoides, 224
- aponeurosis, 7
- aproximación, 272
- AR, 308
- arcada superciliar, 25
- arco de movilidad articular, 279
- arco del pie, 178
- arco inguinal, 118
- arco superciliar, 25
- articulación, 86
- articulación acromioclavicular, 87
- articulación carpometacarpiana, 90
- articulación condílea, 135
- articulación de Chopart, 207
- articulación de la mandíbula, 93
- articulación de la muñeca, 74
- articulación de la rodilla, 28
- articulación de Lisfranc, 92
- articulación del hombro, 205
- articulación del tobillo, 181
- articulación elipsoidea, 135
- articulación en pivote, 220
- articulación en silla de montar, 231
- articulación esferoidea, 52
- articulación esternoclavicular, 88
- articulación femorotibial, 89
- articulación glenohumeral, 205
- articulación inmóvil, 200
- articulación intervertebral, 188
- articulación mediocarpiana, 131
- articulación mediotarsiana, 207
- articulación móvil, 51
- articulación plana, 12
- articulación por encaje recíproco, 231
- articulación radiocarpiana, 74
- articulación sacroilíaca, 91
- articulación semimóvil, 4
- articulación sinovial, 51
- articulación talocrural, 181
- articulación tarsometatarsiana, 92
- articulación temporomandibular, 93
- articulación tibioperoneoastragalina, 181
- articulación transversa del tarso, 207
- articulación troclear, 219
- articulación trocoide, 220
- articularse, 280
- artritis, 307
- artritis infecciosa, 309
- artritis reumatoide, 308
- artritis reumatoide juvenil, 336
- artritis séptica, 309
- artrodesis, 438
- artrodia, 12
- artroscopia, 409
- artroscopio, 410

artrosis, 310
 astrágalo, 13
 atlas, 14
 ATM, 93
 atonía muscular, 377
 ATP, 303
 axila, 79
 axis, 19

B

base del cráneo, 82
 bloqueo epidural, 434
 bóveda craneal, 81
 brazo, 35, 36
 bursitis, 314

C

C, 140
 C1, 14
 C2, 19
 cabestrillo, 481
 cabeza femoral, 124
 cabeza humeral, 31
 cadera, 3
 caja torácica, 139
 calcificación, 286
 callo vicioso, 345
 calota, 81
 calvaria, 81
 canal de Havers, 242
 canal de Volkmann, 269
 canal vertebral, 185
 capacidad craneal, 278
 capacidad craneana, 278
 capacidad funcional, 277
 cápsula articular, 96

cápsula sinovial, 96
 carilla articular, 95
 carpo, 129
 cartílago, 254
 cartílago articular, 241
 cartílago costal, 268
 cartílago de conjunción, 243
 cartílago de crecimiento, 243
 cartílago epifisario, 243
 cauda equina, 225
 causalgia, 358
 cavidad cotiloidea, 20
 cavidad orbitaria, 39
 cavidad torácica, 212
 cemento óseo, 484
 cervicalgia, 404
 ciática, 405
 cifoplastia, 475
 cifosis, 232
 cintura escapular, 66
 cirugía, 461
 cirugía ortopédica, 491
 clavícula, 141
 cóccix, 133
 codo, 223
 codo de golfista, 322
 codo de tenista, 321
 cojo, 352
 cola de caballo, 225
 columna vertebral, 43
 cóndilo, 134
 condrocito, 256
 conducto de Havers, 242
 conducto de Volkmann, 269
 conducto espinal, 185
 conducto raquídeo, 185
 conflicto, 335
 consolidación ósea, 453
 consolidación viciosa de una
 fractura, 345
 contracción muscular, 293
 contractura, 288
 control del dolor, 462
 contusión, 359
 costalgia, 360

costilla, 197
costilla falsa, 198
costilla flotante, 199
costilla verdadera, 29
cótilo, 20
coxa valga, 316
coxa vara, 317
coxalgia, 361
cráneo, 80
cúbito, 137
cuello anatómico, 142
cuello quirúrgico, 143
cuerpo del esternón, 48
cuerpo vertebral, 184
cuña, 78
cuneiforme, 78

D

D, 41
decúbito dorsal, 429
decúbito lateral, 430
decúbito prono, 428
decúbito supino, 429
decúbito ventral, 428
dedo de la mano, 100
dedo del pie, 22
densidad mineral ósea, 285
densidad ósea, 285
densitometría ósea, 417
derrame articular, 340
desgastarse, 357
desgaste articular, 342
diáfisis, 233
diartrosis, 51
diente del axis, 175
díploe, 234
disco intervertebral, 187
dislocación, 364
dislocar, 365
distensión muscular, 376

distrofia refleja simpática, 318
dolor, 370
dolor agudo, 371
dolor costal, 360
dolor crónico, 373
dolor lumbar, 367
dolor muscular, 368
dorsalgia, 319
dorso de la mano, 72
dorso del pie, 178

E

ejercicio de rehabilitación, 446
empeine, 178
enartrosis, 52
endomisio, 236
endostio, 237
enfermedad de los huesos frágiles, 382
enfermedad de Paget de los huesos, 387
enfermedad reumática, 332
enfermedad reumática crónica, 333
entesitis, 320
entesopatía, 320
enyesar, 456
epicondilitis, 321
epicondilitis lateral, 321
epicondilitis medial, 322
epicóndilo, 32
epicóndilo externo del fémur, 125
epicóndilo externo del húmero, 32
epicóndilo interno del fémur, 126
epicóndilo interno del húmero, 33
epicóndilo lateral del fémur, 125
epicóndilo lateral del húmero, 32
epicóndilo medial del fémur, 126
epicóndilo medial del húmero, 33
epicóndilo radial, 32
epífisis, 238
epimisis, 239
epitróclea, 33

epitrocleititis, 322
 escafoides, 63
 escafoides carpiano, 63
 escafoides tarsiano, 106
 escapula, 64
 escayola, 455
 escayolar, 456
 escoliosis, 325
 esguince, 313
 espalda, 40
 espina ciática, 11
 espina dorsal, 43
 espina ilíaca, 10
 espina isquiática, 11
 espondilitis anquilopoyética, 326
 espondilitis anquilosante, 326
 espondilólisis, 327
 espondilolistesis, 328
 esqueleto, 67
 esqueleto apendicular, 68
 esqueleto axial, 69
 estabilizar una fractura, 450
 estancia media hospitalaria, 494
 esternón, 47
 extender, 283
 extensión, 282
 extremidad inferior, 24
 extremidad superior, 98

F

F1, 77
 F2, 53
 F3, 76
 factor de crecimiento, 452
 falange, 23, 101
 falange distal, 76
 falange media, 53
 falange proximal, 77
 falangeta, 76
 falangina, 53

falta de consolidación de fractura, 391
 fascia, 7
 fascículo, 240
 fémur, 123
 férula, 483
 fibra muscular, 261
 fíbula, 191
 fisioterapeuta, 447
 fisioterapia, 448
 flexión, 275
 flexionar, 276
 fosa ilíaca, 113
 fosfatasa alcalina, 306
 fractura, 343
 fractura abierta, 348
 fractura cerrada, 349
 fractura conminuta, 315
 fractura de cráneo, 334
 fractura de estrés, 329
 fractura desplazada, 346
 fractura en tallo verde, 407
 fractura espontánea, 311
 fractura múltiple, 344
 fractura no desplazada, 347
 fractura patológica, 311
 fractura por sobrecarga, 329
 fractura-luxación, 350
 fragilidad ósea, 353
 frontal, 26

G

gammagrafía ósea, 418
 genu valgo, 337
 genu valgum, 337
 genu varo, 338
 genu varum, 338
 gínglimo, 219

H

haz, 240
hemorragia, 379
herida quirúrgica, 474
hernia de disco, 351
hernia discal, 351
hidrocefalia, 356
hipertonía muscular, 378
hombro, 204
hueso, 103
hueso bregmático, 107
hueso calcáneo, 128
hueso cartilaginoso, 255
hueso cigomático, 150
hueso coccígeo, 133
hueso compacto, 252
hueso cortical, 246
hueso corto, 247
hueso coxal, 105
hueso cuboideo, 138
hueso cuneiforme, 78
hueso de la muñeca, 130
hueso del carpo, 130
hueso endocondral, 245
hueso esponjoso, 244
hueso frontal, 26
hueso ganchoso, 127
hueso grande, 104
hueso grande del carpo, 104
hueso ilíaco, 105
hueso innominado, 105
hueso lacrimal, 149
hueso laminar, 251
hueso largo, 249
hueso malar, 150
hueso membranoso, 258
hueso metacarpiano, 152
hueso metatarsiano, 153
hueso occipital, 84
hueso parietal, 107
hueso piramidal, 108
hueso pisiforme, 109
hueso plano, 248

hueso primario, 250
hueso reticular, 250
hueso sacro, 57
hueso secundario, 251
hueso semilunar, 110
hueso sesamoideo, 111
hueso temporal, 144
hueso trabecular, 244
hueso trapecio, 213
hueso trapecoide, 214
hueso triquetro, 108
hueso unciforme, 127
húmero, 30

I

ilion, 114
inestabilidad articular, 341
infiltración, 459
inflamación de las articulaciones, 339
ingle, 117
inmovilización, 458
inmovilizar, 457
inserción muscular, 172
inserción tendinosa, 210
interlínea articular, 97
intervención quirúrgica, 441
intervenir, 464
isquion, 116

J

jaula torácica, 139

L

L, 85
 laxitud, 362
 LCA, 17
 LCP, 15
 lesión ligamentosa, 366
 lesión neurológica, 363
 lesión por sobrecarga, 331
 ligamento, 146
 ligamento anular del radio, 56
 ligamento colateral, 147
 ligamento crural, 118
 ligamento cruzado anterior, 17
 ligamento cruzado posterior, 15
 ligamento inguinal, 118
 ligamento patelar, 209
 limpieza quirúrgica articular, 449
 líquido articular, 289
 líquido sinovial, 289
 lordosis, 145
 lumbago, 367
 lumbalgia, 367
 luxación, 364
 luxación congénita de cadera, 397
 luxar, 365

M

maléolo, 148
 mandíbula, 21
 maniobra de Barlow, 412
 maniobra de Ortolani, 420
 mano, 70
 manubrio esternal, 49
 maxila, 99
 maxilar inferior, 21
 maxilar superior, 99
 médula espinal, 44
 médula ósea, 253

menisco, 151
 mentón, 132
 metacarpiano, 152
 metáfisis, 257
 metatarsiano, 153
 mialgia, 368
 mieloma múltiple, 369
 miembro inferior, 24
 miembro superior, 98
 miofibra, 261
 miofibrilla, 259
 miosina, 291
 miositis, 374
 miositis osificante, 375
 movilización precoz del paciente, 466
 muleta, 486
 muñeca, 73
 musculatura, 154
 músculo, 155
 músculo abductor, 156
 músculo aductor, 157
 músculo aproximador, 157
 músculo bíceps braquial, 37
 músculo bíceps crural, 120
 músculo bíceps femoral, 120
 músculo cuádriceps crural, 121
 músculo cuádriceps femoral, 121
 músculo deltoides, 50
 músculo depresor, 162
 músculo dorsal ancho, 42
 músculo elevador, 163
 músculo esfínter, 62
 músculo esquelético, 260
 músculo esternocleidomastoideo, 160
 músculo estriado, 260
 músculo extensor, 161
 músculo fibular, 164
 músculo flexor, 170
 músculo gastrocnemio, 159
 músculo glúteo, 115
 músculo iliopsoas, 166
 músculo infraespinoso, 8
 músculo latísimo del dorso, 42
 músculo oponente del pulgar, 54
 músculo pectoral mayor, 45

músculo pectoral menor, 46
músculo peroneo, 164
músculo pronador, 165
músculo psoasílico, 166
músculo recto femoral, 122
músculo romboides, 60
músculo separador, 156
músculo serrato, 171
músculo sóleo, 167
músculo subescapular, 65
músculo supinador, 168
músculo supraespinoso, 9
músculo tensor, 169
músculo tibial anterior, 18
músculo tibial posterior, 16
músculo tríceps braquial, 38
músculo tríceps sural, 228
músculo vasto, 158
músculo voluntario, 260
músculos gemelos, 159
muslo, 119

omóplato, 64
operación quirúrgica, 441
operar, 464
oponerse, 287
órbita, 39
ortesis, 488
ortopedia, 465
osificación, 297
osificarse, 296
osteítis deformante, 387
osteoblasto, 262
osteocito, 265
osteoclasto, 263
osteogénesis, 299
osteogénesis imperfecta, 382
osteomalacia, 383
osteomielitis, 384
osteona, 264
osteopatía, 385
osteoporosis, 386

N

navicular, 106
neuralgia ciática, 405
nociceptor, 281
nuca, 83
núcleo de osificación, 298
núcleo discal, 174
núcleo pulposo, 174
nudillo, 102

O

occipital, 84
OI, 382
olécranon, 179

P

paciente politraumatizado, 389
palma de la mano, 71
pantorrilla, 229
parálisis, 388
parietal, 107
partes blandas, 270
patela, 61
PCR, 425
pedículo vertebral, 186
pelvimetría, 421
pelvímetro, 422
pelvis, 190
perimisiso, 266
periostio, 267
peroné, 191
pie, 176
pie cavo, 380
pie plano, 381

pierna, 226, 227
 placa, 413
 placa AP, 411
 placa lateral, 408
 placa oblicua, 415
 plano axial, 427
 plano coronal, 423
 plano frontal, 423
 plano horizontal, 427
 plano sagital, 424
 plano transversal, 427
 planta del pie, 177
 plexo braquial, 192
 plexo lumbar, 193
 politraumatismo, 390
 posición anatómica, 194
 postoperatorio, 442
 proceso, 5
 proceso articular, 94
 proceso coracoideo, 136
 proceso espinoso, 6
 proceso estiloideo, 75
 proceso odontoideo, 175
 proceso transverso, 230
 proceso xifoideo, 224
 profilaxis, 467
 pronación, 300
 proteína C-reactiva, 425
 prótesis, 489
 pseudoartrosis, 391
 pubis, 195
 puño, 222

Q

quirófano, 487

R

radiculopatía, 323
 radio, 55
 radiografía, 413
 radiografía antero-posterior, 411
 radiografía lateral, 408
 radiografía oblicua, 415
 radiografía simple, 414
 radioterapia, 443
 raíz nerviosa, 173
 raíz neural, 173
 rango de movilidad articular, 279
 raquis, 43
 raquitismo, 324
 rayos infrarrojos, 485
 rayos Roentgen, 426
 rayos X, 426
 recambio de prótesis, 468
 receptor nociceptivo, 281
 reducción, 444
 reducir una fractura, 451
 rehabilitación, 445
 relajación muscular, 274
 resonancia magnética nuclear, 482
 resorción ósea, 284
 reuma, 332
 reumatismo, 332
 RMN, 482
 rodilla, 27
 rodilla valga, 337
 rodilla vara, 338
 rótula, 61
 rotura de fibras, 406

S

S, 59
 sacralización, 392
 sacro, 57

sala de operaciones, 487
sarcoma sinovial, 393
sarcómero, 301
secuela, 394
separación, 271
servicio de reumatología, 490
servicio de traumatología, 496
servicio de urgencias, 492
sinartrosis, 200
sincondrosis, 202
sindesmosis, 201
síndrome compartimental, 395
síndrome de dolor regional
  complejo, 372
síndrome de dolor regional complejo
  de tipo I, 318
síndrome de dolor regional complejo
  de tipo II, 358
síndrome de Sudeck, 318
sínfisis, 4
sínfisis del pubis, 196
sinovioma maligno, 393
sinovitis, 396
sistema de Havers, 264
sistema musculoesquelético, 203
sistema óseo, 112
sobrecarga, 330
subluxación, 398
subluxación de cadera, 397
superficie articular, 95
supinación, 302
sutura, 460

T

T, 41
talón, 189
taping, 480
tarso, 206
tejido conectivo, 235
tejido conjuntivo, 235

tejidos blandos, 270
temporal, 144
tendinitis, 399
tendinopatía, 400
tendón, 208
tendón calcáneo, 1
tendón de Aquiles, 1
tendón rotuliano, 209
tenosinovitis, 401
tibia, 211
tinción de Gram, 416
tirón muscular, 376
tobillo, 180
toma de muestras, 419
tono muscular, 292
tórax, 212
torsión, 312
tortícolis, 402
tracción, 469
tracción cutánea, 439
tracción esquelética, 454
tratamiento del dolor, 463
tratamiento ortopédico, 471
tratamiento quirúrgico, 470
trauma, 403
traumatismo, 403
traumatología, 495
traumatólogo, 497
trepanación, 472
trifosfato de adenosina, 303
trocánter mayor, 215
trocánter menor, 216
tróclea, 219
troquín, 217
troquíter, 218
tubérculo mayor del húmero, 218
tubérculo menor del húmero, 217
tuberosidad, 221
tuberosidad mayor del húmero, 218
tuberosidad menor del húmero, 217
tumor óseo, 355

U

UCI, 498
ulna, 137
unguis, 149
unidad de cuidados intensivos, 498
unidad de vigilancia intensiva, 498
unidad del dolor, 493
usura, 342
UVI, 498

V

venda, 476
venda adhesiva, 478
venda elástica, 477
vendaje, 440, 479
vendaje funcional, 480
vértebra, 182
vértebra cervical, 140
vértebra coccígea, 183
vértebra dorsal, 41
vértebra lumbar, 85
vértebra sacra, 59
vértebra torácica, 41
vitamina D, 305

X

xifoides, 224

Y

yeso, 455

FRANTSESEZKO AURKIBIDEA

A

- abcès osseux, 354
- abduction, 271
- acétabulum, 20
- acide lactique, 304
- acromion, 2
- actine, 273
- adduction, 272
- adénosine triphosphate, 303
- aine, 117
- AINS, 437
- aisselle, 79
- algodystrophie sympathique réflexe, 318
- allonger, 283
- amphiarthrose, 4
- amplitude des mouvements, 279
- analgésie, 431
- analgésique, 432
- analgésique narcotique, 433
- anesthésie épidurale, 434
- anesthésie régionale, 435
- anesthésique local, 436
- anti-inflammatoire non stéroïdien, 437
- aponévrose, 7
- apophyse, 5
- apophyse articulaire, 94
- apophyse coracoïde, 136
- apophyse épineuse, 6
- apophyse odontoïde, 175
- apophyse styloïde, 75
- apophyse transverse, 230
- apophyse xiphoïde, 224
- appareil de radiographie, 473
- appareil locomoteur, 290
- appareil plâtre, 455
- appendice xiphoïde, 224
- arc inguinal, 118
- arcade crurale, 118
- arcade sourcilière, 25
- arthrite, 307
- arthrite infectieuse, 309
- arthrite septique, 309
- arthrodèse, 438
- arthrodie, 12
- arthroscope, 410
- arthroscopie, 409
- arthrose, 310
- articulation, 86
- articulation à pivot, 220
- articulation acromio-claviculaire, 87
- articulation carpo-métacarpienne, 90
- articulation condylienne, 135
- articulation de Chopart, 207
- articulation de la cheville, 181
- articulation de l'épaule, 205
- articulation de Lisfranc, 92
- articulation du genou, 28
- articulation du poignet, 74
- articulation ellipsoïde, 135
- articulation en selle, 231
- articulation fémoro-tibiale, 89
- articulation gléno-humérale, 205
- articulation immobile, 200
- articulation intervertébrale, 188
- articulation médio-carpienne, 131
- articulation médio-tarsienne, 207
- articulation mobile, 51
- articulation par emboîtement réciproque, 231
- articulation plane, 12
- articulation radio-carpienne, 74
- articulation sacro-iliaque, 91
- articulation semi-mobile, 4
- articulation sphéroïde, 52
- articulation sterno-claviculaire, 88
- articulation synoviale, 51
- articulation talo-crutale, 181
- articulation tarso-métatarsienne, 92
- articulation temporo-mandibulaire, 93
- articulation temporo-maxillaire, 93
- articulation tibio-fibulo-tarsienne, 181
- articulation transverse du tarse, 207
- articulation trochléenne, 219
- articulation trochoïde, 220
- articuler, s', 280
- astragale, 13
- atlas, 14

atonie musculaire, 377
 ATP, 303
 attelle, 483
 avant-bras, 34
 axis, 19

B

bandage, 440, 476, 479
 bandage élastique, 477
 base du crâne, 82
 bassin, 190
 béquille, 486
 boiteux, 352
 bras, 35, 36
 bursite, 314

C

C, 140
 C1, 14
 C2, 19
 cage thoracique, 139
 calcanéus, 128
 calcification, 286
 calotte crânienne, 81
 calvaria, 81
 canal de Havers, 242
 canal de Volkmann, 269
 canal rachidien, 185
 canal vertébral, 185
 capacité crânienne, 278
 capacité fonctionnelle, 277
 capsule articulaire, 96
 capsule synoviale, 96
 carpe, 129
 cartilage, 254
 cartilage articulaire, 241

cartilage costal, 268
 cartilage de conjugaison, 243
 cartilage de croissance, 243
 cartilage diaphyso-épiphysaire, 243
 causalgie, 358
 cavité cotyloïde, 20
 cavité orbitaire, 39
 cavité thoracique, 212
 ceinture scapulaire, 66
 cervicalgie, 404
 cheville, 180
 chirurgie, 461
 chirurgie orthopédique, 491
 chondrocyte, 256
 ciment osseux, 484
 claquage, 406
 clavicule, 141
 coccyx, 133
 coincement, 335
 col anatomique, 142
 col chirurgical, 143
 colonne rachidienne, 43
 colonne vertébrale, 43
 coloration de Gram, 416
 condyle, 134
 conséquence, 394
 consolidation osseuse, 453
 consolidation vicieuse d'une fracture, 345
 contraction musculaire, 293
 contracture, 288
 contrôle de la douleur, 462
 contusion, 359
 corps du sternum, 48
 corps vertébral, 184
 costalgie, 360
 côte, 197
 côte flottante, 199
 côte vraie, 29
 cotyle, 20
 coude, 223
 coude du golfeur, 322
 coude du tennisman, 321
 cou-de-pied, 178
 coxa valga, 316

coxa vara, 317
coxalgie, 361
crâne, 80
CRP, 425
cubitus, 137
cuisse, 119
cunéiforme, 78
cyphoplastie, 475
cyphose, 232

D

D, 41
déboitement, 364
déchirure de fibres, 406
déchirure musculaire, 406
décubitus dorsal, 429
décubitus latéral, 430
décubitus ventral, 428
dégradation articulaire, 342
densité minérale osseuse, 285
densité osseuse, 285
densitométrie osseuse, 417
dent de l'axis, 175
diaphyse, 233
diarthrose, 51
diploé, 234
dislocation, 364
disloquer, se, 365
disque intervertébral, 187
DMS, 494
doigt de la main, 100
doigt du pied, 22
dorsalgie, 319
dos, 40
dos de la main, 72
douleur, 370
douleur aiguë, 371
douleur chronique, 373
douleur costale, 360
douleur musculaire, 368

durée moyenne de séjour à
l'hôpital, 494

E

écharpe, 481
effritement, 342
énarthrose, 52
endomysium, 236
endosteum, 237
enthésite, 320
enthésopathie, 320
entorse, 313
épanchement articulaire, 340
épaule, 204
épicondyle, 32
épicondyle externe de l'humérus, 32
épicondyle externe du fémur, 125
épicondyle interne de l'humérus, 33
épicondyle interne du fémur, 126
épicondyle latéral de l'humérus, 32
épicondyle latéral du fémur, 125
épicondyle médial de l'humérus, 33
épicondyle médial du fémur, 126
épicondylite, 321
épicondylite latérale, 321
épicondylite médiale, 322
épimysium, 239
épine iliaque, 10
épine ischiatique, 11
épine sciatique, 11
épiphyse, 238
épitrochlée, 33
épitrochléite, 322
étendre, 283
exercice de rééducation, 446
extension, 282

F

face articulaire, 95
 facette articulaire, 95
 facteur de croissance, 452
 faisceau, 240
 fascia, 7
 fascicule, 240
 fausse côte, 198
 fémur, 123
 fibre musculaire, 261
 fibula, 191
 fléchir, 276
 flexion, 275
 fosse ilaque, 113
 foulure musculaire, 376
 fracture, 343
 fracture avec luxation, 350
 fracture comminutive, 315
 fracture de fatigue, 329
 fracture de stress, 329
 fracture déplacée, 346
 fracture du crâne, 334
 fracture en bois vert, 407
 fracture fermée, 349
 fracture multiple, 344
 fracture non consolidée, 391
 fracture ouverte, 348
 fracture pathologique, 311
 fracture sans déplacement, 347
 fracture spontanée, 311
 fragilité osseuse, 353
 frontal, 26

G

genou, 27
 genou cagneux, 337
 genu valgum, 337
 genu varum, 338

ginglyme, 219
 grand os, 104
 grand trochanter, 215
 grand tubercule de l'humérus, 218
 grosse tubérosité de l'humérus, 218

H

hamatum, 127
 hanche, 3
 hémorragie, 379
 hernie discale, 351
 hernie du disque intervertébral, 351
 humérus, 30
 hydrocéphalie, 356
 hypertonie musculaire, 378

I

ilion, 114
 immobilisation, 458
 immobiliser, 457
 infiltration, 459
 inflammation articulaire, 339
 insertion du tendon, 210
 insertion musculaire, 172
 instabilité articulaire, 341
 interligne articulaire, 97
 intervention chirurgicale, 441
 ischion, 116

J

jambe, 226, 227

jambe arquée, 338

L

L, 85

latérocubitus, 430

laxité, 362

LCA, 17

LCP, 15

lésion de surcharge, 331

lésion du ligament, 366

lésion neurologique, 363

ligament, 146

ligament annulaire du radius, 56

ligament collatéral, 147

ligament croisé antérieur, 17

ligament croisé postérieur, 15

ligament inguinal, 118

ligament patellaire, 209

liquide articulaire, 289

liquide synovial, 289

lombalgie, 367

lordose, 145

lumbago, 367

lunatum, 110

luxation, 364

luxation congénitale de la hanche, 397

M

main, 70

maladie des os de verre, 382

maladie osseuse de Paget, 387

maladie rhumatismale, 332

maladie rhumatismale chronique, 333

malléole, 148

mandibule, 21

manoeuvre de Barlow, 412

manoeuvre d'Ortolani, 420

manubrium sternal, 49

marcher sur la pointe des pieds, 294

marcher sur les talons, 295

maxillaire, 99

maxillaire inférieur, 21

maxillaire supérieur, 99

membre inférieur, 24

membre supérieur, 98

ménisque, 151

menton, 132

métacarpien, 152

métaphyse, 257

métatarsien, 153

mettre en plâtre, 456

mobilisation précoce du patient, 466

moelle osseuse, 253

moelle spinale, 44

mollet, 229

muscle, 155

muscle abaisseur, 162

muscle abducteur, 156

muscle adducteur, 157

muscle biceps brachial, 37

muscle biceps crural, 120

muscle biceps fémoral, 120

muscle deltoïde, 50

muscle dentelé, 171

muscle droit fémoral, 122

muscle élévateur, 163

muscle extenseur, 161

muscle fessier, 115

muscle fibulaire, 164

muscle fléchisseur, 170

muscle gastrocnémien, 159

muscle grand dorsal, 42

muscle grand pectoral, 45

muscle ilio-psoas, 166

muscle infraépineux, 8

muscle latissimus du dos, 42

muscle opposant du pouce, 54

muscle péronier, 164

muscle petit pectoral, 46

muscle pronateur, 165

muscle psoas-iliaque, 166

muscle quadriceps crural, 121
 muscle quadriceps fémoral, 121
 muscle rhomboïde, 60
 muscle soléaire, 167
 muscle sphincter, 62
 muscle squelettique, 260
 muscle sterno-cléido-mastoidien, 160
 muscle strié, 260
 muscle subscapulaire, 65
 muscle supinateur, 168
 muscle supraépineux, 9
 muscle tenseur, 169
 muscle tibial antérieur, 18
 muscle tibial postérieur, 16
 muscle triceps brachial, 38
 muscle triceps sural, 228
 muscle vaste, 158
 muscle volontaire, 260
 muscles jumeaux, 159
 musculature, 154
 myalgie, 368
 myélome multiple, 369
 myofibre, 261
 myofibrille, 259
 myosine, 291
 myosite, 374
 myosite ossifiante, 375

N

nettoyage chirurgical de l'articulation, 449
 névralgie sciatique, 405
 nocicepteur, 281
 noeud, 102
 noyau d'ossification, 298
 noyau gélatineux, 174
 noyau pulpeux, 174
 nuque, 83

O

occipital, 84
 OI, 382
 olécrane, 179
 omoplate, 64
 opération chirurgicale, 441
 opérer, 464
 opposer, s', 287
 orbite, 39
 orteil, 22
 orthèse, 488
 orthopédie, 465
 os, 103
 os capitatum, 104
 os cartilagineux, 255
 os coccyx, 133
 os compact, 252
 os cortical, 246
 os court, 247
 os coxal, 105
 os crochu, 127
 os cuboïde, 138
 os cunéiforme, 78
 os du carpe, 130
 os du poignet, 130
 os du talon, 128
 os enchondral, 245
 os endochondral, 245
 os frontal, 26
 os iliaque, 105
 os lacrymal, 149
 os lamellaire, 251
 os long, 249
 os malaire, 150
 os membraneux, 258
 os métacarpien, 152
 os métatarsien, 153
 os naviculaire, 106
 os occipital, 84
 os pariétal, 107
 os pisiforme, 109
 os plat, 248
 os primaire, 250

os pyramidal, 108
os réticulaire, 250
os sacrum, 57
os scaphoïde, 63
os semi-lunaire, 110
os sésamoïde, 111
os spongieux, 244
os temporal, 144
os trabéculaire, 244
os trapèze, 213
os trapézoïde, 214
os triquétrum, 108
os unciforme, 127
os zygomatique, 150
ossification, 297
ossifier, s', 296
ostéite déformante hypertrophique, 387
ostéoblaste, 262
ostéoclaste, 263
ostéocyte, 265
ostéodensitométrie, 417
ostéogénèse, 299
ostéogénèse imparfaite, 382
ostéomalacie, 383
ostéomyélite, 384
ostéone, 264
ostéopathie, 385
ostéoporose, 386

P

P1, 77
P2, 53
P3, 76
pansement, 476
pansement adhésif, 478
paralysie, 388
pariétal, 107
patella, 61
patient polytraumatisé, 389

paume, 71
pédicule vertébral, 186
pelvimètre, 422
pelvimétrie, 421
pelvis, 190
périmysium, 266
période postopératoire, 442
périoste, 267
péroné, 191
pes cavus, 380
pes planus, 381
petit trochanter, 216
petit tubercule de l'humérus, 217
petite tubérosité de l'humérus, 217
phalange, 101
phalange, 23
phalange distale, 76
phalange moyenne, 53
phalange proximale, 77
phalangette, 76
phalangine, 53
phosphatase alcaline, 306
physiothérapeute, 447
physiothérapie, 448
pied, 176
pied creux, 380
pied plat, 381
plaie chirurgicale, 474
plaie opératoire, 474
plan axial, 427
plan coronal, 423
plan frontal, 423
plan horizontal, 427
plan sagittal, 424
plan transversal, 427
plante du pied, 177
plâtre, 455, 456
plexus brachial, 192
plexus lombaire, 193
poignet, 73
poing, 222
polyarthrite rhumatoïde, 308
polyarthrite rhumatoïde juvénile, 336
polytraumatisme, 390
position anatomique, 194

PR, 308
 prélèvement d'échantillons, 419
 processus, 5
 processus articulaire, 94
 processus coracoïde, 136
 processus épineux, 6
 processus styloïde, 75
 processus transverse, 230
 processus xiphoïde, 224
 procubitus, 428
 pronation, 300
 prophylaxie, 467
 protéine C-réactive, 425
 prothèse, 489
 pseudarthrose, 391
 pubis, 195

Q

queue de cheval, 225

R

rachis, 43
 rachitisme, 324
 racine nerveuse, 173
 radiculopathie, 323
 radiographie, 413
 radiographie antéro-postérieure, 411
 radiographie latérale, 408
 radiographie oblique, 415
 radiographie simple, 414
 radiothérapie, 443
 radius, 55
 rayons infrarouges, 485
 rayons Roentgen, 426
 rayons X, 426
 récepteur de la douleur, 281

récepteur nociceptif, 281
 réduction, 444
 réduire une fracture, 451
 réhabilitation, 445
 relaxation musculaire, 274
 remplacement de prothèse, 468
 résonance magnétique nucléaire, 482
 résorption osseuse, 284
 rhumatisme, 332
 RMN, 482
 rotule, 61

S

S, 59
 sacralisation, 392
 sacrum, 57
 salle d'opération, 487
 sarcome synovial, 393
 sarcomère, 301
 scaphoïde carpien, 63
 scaphoïde tarsien, 106
 scapula, 64
 sciatique, 405
 scintigraphie osseuse, 418
 scoliose, 325
 séquelle, 394
 service de rhumatologie, 490
 service de traumatologie-orthopédie, 496
 service d'urgence, 492
 spondylarthrite ankylosante, 326
 spondylite ankylopoïétique, 326
 spondylolisthesis, 328
 spondylose, 327
 spondyloplastie expansive, 475
 squelette, 67
 squelette appendiculaire, 68
 squelette axial, 69
 stabiliser une fracture, 450
 sternum, 47

- subluxation, 398
- supination, 302
- surcharge, 330
- surface articulaire, 95
- suture, 460
- symphyse, 4
- symphyse pubienne, 196
- synarthrose, 200
- synchondrose, 202
- syndesmose, 201
- syndrome compartimental, 395
- syndrome de Sudeck, 318
- syndrome douloureux régional complexe, 372
- syndrome douloureux régional complexe de type I, 318
- syndrome douloureux régional complexe de type II, 358
- synovialome malin, 393
- synovite, 396
- système de Havers, 264
- système musculosquelettique, 203
- système osseux, 112
- thorax, 212
- tibia, 211
- tissu conjonctif, 235
- tissus mous, 270
- tonus musculaire, 292
- torsion, 312
- torticolis, 402
- traction, 469
- traction cutanée, 439
- traction trans-osseuse, 454
- traitement chirurgical, 470
- traitement de la douleur, 463
- traitement fonctionnel, 480
- traitement orthopédique, 471
- trauma, 403
- traumatisme, 403
- traumatologie, 495
- traumatologue, 497
- trépanation, 472
- trochin, 217
- trochiter, 218
- trochlée, 219
- trou sacré, 58
- tubérosité, 221
- tumeur des os, 355

T

- T, 41
- talon, 189
- talus, 13
- taping, 480
- tarse, 206
- temporal, 144
- tendinite, 399
- tendinopathie, 400
- tendon, 208
- tendon calcanéen, 1
- tendon d'Achille, 1
- tendon rotulien, 209
- ténosynovite, 401
- tête fémorale, 124
- tête humérale, 31

U

- ulna, 137
- unguis, 149
- unité de douleur, 493
- unité de soins intensifs, 498
- user, s', 357
- USI, 498

V

- vertèbre, 182

vertèbre cervicale, 140
vertèbre coccygienne, 183
vertèbre dorsale, 41
vertèbre lombaire, 85
vertèbre sacrée, 59
vertèbre thoracique, 41
vitamine D, 305
voûte du crâne, 81

X

xiphoïde, 224

INGELESEZKO AURKIBIDEA

A

- abduction, 271
- abductor muscle, 156
- ACE bandage, 477
- acetabulum, 20
- Achilles tendon, 1
- ACL, 17
- acromioclavicular joint, 87
- acromion, 2
- actin, 273
- acute pain, 371
- adduction, 272
- adductor muscle, 157
- adenosine triphosphate, 303
- adhesive bandage, 478
- adhesive plaster, 478
- after-effect, 394
- alkaline phosphatase, 306
- ALOS, 494
- amphiarthrosis, 4
- analgesia, 431
- analgesic, 432
- anatomic position, 194
- anatomical neck, 142
- ankle, 180
- ankle joint, 181
- ankylosing spondylitis, 326
- anterior cruciate ligament, 17
- antero-posterior radiograph, 411
- annular ligament of radius, 56
- AP radiograph, 411
- aponeurosis, 7
- apophysis, 5
- appendicular skeleton, 68
- arm, 35, 36
- arm sling, 481
- arthritis, 307
- arthrodesis, 438
- arthrodia, 12
- arthroscope, 410
- arthroscopy, 409
- arthrosis, 310
- articular capsule, 96
- articular cartilage, 241
- articular degradation, 342
- articular effusion, 340
- articular facet, 95
- articular interline, 97
- articular process, 94
- articular surface, 95
- articularis facies, 95
- articulate against, 280
- articulate with, 280
- articulation, 86
- astragalus, 13
- atlas, 14
- ATP, 303
- average length of stay, 494
- axial plane, 427
- axial skeleton, 69
- axilla, 79
- axis, 19

B

- back, 40
- back of hand, 72
- backache, 319
- ball-and-socket joint, 52
- bandage, 440, 476, 479
- Barlow's maneuver, 412
- base of skull, 82
- become ossified, 296
- biceps brachii muscle, 37
- biceps femoris muscle, 120
- blade bone, 64
- body of the sternum, 48
- bone, 103
- bone abscess, 354
- bone brittleness, 353
- bone cement, 484
- bone consolidation, 453
- bone densitometry, 417
- bone density, 285

bone fragility, 353
 bone marrow, 253
 bone mineral density, 285
 bone of the wrist, 130
 bone resorption, 284
 bone scan, 418
 bone tumor, 355
 bowed leg, 338
 brachial biceps, 37
 brachial plexus, 192
 brittle bone disease, 382
 bundle, 240
 bursitis, 314

C

C, 140
 C1, 14
 C2, 19
 calcaneal tendon, 1
 calcaneus, 128
 calcification, 286
 calf, 229
 calf-bone, 191
 calvaria, 81
 cancellous bone, 244
 capitate, 104
 capitate bone, 104
 carpal bone, 130
 carpal scaphoid, 63
 carpometacarpal joint, 90
 carpus, 129
 cartilage, 254
 cartilaginous bone, 255
 cartilaginous joint, 4
 cast, 455
 cauda equina, 225
 caudal vertebra, 183
 causalgia, 358
 cervical vertebra, 140
 cervicgia, 404
 cheekbone, 150
 chin, 132
 chondrocyte, 256
 Chopart's joint, 207
 chronic pain, 373
 chronic rheumatic disease, 333
 clavicle, 141
 cleaning joint surgery, 449
 closed fracture, 349
 coccygeal vertebra, 183
 coccyx, 133
 collateral ligament, 147
 comminuted fracture, 315
 compact bone, 252
 compartment syndrome, 395
 complex regional pain syndrome, 372
 complex regional pain syndrome
   type I, 318
 complex regional pain syndrome
   type II, 358
 condylar joint, 135
 condyle, 134
 congenital dislocation of the hip, 397
 connective tissue, 235
 contracture, 288
 contusion, 359
 coracoid process, 136
 coronal plane, 423
 cortical bone, 246
 costal cartilage, 268
 costalgia, 360
 cotyle, 20
 cotyloid cavity, 20
 coxa valga, 316
 coxa vara, 317
 coxal bone, 105
 coxalgia, 361
 cranial capacity, 278
 cranial vault, 81
 cranium, 80
 C-reactive protein, 425
 cripple, 352
 CRP, 425
 crural ligament, 118
 crutch, 486

cubitus, 137
cuboid bone, 138
cuneiform, 78
cuneiform bone, 78

D

deltoid muscle, 50
dens axis, 175
depressor muscle, 162
diaphysis, 233
diarthrosis, 51
diploe, 234
dislocate, 365
dislocation, 364
displaced fracture, 346
distal phalanx, 76
dorsal decubitus, 429
dorsalgia, 319
dorsum of hand, 72
dressing, 476

E

early mobilization of the patient, 466
elastic bandage, 477
elbow, 223
ellipsoid joint, 135
emergency medical services, 492
enarthrosis, 52
endochondral bone, 245
endomysium, 236
endosteum, 237
enthesitis, 320
enthesopathy, 320
epicondylitis, 321
epidural anesthesia, 434
epidural block, 434

epimysium, 239
epiphyseal cartilage, 243
epiphysis, 238
epitrochlea, 33
extend, 283
extension, 282
extensor muscle, 161
external epicondyle of femur, 125
external epicondyle of humerus, 32

F

false rib, 198
fascia, 7
fascicle, 240
fatigue fracture, 329
femoral head, 124
femorotibial joint, 89
femur, 123
fibula, 191
fibular muscle, 164
finger, 100
fist, 222
flat bone, 248
flat foot, 381
flex, 276
flexion, 275
flexor muscle, 170
floating rib, 199
foot, 176
foot sole, 177
forearm, 34
fracture, 343
fracture of skull, 334
fracture-dislocation, 350
frontal bone, 26
frontal plane, 423
functional bandage, 480
functional capacity, 277

G

gastrocnemius muscle, 159
 gemelli muscle, 159
 genu valgum, 337
 genu varum, 338
 ginglymoid joint, 219
 glenohumeral joint, 205
 gluteal muscle, 115
 golfer's elbow, 322
 Gram stain, 416
 greater trochanter, 215
 greater tubercle of humerus, 218
 greater tuberosity of humerus, 218
 greenstick fracture, 407
 gristle, 254
 groin, 117
 growth factor, 452
 growth plate, 243

H

hamate bone, 127
 hand, 70
 Havers' system, 264
 Haversian canal, 242
 Haversian system, 264
 heel, 189
 heel bone, 128
 heel cord, 1
 heel walking, 295
 hemorrhage, 379
 herniated disc, 351
 herniated intervertebral disk, 351
 high arch foot, 380
 hinge joint, 219
 hip, 3
 hip bone, 105
 hip dysplasia, 397
 horizontal plane, 427

humeral head, 31
 humerus, 30
 hydrocephalus, 356

I

ICU, 498
 iliac fossa, 113
 iliac spine, 10
 iliopsoas muscle, 166
 ilium, 114
 immobilization, 458
 immobilize, 457
 impingement, 335
 infectious arthritis, 309
 infiltration, 459
 infra-red rays, 485
 infraspinatus muscle, 8
 inguinal arch, 118
 inguinal ligament, 118
 instep, 178
 intensive care unit, 498
 internal epicondyle of femur, 126
 internal epicondyle of humerus, 33
 intervertebral disk, 187
 intervertebral joint, 188
 ischial spine, 11
 ischium, 116

J

joint, 86
 joint capsule, 96
 joint effusion, 340
 joint fluid, 289
 joint inflammation, 339
 joint instability, 341
 joint space, 97

juvenile rheumatoid arthritis, 336

K

kinesio taping, 480
knee, 27
knee cap, 61
knee joint, 28
knock knee, 337
knuckle, 102
kyphoplasty, 475
kyphosis, 232

L

L, 85
lacrimal bone, 149
lactic acid, 304
lame, 352
lamellar bone, 251
lateral decubitus, 430
lateral epicondyle of femur, 125
lateral epicondyle of humerus, 32
lateral epicondylitis, 321
lateral radiograph, 408
latissimus dorsi muscle, 42
laxity, 362
laxness, 362
leg, 226, 227
lesser trochanter, 216
lesser tubercle of humerus, 217
lesser tuberosity of humerus, 217
levator muscle, 163
ligament, 146
ligament injury, 366
Lisfranc joint, 92
local anesthetic, 436
locomotor system, 290

long bone, 249
lordosis, 145
low back pain, 367
lower extremity, 24
lower jaw, 21
lower limb, 24
lumbago, 367
lumbar pain, 367
lumbar plexus, 193
lumbar vertebra, 85
lunate bone, 110
luxation, 364

M

make a cast, 456
malar bone, 150
malignant synovioma, 393
malleolus, 148
mal-union of a fracture, 345
mandible, 21
manubrium of sternum, 49
maxilla, 99
medial epicondyle of femur, 126
medial epicondyle of humerus, 33
medial epicondylitis, 322
membrane bone, 258
membranous bone, 258
meniscus, 151
metacarpal, 152
metacarpal bone, 152
metaphysis, 257
metatarsal, 153
metatarsal bone, 153
midcarpal joint, 131
middle phalanx, 53
midtarsal joint, 207
multiple fracture, 344
multiple myeloma, 369
muscle, 155
muscle attachment, 172

muscle contraction, 293
 muscle fiber, 261
 muscle pain, 368
 muscle relaxation, 274
 muscle strain, 376
 muscular atony, 377
 muscular hypertonia, 378
 muscular tonus, 292
 musculature, 154
 musculoskeletal system, 203
 myalgia, 368
 myofiber, 261
 myofibril, 259
 myosin, 291
 myositis, 374
 myositis ossificans, 375

N

nape, 83
 narcotic analgesic, 433
 navicular bone, 106
 nerve root, 173
 neurological injury, 363
 NMR, 482
 nociceptor, 281
 non-steroidal anti-inflammatory drug,
 437
 nonunion of fracture, 391
 NSAID, 437
 nuclear magnetic resonance, 482
 nucleus pulposus, 174

O

OA, 310
 oblique radiograph, 415
 occipital bone, 84

odontoid process, 175
 OI, 382
 olecranon, 179
 open fracture, 348
 operate on, 464
 operating room, 487
 operating theatre, 487
 operation, 441
 opponens pollicis muscle, 54
 oppose, 287
 orbit, 39
 orbital cavity, 39
 orthosis, 488
 orthopedic surgery, 491
 orthopedic treatment, 471
 orthopedics, 465
 orthosis, 488
 Ortolani's maneuver, 420
 os, 103
 ossification, 297
 ossification center, 298
 ossify, 296
 osteitis deformans, 387
 osteoarthritis, 310
 osteoblast, 262
 osteoclast, 263
 osteocyte, 265
 osteogenesis, 299
 osteogenesis imperfecta, 382
 osteomalacia, 383
 osteomyelitis, 384
 osteon, 264
 osteopathy, 385
 osteoporosis, 386
 overload, 330
 overuse injury, 331

P

P1, 77
 P2, 53

P3, 76
Paget's disease of bone, 387
pain, 370
pain control, 462
pain management, 463
pain receptor, 281
pain unit, 493
palm, 71
palsy, 388
paralysis, 388
parietal bone, 107
patella, 61
patellar ligament, 209
patellar tendon, 209
pathologic fracture, 311
PCL, 15
pectoralis major muscle, 45
pectoralis minor muscle, 46
pelvic bone, 105
pelvimeter, 422
pelvimetry, 421
pelvis, 190
perimysium, 266
periosteum, 267
perone, 191
peroneus muscle, 164
pes cavus, 380
pes planus, 381
phalangette, 76
phalanx, 23, 101
physiotherapist, 447
physiotherapy, 448
physis, 243
pisiform bone, 109
pivot joint, 220
plane joint, 12
plaster, 456
plaster cast, 455
polytraumatism, 390
polytraumatized patient, 389
posterior cruciate ligament, 15
postoperative period, 442
primary bone, 250
process, 5
pronation, 300

pronator muscle, 165
prone decubitus, 428
prophylaxis, 467
prosthesis, 489
proximal phalange, 77
pseudarthrosis, 391
pubic symphysis, 196
pubis, 195
pulled muscle, 406
pulpy nucleus, 174
pyramidal bone, 108

Q

quadriceps femoris muscle, 121

R

RA, 308
rachis, 43
radiculopathy, 323
radiocarpal joint, 74
radiograph, 413
radiographic system, 473
radiotherapy, 443
radius, 55
range of motion, 279
rectus femoris muscle, 122
reduce a fracture, 451
reduction, 444
reflex sympathetic dystrophy, 318
regional anesthesia, 435
rehabilitation, 445
rehabilitation exercise, 446
resorption, 284
revision of prosthesis, 468
rheumatic disorder, 332
rheumatism, 332

rheumatoid arthritis, 308
 rheumatology service, 490
 rhomboid muscle, 60
 rib, 197
 rib cage, 139
 rib pain, 360
 rickets, 324
 Roentgen rays, 426

S

S, 59
 sacral bone, 57
 sacral foramina, 58
 sacral vertebra, 59
 sacralization, 392
 sacroiliac joint, 91
 sacrum, 57
 saddle joint, 231
 sagittal plane, 424
 sampling, 419
 sarcomere, 301
 scaphoid bone, 63
 scapula, 64
 scapular waist, 66
 sciatic neuralgia, 405
 sciatic spine, 11
 sciatica, 405
 scoliosis, 325
 secondary bone, 251
 semilunar bone, 110
 septic arthritis, 309
 serratus muscle, 171
 sesamoid bone, 111
 shaft, 233
 shank bone, 211
 shin bone, 211
 short bone, 247
 shoulder, 204
 shoulder blade, 64
 shoulder girdle, 66
 shoulder joint, 205
 sidelying position, 430
 simple radiograph, 414
 skeletal muscle, 260
 skeletal system, 112
 skeletal traction, 454
 skeleton, 67
 skin traction, 439
 skull, 80
 skull cap, 81
 soft tissues, 270
 soleus muscle, 167
 spheroidal joint, 52
 sphincter muscle, 62
 spinal canal, 185
 spinal column, 43
 spinal cord, 44
 spine, 43
 spinous process, 6
 splint, 483
 spondylitis ankylopoietica, 326
 spondylolisthesis, 328
 spondylolysis, 327
 spongy bone, 244
 spontaneous fracture, 311
 sprain, 313
 stabilize a fracture, 450
 sternoclavicular joint, 88
 sternocleidomastoid muscle, 160
 sternum, 47
 strain, 406
 stress fracture, 329
 striated muscle, 260
 styloid process, 75
 subluxation, 398
 subperiosteal fracture, 347
 subscapularis muscle, 65
 Sudeck's syndrome, 318
 superciliary arch, 25
 supination, 302
 supinator muscle, 168
 supine position, 429
 supraspinatus muscle, 9
 surgery, 461
 surgical cleaning joint, 449

surgical neck, 143
surgical operation, 441
surgical treatment, 470
surgical wound, 474
suture, 460
symphysis, 4
synarthrosis, 200
synchondrosis, 202
syndesmosis, 201
synovial capsule, 96
synovial fluid, 289
synovial joint, 51
synovial sarcoma, 393
synovitis, 396

T

T, 41
tailbone, 133
talus, 13
taping, 480
tarsometatarsal joint, 92
tarsus, 206
temporal bone, 144
temporomandibular joint, 93
tendinitis, 399
tendinopathy, 400
tendon, 208
tendon insertion, 210
tennis elbow, 321
tenosynovitis, 401
tensor muscle, 169
terminal phalanx, 76
thigh, 119
thigh bone, 123
thoracic cage, 139
thoracic cavity, 212
thoracic vertebra, 41
thorax, 212
tibia, 211
tibialis anterior muscle, 18

tibialis posterior muscle, 16
tiptoe walking, 294
toe, 22
toe walking, 294
torsion, 312
torticollis, 402
trabecular bone, 244
traction, 469
transverse plane, 427
transverse process, 230
transverse tarsal joint, 207
trapezium bone, 213
trapezoid bone, 214
trauma, 403
traumatism, 403
traumatologist, 497
traumatology, 495
traumatology service, 496
treatment of pain, 463
trephination, 472
triceps brachii muscle, 38
triceps surae muscle, 228
triquetrum bone, 108
trochlea, 219
true rib, 29
tuberosity, 221

U

ulna, 137
unciform bone, 127
upper extremity, 98
upper jaw, 99
upper limb, 98

V

vastus muscle, 158

ventral decubitus, 428
vertebra, 182
vertebral body, 184
vertebral canal, 185
vertebral column, 43
vertebral duct, 185
vertebral pedicle, 186
vitamin D, 305
Volkmann's canal, 269
voluntary muscle, 260

W

wear, 357
wedge bone, 78
wrist, 73
wrist joint, 74
wryneck, 402

X

xiphoid, 224
xiphoid appendix, 224
xiphoid process, 224
X-ray system, 473
X-rays, 426

Z

zygomatic bone, 150

ERREFERENTZIA BIBLIOGRAFIKOAK

- BIDAURRAZAGA VANDIERDONCK, Angel; GERRIKAGOITIA MARINA, Inmaculada eta SARRIA AROSTEGI, Rafael. *Giza anatomiako praktika-liburua: lokomozio aparatua*. Usurbil: Elhuyar Fundazioa, 2010.
- BDSP. *Glossaire multilingue. Glossaire Européen en santé publique* [linean]. <<http://asp.bdsp.chesp.fr/Glossaire>> [Kontsulta: 2012-02-08]
- DICTIONNAIRE MÉDICAL DE L'ACADÉMIE DE MÉDECINE – version 2016-1 [linean]. <<http://dictionnaire.academie-medecine.fr/>> [Kontsulta: 2016-02-08]
- DOCTISSIMO. *Santé* [linean]. <<http://www.doctissimo.fr/html/sante/sante.htm>> [Kontsulta: 2012-02-08]
- EHU. *Giza anatomiako atlasa*. Bilbo: EHUKo argitalpen zerbitzuak, 2014.
- EHU. EUSKARA ZERBITZUA; DONOSTIAKO ERIZAINZAKO ESKOLA. *Erizaintzako hiztegia*. Bilbo: Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua, 2005.
- El rincón del vago* [linean]. <<http://www.rincondelvago.com>> [Kontsulta: 2012-02-08]
- Enciclopedia de Medicina, anatomía y fisiología* [linean]. <<http://www.entradagratis.com/25/Enciclopedia-de-Medicina,-anatomia-y-fisiologia.htm>> [Kontsulta: 2012-02-08]
- IIDRIS. *Índice Internacional y Diccionario de la Rehabilitación y de la Integración Social* [linean]. <<http://www.med.univ-rennes1.fr/iidris/cache/es/29/2983>> [Kontsulta: 2012-02-08]
- IQB: MEDCICLOPEDIA. *Diccionario ilustrado de términos médicos* [linean]. <<http://www.iqb.es>> [Kontsulta: 2012-02-08].
- MEDICOPEDIA. *El diccionario médico Interactivo de portales médicos.com* [linean]. <http://www.portalesmedicos.com/diccionario_medico/index.php/> [Kontsulta: 2012-07-12]
- Médicos Cubanos.com *Portal del médico cubano* [linean]. <http://www.medicoscubanos.com/diccionario_medico.aspx> [Kontsulta: 2012-07-13]
- MEDLINE PLUS. *Enciclopedia de Salud español-inglés* [linean]. <<http://www.nlm.nih.gov/medlineplus/encyclopedia.html>> [Kontsulta: 2012-06-26].
- OFFICE DE LA LANGUE FRANÇAISE. *Le grand dictionnaire terminologique (Québec)* [linean]. <http://www.granddictionnaire.com/_fs_global_01.htm> [Kontsulta: 2015-06-01]

- REAL ACADEMIA NACIONAL DE MEDICINA. *Diccionario de términos médicos* [linean]. Madrid: Editorial Médica Panamericana, 2011. <<http://dtme.ranm.es/index.aspx>> [Kontsulta: 2015-03-31]
- REVERSO. *Online Dictionary French-English / English-French* [linean]. <<http://dictionary.reverso.net/french-english/>> [Kontsulta: 2012-02-08]
- Salud180.com [linean]. <<http://www.salud180.com/salud-a-z/enfermedades>> [Kontsulta: 2012-02-08]
- SitioSalud.com *Diccionario Médico* [linean]. <<http://sitiosalud.com/diccionario.php>> [Kontsulta: 2012-02-08]
- TERMCAT. *Terminologi Bankuaren Interneteko kontsulta [CERCATERM]* [linean]. <<http://www.termcat.cat/>> [Kontsulta: 2016-02-08]
- TERMIUM PLUS online [linean]. <<http://www.termiumplus.com>> [Kontsulta: 2016-03-01]
- The free dictionary by Farlex [linean]. <<http://www.thefreedictionary.com>> [Kontsulta: 2012-07-12]
- Traumatologiako frantsesezko, ingelesezko eta gaztelaniazko bibliografia:
- Anatomica10 [linean]. <<http://anatomica10.galeon.com>> [Kontsulta: 2012-02-08]
  - ROHEN, J.W.; YOKOCHI, C.; LÜTJEN-DRECOLL. *Atlas de anatomía humana: estudio fotográfico del cuerpo humano* [linean]. <<http://books.google.es/books?>> [Kontsulta: 2012-02-08]
  - Articulaciones. Las articulaciones del cuerpo humano [linean]. <<http://www.lasarticulaciones.com/>> [Kontsulta: 2012-02-08]
  - Acanomas.com *Diccionario Español* [linean]. <<http://www.acanomas.com/Diccionario-Espanol/84499/EPITROCLEA.htm>> [Kontsulta: 2012-02-08]
  - UNIVERSIDAD DE SALAMANCA. *Diccionario médico-biológico, histórico y etimológico* [linean]. <<http://dicciomed.eusal.es/palabra/flemon>> [Kontsulta: 2012-02-08]
  - ENCYCLO. *Online encyclopedia. Health and Medicine* [linean]. <<http://www.encyclo.co.uk/local/21001>> [Kontsulta: 2012-02-08]
  - IOT (Instituto de Ortopedia y Traumatología) [linean]. <<http://www.traumatologia.com.ec/>> [Kontsulta: 2012-02-08]
  - Docteurlic.com [linean]. <<http://www.docteurlic.com/traitement/evolution-des-plaies-operatoires.aspx>> [Kontsulta: 2012-02-08]

— ROUVIÈRE, H. *Compendio de anatomía y disección* [linean]. <<http://books.google.es/books?>> [Konsulta: 2012-02-08]

WORDMAGIC TRANSLATION SOFTWARE. *Diccionario Bilingüe de referencia general. Inglés-Español* [linean]. <<http://www.wordmagicsoft.com/diccionario/es-en>> [Konsulta: 2012-07-12]

WordReference.com *Spanish-English Dictionary* [linean]. <<http://www.wordreference.com/es/en/translation.asp?spen>> [Konsulta: 2012-07-13]

Woxikon.es [linean]. <<http://www.woxikon.es/spa/corriente%20sangu%EDnea.php>> [Konsulta: 2012-07-13]

